בס"ד

גליון

אמונה ודעת

מאמרים ביאורים ובירורי הלכה והשקפה
במשנתו של כ"ק מרן רביה"ק מסאטמאר זיעוועכי"א

ודברי התחזקות לחבורות "**ויואל משה**" בארה"ק ת"ו
יו"ל על ידי מערכת "**השקפה ברורה**" בארה"ק ת"ו

גליון סא • חשון - כסלו תשפ"ז • שנה ט

דבר המערכת

ברוך ה' אשר לא השבית לנו גואל וזכינו לאורו של רביה"ק זי"ע ולמשנתו הטהורה בספריו הק', שהיא מאירת עינינו בדורנו ימי עקבתא דמשיחא בגודל החשכות הנורא, ודוקא בתוך החושך מבהיק האור הרבה יותר, כמאחז"ל מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, שהרי שרגא בטיהרא מאי אהני, וענין זה נתעורר תמיד בימי כ"א כסליו וימי החנוכה, שבכח מסירת נפשם של החשמונאים נצחו את קליפת היוונים והמתייוונים המתחברים אליהם, כן רביה"ק במלחמתו במסי"נ נצח את כוחות הטומאה לפרסם האמונה הצרופה בכל העולם. (עי' אריכות בזה ב"דברי התחזקות").

והנה כאשר אנו מסתכלים על אלו שלא זכו להתחנך על ברכי רבוה"ק זי"ע על טהרת הקודש בהשקפה הטהורה, אנו רואים עין בעין עד כמה גדול הבלבול הנורא אצלם, ואף שהמה בדברים שאין לזה שום הגיון כלל וכלל בכל זאת נמשכים אחרי משאות שוא ומדוחים של המפלגות להאמין שחברי הכנסת המינים המה "ידאגו" להציל אותם ע"י "חוק גיוס" וכדומה ה"י, אף שכבר באו להבחנה ברורה במשך השנים דאדרבה זו הגורמת לנו כל הצרות, וככל שיותר המה דנים בחוקיהם השפלים ומתפשרים בנשמות ישראל יותר מתגברים הגזירות ביד קשה רח"ל.

משל למה הדבר דומה לאיש בליעל ורע מעללים שדרכו להתעשר על חשבון אחרים על ידי התנכלותו אליהם לפתותם להתחבר אליו ולסמוך עליו בתמימות לבם להפקיד אצלו את כספיהם בבטחונם בו שהוא יודע ו"מבין" לסחור בהם ולהביא להם רווחים גדולים ועצומים, וכך הגיע אל אברכים תמימים וניסה להשפיע עליהם שימסרו לו את כל כספם אשר קבצו בזיעת אפם במשך השנים ולהפילם לרשתו, אך בידעו שכולם כבר יודעים מערמומיתו ולא יתנו לו כספיהם, ע"כ שכר אברך אחד שיודע בחלקלקות לשונו לפתות אנשים תמימים לזה.

ואכן הדבר עלתה בידו, ואותו ה"עסקן" הצליח בערמתו להסביר לאנשים שכדאי להם למסור לו את כספיהם מאחר שהסוחר הלז מבין מאוד בעסקים האלו ו"בטוח" בעצמו בטיב ידיעתו שזה יביא להם רווחים גדולים, וכאשר היו כאלו שנמשכו להאמין בו ועוד לוו מידידיהם כספים גדולים והוצרכו למשכן את חפציהם ובתיהם לצורך זה, וחיכו בכיליון עיניהם לראות מתי יתחילו לראות הרווחים, וכאשר עבר זמן רב וראו שאין שום רווחים, התחילו לרעוד ולפחד מה יהיה עם כל רכושם, אך אותו שכיר בערמומיתו "הסביר" להם שאין להם ממה לפחד, שכך הוא דרך של העסקים שלפעמים נמשך הזמן ועדיין אין רווחים, וביקש להם להפקיד אצלו עוד כספים כאשר מתאר להם שבזה יוכלו למהר את הדבר שיוצמחו הרווחים יותר, וכבר יוכלו לראות הכנסות גדולות, אך כאשר במשך הזמן ראו כולם שלא דובים ולא יער ואין כאן שום הכנסות, אז נתן להם להבין שהכל "נאבד" ו"אין מה לעשות", ו"ככה זה הולך", וכל אלו שנתנו בו את אמונתם, אם עדיין אינם מבינים שהוא רשע ובליעל אז אין לתאר מר גורלם.

המשך בעמוד הבא

תוכן העניינים

ניצוצי אורות ..... ב
פנינים יקרים על סדר הפרשיות
ומועדים וזמנים

דברי אלקים חיים ..... ו
דברות קודש מלהבות אש
בעניני דיומא מדוברים

דברי התחזקות ..... י
דברי חיזוק בענינים הנוגעים לצורך
השעה ע"פ דרכו של רביה"ק

דעת ותבונה..... יב
ביאורים ובירורים ביסודות הנלמדים
מספרי רביה"ק

מאפילה לאורה ..... טו
מאמרים בגדלות יום כ"א כסלו
ומה שעלינו להתחזק בזה

הילולא דצדיקיא ..... יז
הגאון הגדול רבי נתן
געשטעטנער זצוק"ל
בעל "להורות נתן"

שפתי דעת ..... לא
ביאורים ובירורים במאמר
"לשון הקודש"

תטיב דעת..... לו
שו"ת וביאורים בעניני הגליון

ומלאה הארץ דעה ..... מז
פרטי השיעורים והחבורות "ויואל
משה" בארה"ק ת"ו, וספרי השקפה

ניצוצי אורות

פנינים יקרים, בלשון קצרה נאמרים,
בעניני אמונה ודיעות, על סדר הפרשיות,
ועל המועדים וזמנים, אשר לחודש הזה שייכים
ממשנתו של מרן רביה"ק זי"ע

תולדות

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את ה'. כששהה רבינו בירושלים בא פעם ש"ב הגה"ח ר' זלמן וועבער זצ"ל לפני רבינו והתאונן על חתנו הרה"ג ר' הלל שלעזינגער זצ"ל שהוא קנאי יותר מדי, וזה מזיק לו הרבה בביטול תורה וכדומה, ורצה לבקש מרבינו שיוכיח את חתנו שלא יהי' קנאי יתר על המידה. רבינו ענה לו עפ"י מה שכתוב בפ' תולדות, ויתרוצצו הבנים בקרבה, ופרש"י ז"ל רבותינו דרשוהו לשון ריצה, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי ע"ז עשו מפרכס לצאת. ולכאורה קשה להבין, בשלמא עשו מפרכס לצאת שרצה להיות בבית ע"ז, ובבטן אמו הצדקת לא היה לו ע"ז, אלא על יעקב קשה מאוד, הלא בבטן אמו למד תורה מפי מלאך, ומה לו כי נחפז לצאת משם. אלא שיעקב אמר: אמת שיש לי כאן מלאך והנני לומד תורה מפיו, אבל הרי אני כעת ביחד עם עשו, ומפני זה רצה לברוח שלא יהיה בצוותא חדא עם עשו הרשע, הרי לכם מכאן עד כמה חשוב הדבר לעסוק בקנאות להבדל ולהפרד מהרשעים, שוויתר יעקב על התורה של המלאך, בעבור הקנאות, וא"כ אל יחר אפו שחתנו הרי הוא קנאי כל כך.

(מושיען של ישראל ח"ט עמ' תת"י)

ויצא

ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור ויאמר ידענו. רגיל אני לפרש דברי המד"ר פ' ויצא (פרשה ע' סי' י') הידעתם את לבן בן נחור, הידעתם את מי שהוא עתיד ללבן עוונותיהם של ישראל וכו', וצ"ב שהוציאו חז"ל פי' הכתוב ממשמעותו לגמרי, וביארתי ע"ד הרמז דכדי לזכות לליבון עונות ולתשובה גמורה, צריך להכיר בידיעה ברורה בדרכי לבן ובמדת השקר בכל פרטיה וידיעותי', דאל"ה לא יצוייר להבחין ולהשמר ולהתרחק ממנה.

(מובא בקונטרס "לשון קדשו" דב"ק מרביה"ק במסיבה השנתית בבאָרא פארק א' ויצא תשכ"ח)

★★★

ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם וגו'. כבר פירשתי מאמר המדרש רבה ריב"ח פתר קרי' בגלות וכו' ויאמרו מחרן אנחנו מחרונו של הקב"ה אנו בורחים, ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור, הידעתם את מי שהוא עתיד ללבן עוונותיהם של ישראל, ויאמרו

המשך דבר המערכת

הנמשל מובן מאליו לכל אלו הזוכרים כאשר התחיל (בשנות התש"ס) הגזירות בענין הגיוס ע"י הפיתויים במסגרת "נחל החרדי", שאז טענו המתחברים להמדינה הציונית שאלו ה"חייבי כריתות" מוטב להם שילכו לצבא, ואז כבר לחמו גדו"י נגדם שחלילה להפקיר נפשות ישראל בידם, אך לא שעו לדבריהם, ובעוה"ר נמשך הדבר ועשו "חוק טל" ושאר פשרות בעניני גיוס בתירוצים שונים ומשונים כאלו, עד שהגיע הדבר שכבר עשו "יעדים" שצריכים להגביה את מספר המתגייסים במשך השנים, וכאן התחילו בתירוץ חדש ש"מרמים את אנשי המדינה", ו"שדוחים את הגזירה לעוד הרבה שנים", אבל הכל יתנהג בטוב, והעיקר "שלא לעשות רעש", ועוד עשו כל השתדלות "להשתיק" את כל מי שדיבר על גזירת הגיוס הנורא, וצחקו בכל מיני אופנים מאלו שהשתדלו בזה ופרסמו ש"אין גזירת גיוס", עד שאנו עומדים במצב של עכשיו שמושיבים במאסר בחורי ישיבות זה אחר זה, והיהודים הנאמנים בוכים, הלא כבר אמרנו לכם אל תחטאו בילד וגם דמו הנה נדרש.

ובכן לכה"פ עכשיו כבר הגיע הזמן לראות ולהיווכח שלא לסמוך על אלו המתחברים לשונאי הדת "מימין ומשמאל" אשר הצד השוה שלהם הוא להזיק להיהדות ולדת, רק להיות נכון לבנו בטוח בה' שרק ע"י מלחמת ה' כהחשמונאים בדורם נזכה לנצח את כוחות הטומאה ולהחיש הגאולה השלימה בב"א.

ידענו ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום באיזה זכות והנה רחל בתו באה עם הצאן וכו'... [וכאן מבאר רבינו תחילת דברי המדרש בדרך הנ"ל ושוב חוזר לבאר סיום דברי המדרש]. וביאור המדרש להלן ויאמרו ידענו ויאמר להם השלום לו וכו' שהם השיבו לו ויאמרו ידענו שמכירין אותו ואת דרכיו, והנה שאל עוד ויאמר השלום לו, דאף שמעלה גדולה שמכירין בדרכי לבן אבל אם עושים שלום עמו זה רע ומר מאוד, ויאמרו שלום דלבחינה זו עדיין לא הגענו, ועדיין יש לנו שלום עמו, וע"ז אמרו במדרש באיזה זכות יהי' אפשר להנצל ממנו וע"ז בא כמשיב והוסיפו לומר והנה רחל בתו באה עם הצאן, דהנה ידעו שיעקב הוא זיווגה כמו שפי' רש"י שהיו הבריות אומרים שני בנים לרבקה וכו' הגדול לגדולה והקטן לקטנה, ויעקב אבינו מידתו מדת אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב, והוא ילחם נגדו וישפיל כוחותיו. ואם זוכה האדם להדבק בדרכי יעקב אבינו ע"ה, ממילא יהי' מרוחק ומובדל ולא יהי' לו שלום עם דרכי לבן. ובזה מבואר כל דברי המדרש שעולה גם לפי פשוטו של מקרא. עכ"פ מבואר דבעניני תשובה צריך התבוננות וזהירות יתירה אם אין מעורב בו מדרך השקר והרמאות, דאז אין התשובה מועיל כלום.

(לש"ק דמרן רביה"ק בקונטרס עה"ג ועה"ת סי' נ"ט)

★★★

וישמע יעקב את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו, ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. לכאו' צ"ב בכפילת הלשון ואמר רבינו הביאור בזה שבני לבן נתקנאו ביעקב על גודל עשרו ע"כ הוציאו עליו שם רע שהוא גנב וגזלן, ועי"ז רצו לצערו באשר יבוזו אותו בעיניהם ויתרחקו ממנו אנשי לבן וחבריהם, אכן יעקב אבינו ע"ה לא הי' רואה בדבר הזה ביזיון ואדרבא שמח בזה והיה לו זה לכבוד ומעלה שיתרחקו ממנו פועלי און ולא יהיה להם שייכות עמו, וכאשר הם ראו שכך הוא נרגזו מזה מאוד, והוא אשר דברו על לבם באמרם שלא די שאין לו ביזיון במה שאומרים עליו שלקח את כל אשר לאבינו אלא אדרבה ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה, שהוא מחשיב זאת לכבוד גדול שהם מרחיקים את עצמם ממנו וזאת הי' מיצר להם.

(מובא בקונטרס "לשון קדשו" דב"ק מרביה"ק במסיבה השנתית בבארא פארק א' ויצא תשכ"ח)

וישלח

וישלח יעקב וגו'. בדרך בדיחותא ביארתי במאמר הכתוב וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו וגו', שהקשו המפרשים מדוע השתמש יעאע"ה במשרתי עליון ללא צורך, ויוכל לעשות השליחות הזאת על ידי משרתי בנ"א, ויש במדרש שרצה לשלוח שלוחי בני אדם אלא שהיו יראים ליכנס לביתו של עשו לזה הוכרח לשלוח מלאכים, ולכאורה יפלא דתינח אם הי' יעקב אבינו שולח לעשו לבקש ממנו דבר, מובן שהשליחים היו יראים ליכנס לביתו, אבל כאן הי' להיפוך שיעקב אבינו שלח לו דורן ומדוע נתייראו ליכנס אליו עם דורן גדול הזה. אמנם הכוונה דמיד בשעת כניסה לביתו יהי' צריך להגיד לעשו שהוא "משולח" מישראל סבא מיעקב אבינו וכשישמע שם זה של ישראל סבא אף שאינו יודע עדיין מבוקשו תיכף ומיד יקום עליו בכעס גדול והשליח הוא בסכנה גדולה, ע"כ אף ששלח יעקב אבינו דורן לעשו היו השליחים יראים לילך אליו, ולזה הי' מוכרח להשתמש במשרתי עליון, וכמו"כ הגיע עד כדי כך בדור הזה השנאה לדרך ישראל סבא עד שאין רוצין אפילו לשמוע שם זה וכש"כ שלא להחזיק בו, אבל האמת הוא שטובה גדולה הוא לנו כנ"ל.

(דברי יואל וישב עמ' רנ"ח)

★★★

עם לבן גרתי וגו'. ופרש"י ז"ל עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, והקושיא מפורסמת הלא יע"א רצה כאן להרגיע רוחו של עשו ולשכך כעסו, ומה יתפייס בזה שיעקב שמר תומ"צ בבית לבן, מה לו לעשו בכך, ואיך יהי' בזה פיוס ע"מ שלקח ממנו את הברכות. ואמרתי דהנה יצחק אבינו אמר לעשו והי' כאשר תריד ופרקת עולו מעל צואריך, ופרש"י כשיעברו ישראל על התורה וכו' אז ופרקת עולו, והיינו שהברכות לא יתקיימו בידם אא"כ ישמרו תומ"צ משא"כ בזולת זה, והנה כשאין הברכות

מתקיימים בידם אז אין לו לעשו ע"מ לשנוא אותו ובמה להתקנאות בו ביעקב, וכמ"ש אינך כדאי לשנוא אותי על הברכות שברכני אבא שהרי לא נתקיימו בי, והנה באמת שמר יע"א את התורה אפילו בבית לבן וכמ"ש ותרי"ג מצות שמרתי, ושמרו האבות הקדושים כהתו"כ עד שלא ניתנה, אמנם כאשר רצה לפייס את עשו ולשכך כעסו בדבר הברכות רצה להקטין בעיניו מעלת תורתו ומצותיו שעשה בבית לבן כדי שיהי' נדמה לעשו שאין להם שום ערך ולא יתקיימו הברכות בידו וממילא לא יתקנא בו, לזה שלח לו עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, היינו שאע"פ ששמרתי תרי"ג מצות מ"מ הי' עם לבן גרתי, ויאמר עשו בלבו שכיון שהי' גר בבית לבן בוודאי הי' מקור התמיכה שלו מאת לבן ומה ערכן של תורה ומצות כאלו ולמה נחשבו, שהלא הם רק "א לבן'דיגע תורה" ולא תורה אמיתית, ויבז בעיניו לקנאות בו עבורם, כי מתורה כזה אין לו לפחוד שעד"ז א"א שיתקיימו בידו הברכות, והאף אמנם שיע"א לא לקח משל לבן מאומה ואף משלו לא רצה להנות כיון שבא דרך שם והי' נכסי חו"ל, מ"מ שלח לו כדברים האלו כדי להטעותו לאותו רשע לחשוב כן.

(חידו"ת למסיבות בחזקת תורה סו"פ וישב)

וישב

וישב יעקב בארץ מגורי אביו. פרש"י ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף. אפ"ל שהי' יעקב אבינו סבור שבכחו של יוסף הצדיק ימהר את הגאולה להיות בימיו, ויגיע זמנו של עשו לשפוט אותו ולכלותו, אבל ראתה חכמתו ית"ש שלא הגיע הזמן עדיין להביא את הגאולה, ולזה הפריד את יוסף מיעקב שלא יתגברו להביא את הגאולה קודם זמנו, וע"ד שאמרו חז"ל (ב"מ פ"ה ע"ב) אלי' הוה שכיח במתיבתא דרבי, יומא חד ר"ח הוה, נגה לי' ולא אתא וכו' א"ל אדאוקימנא לאברהם ומשינא ידי' ומצלי ומגנינא לי', וכן ליצחק וכן ליעקב וכו', ולוקמינהו בהדי הדדי, סבר תקפי ברחמי ומייתי לי' למשיח בלא זמניי', כמו"כ חש הקב"ה אם יהיו יעקב ויוסף יחדיו יתקפו ברחמי ומייתי למשיח בלא זמנו שהוא סכנה גדולה, ע"כ בא עליו רוגזו של יוסף, ואפשר דאח"כ כשהיו במצרים יחדיו לא הי' עוד חשש זה, כיון שלא הי' להם עוד זכותא דא"י להכריח את הגאולה.

(לש"ק דמרן רבינו בדברי יואל פ' וישב עמ' רע"ו)

★★★

ויוסף הורד מצרימה. פרש"י חוזר לענין ראשון אלא שהפסיק בו וכו', כדי לסמוך מעשה אשתו של פוטיפר למעשה תמר, לומר לך מה זו לשם שמים אף זו לשם שמים, שראתה באצטרולוגין שלה שעתידה להעמיד בנים ממנו, ואינה יודעת אם ממנה אם מבתה עכ"ל. צ"ב איך יתכן במציאות שאותה המרשעת היתה כוונתה לשם שמים... [גם מבואר בכ"מ שכוונתה רק לדבר עבירה]. אמנם נ"ל דבר ברור שלא עולה על לב מעולם לדמות מעשה מרשעת הזאת למעשיה של תמר, אך חז"ל הורו לנו בזה דרכם ועלילותם של רשעים, כדי שנדע להשמר ולהזהר מהם ומחבורתם, דהנה היא רצתה לפתות את יוסף הצדיק קדוש אלקי למעשה נבלה הזו, וידעה שלא יאבה לשמוע לדבריה ולהתפתות לדבר עבירה, ולזה באתה אליו בטענה של לשם שמים, שהראתה לו האצטגנינות שעתידה להעמיד בנים ממנו... ולזה נסמך מעשה זו למעשה תמר, ללמד דרך הסתתה שבזה הסיתה את יוסף לדמות ענין זה לתמר, אולם יוסף הצדיק השיב אמריו אלי', ואמר איך אעשה הרעה הגדולה "הזאת", דאמת הדבר שיש מציאות של עבירה לשמה כעובדא דתמר וכדומה, אבל זו אינה בגדר עבירה לשמה כי אם רעה גדולה היא...

תמצית דברינו צריך להכיר ולידע בדרכי הרשעים ועלילותם, ורואים בחוש בדורותינו שכל מיני פרצה והעברת הדת מלבישים בלבוש של לשם שמים, ומוצאים להם ראיות מן התורה, וכשנסתר ראייתם ואין להם מה להשיב אומרים שהוא עבירה לשמה, אמנם צריך לידע שכל מה שהוא ממקור הרשעים, יהיה באיזה טענה שיהיה אסור לשמוע להם ומכל שכן לעשות כדבריהם ואף אם יבררו באלף ראיות שכוונתם רק לשם שמים.

(לש"ק דמרן רביה"ק בדברי יואל פ' מקץ עמ' ש"ס-שס"א)

מקץ

וקל ש-די יתן לכם רחמים לפני האיש וגו'. במדר"ר ריב"ל פתר קרא בגליות וכו' לפני האיש זה הקב"ה וכו', ויתבאר בהקדם דברי הגמרא מגילה (דף י"א ע"א) שמואל אמר לא מאסתים ולא געלתים לכלותם (ויקרא כ"ו) לא מאסתים בימי יונים ולא געלתים בימי אספסיינוס קיסר, לכלותם בימי המן וכו', אני ד' אלקיהם לימות גוג ומגוג. ...[ויל"פ הכוונה בזה] דלא כגליות הראשונות שהי' לנו צדיקים מסייעים כמו דמני ואזיל דניאל וחבריו בימי כשדים, ושמעון הצדיק וחשמונאים בימי יונים. אבל ראו חז"ל ברוח קדשם שבדור של עיקבתא דמשיחא לא ישאר לנו חונן ומרחם ואין מי יעתיר בעדינו, ועל דור זה יאמר השי"ת למעני למעני אעשה, כמשה"כ ואושיעם למען שמי שלא יחולל בגוים, ואפילו בדור שכולו חייב ראוי שיושיעם השי"ת בשביל כבוד שמו יתברך, וע"כ במלחמת גוג ומגוג שילחמו לנתק את ישראל מאמונת הבוי"ת ועקרי הדת כמבואר במדרשי חז"ל שיאמרו נזדווג לפטרונן, ופריצי ישראל יתחברו עמהם במלחמה זו כמבואר בזוה"ק (עיין בספרי עה"ג סימן ס"ג שהארכנו בזה), ואין בכוחינו להתגבר נגדם, ואין מי שילחום מלחמתנו ואין מי יגדור גדר ויעמוד בפרץ, ע"כ הבטיח לנו הבוי"ת אני ד' אלקיהם בימי גוג ומגוג, שהשי"ת בעצמו ילחם עמהם ויקנא על עלבון התוה"ק ועלבון ישראל...

ובזה יבואר דברי המדרש הנ"ל שהתפלל יעקב אבינו על הגלות האחרון וגאולה העתידה, וק"ל שדי יתן לכם רחמים, שהשי"ת בעצמו יתן לנו רחמים וחנינה, כי אין מי שיעורר רחמים עלינו, כמו שהיה בגליות ראשונות על ידי מרדכי ואסתר והחשמונאים והצדיקים שבכל דור ודור, וז"ש לפני האיש זה הקב"ה שנאמר ד' איש מלחמה, ולמענו יתברך יעשה כמשה"כ למעני למעני אעשה, והוא ילחום מלחמתנו בעד עלבון התוה"ק.

(לש"ק דמרן רביה"ק בדברי יואל פרשת מקץ עמ' שמ"ו-שמ"ח)

מקץ - חנוכה

וישלח פרעה ויקרא את יוסף וגו'. (כתב בזוה"ק) דא קוב"ה וכו'. ויל"פ הענין שהשיג יוסף הצדיק שעכשיו מתחיל השתלשלות גאולתן של ישראל, דע"י שמלך יוסף על מצרים הכניע כוחות הטומאה תחת ידו ועי"ז זכו ישראל ליגאל משם, וע"כ אע"פ ששלח פרעה להוציאו מבית האסורים היה מתיירא לצאת מבלי רשותו של הקב"ה, וע"כ הוצרך לקריאה מיוחדת מאתו יתברך, ועשה יוסף הצדיק רמז ופועל דמיוני לדורות ישראל, להזהירם לעשות כמעשהו שלא יסכימו לצאת מן הגלות ברשות אוה"ע כ"א ברשות הקב"ה לבדו, וע"כ לא כתיב לקרוא ליוסף, דאז היה משמעות הקריאה ע"י פרעה, ומדכתיב ויקרא את יוסף, דרשו בזוה"ק גז"ש כתיב הכא ויקרא וגו' וכתיב התם ויקרא אל משה, דבשניהם היתה קריאה מיוחדת מאתו יתברך... וכבחינה זו היה ג"כ בנס חנוכה, שהיתה השפעת רוה"ק על החשמונאים הכהנים הקדושים ועשו מלחמה ברשותו יתברך, ע"י שראו ברוח קדשם שרצון העליון מסכים למלחמתם, וגם נשפעו ברוח גבורה מן השמים שילחמו מעטים וחלשים נגד גבורים ורבים, עכ"פ לא היתה בגדר השתדלות אנושית, כ"א הישועה ונס הנצחון היתה מאתו יתברך, ולא עשו החשמונאים דבר רק ברוה"ק, ובזה יבואר בנוסח דעל הניסים מ"ש ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם וכו' דלכאורה מלת ואתה מיותר דכל המאמר מוסב אליו יתברך, ובל' נוכח ידבר, אמנם להורות בא על הנ"ל, שהיה הקריאה מיוחדת מאתו יתברך ע"י רוה"ק להחשמונאים הקדושים שילחמו, והי' המלחמה ההוא ונס הנצחון מאתו יתברך ולא ע"י פעולה אנושית, וע"כ דייק לומר ואתה ברחמיך הרבים וכו'.

(לש"ק דמרן רביה"ק בדברי יואל פ' מקץ עמ' של"ז-של"ח)

★★★

ויצבור בר כחול הים וגו', אוצרות התבואה של יוסף לא נחסרו כל שני הרעב ועמדו בשלימותן עוד שמונים שנה עד יום מותו וזה היה בדרך נס, והכל בכדי לכלכל את אחיו מזה, כדי שלא יצטרכו ליהנות משל המצרים שיוכל להזיק להם כי כח הפועל בהנפעל.

ואולי משום זה קורין פ' מקץ בחנוכה, דיציא"מ הוא שורש לכל הניסים, ומשם נשפע כח זה גם בימי היונים כשרצו לטמאות השמנים שישתמשו במקדש בשמן טמא, ונעשה נס שנתברך השמן בברכת ה' ממקור הקדושה.

(דברי"ו מקץ שפ"ח-שפ"ט, עה"ג ועה"ת סי' ס"ב)

דברי אלקים חיים

דברות קודש מלהבות אש
בעניגא דיומא
ממרן רביה"ק זי"ע

ביאור ענין נס חנוכה שהתגבר הקדושה על הטומאה ונצחו היראים את היונים והמתיונים וכל כיתות האפיקורסים שרצו לסלף דרך התורה האמיתית ע"י התחברות לרשעים, והניסים מתעוררים בכל דור שנוכל ללחום מלחמת ה' נגד רוחות הכפירה שבזמנינו

כמה דקדוקים בביאור נוסח על הניסים

בימי מתתיהו וכו' כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, צ"ב הכוונה באומרו להשכיחם תורתך, והלא פעולה זו אינה בידם לעשותו אלא בדרך גרמא ע"י שיעבירום על הדת רח"ל, שעד"ז התורה נשכחת מעצמה ח"ו, וזה הרי אמור אח"כ ולהעבירם מחוקי רצונך. גם יל"ד על הלשון ולהעבירם "מחוקי רצונך" (כאשר הוא ההנוסח ברוב סידורים), דלכאורה הול"ל "על" חוקי רצונך כלשון מעביר על הדת.

ב) ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם. לכאורה תיבת "ואתה" מיותר דמובן מאליו שקאי על הקב"ה שאליו מתפללין תמיד, וכל נוסח ההודאה נאמרה בל' נוכח כלפי הקב"ה כביכול, ויספיק שיאמר וברחמיך הרבים וכו'. גם כל המאמר מיותר שהרי מפרט והולך מה שרצו לעשות להם להשכיחם תורתך וכו' ושהבו"ת עזר להם, רבת את ריבם וכו', ומבואר כבר מזה שהקב"ה עמד להם בעת צרתם, ומה צורך בהקדמה זו ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם וכו'.

ג)רבת את ריבם דנת את דינם וכו', צ"ב כפל הלשונות דהלא באומרו נקמת את נקמתם כבר נכלל הכל. גם יל"ד דבאומרו רבת את ריבם משמע שהיתה שם איזה ריב ומריבה נוסף על הנקמה הנזכר וצ"ב הכוונה. גם יש להבין אומרו דנת את דינם דהוא לשון דין ומשפט, דמשמע שהי' צורך עוד לעיין בדינם של הרשעים הללו אם מגיע להם עונש עפ"י דין ומשפט, וזה תמוה.

ד) מסרת גבורים ביד חלשים וכו' וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך. גם הכא צ"ב כפל הלשונות דהלא לכאורה הכוונה בכולן על היוונים שהיו רשעים וטמאים וזדים ונמסרו בידי החשמונאים שהיו צדיקים וטהורים ועוסקי תורה, ולמה כפל הענין במלות שונות. גם מ"ש זדים ביד עוסקי תורתך אינו דבר והיפוכו כמו אידך, וצ"ב הכוונה.

ה) ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה. קשה דהלא הכבוד שמים נעשה ע"י הישועה שהי' לישראל, וא"כ הו"ל להקדים ישועת ישראל ובתר הכי יאמר ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. גם מהו כהיום הזה.

ו) ואח"כ באו בניך לדביר ביתך וכו', ג"כ ידוע הקושיא למ"ל לספר מה שעשו ישראל אח"כ, מה נפק"מ בזה לסיפור הנס שעשה הקב"ה לישראל, וכמו דגבי פורים מסיים ותלו אותו ואת בניו על העץ ואינו מסיק לספר שעשו אח"כ יו"ט.

בכל הדורות היו מסיתים ומדיחים שרצו להדיח את ישראל מאמונה אבל היו לוחמים כנגדם ובעוה"ר בזמנינו חסר לנו כח הצדיקים שיעמדו למול הרשעים ללחום כנגדם

ונל"פ דהנה ידוע **שבכמה זמנים מימות עולם קמו מישראל כתות שונות שנטו מדרך התורה ומדרך האמת, והמה לחמו עם ישראל מבפנים בתחבולות שונות להסית ולהדיח את ישראל מאמונה האמיתית,** אלא שבזמן שהבוי"ת עזר והיתה התגלות כבוד שמו יתברך בין בנ"י והי' גדול כבוד התורה אזי הי' וגבר ישראל, **דבנ"י הכשרים עבדי השי"ת הנאמנים נצחו לכתות אלו בכח הקדושה ובכח התוה"ק, וכמ"ש החת"ס זלה"ה** (שה"ש ב') אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים וכרמינו סמדר, דהנה **בכל העתים והזמנים קמו מסיתים ומדיחים להדיח את ישראל מאמונת השי"ת, וגם בימי חכמי הש"ס קמו צדוקים ובייתוסין וכדומה, אבל לעומתם נמצאו והיו גם צדיקים אמיתיים התנאים ואמוראים הק' וצדיקי הדורות שעמדו נגדם כחומה ולא הניחום לפרוץ כרם ה' צבאות המה בני ישראל, אבל עכשיו בעוה"ר ישנם מסיתים ומדיחים רבים מאוד אך דא עקא כי חסר לנו כח הצדיקים שיעמדו למולם,** וז"ש אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים, שהשועלים המחבלים מבצעים זממם להסית ולהדיח לחבל כרם ה' צבאות, והסיבה לזה לפי שכרמינו סמדר, פי' **שהצדיקים המה חלושי כח ורפה אונים לעמוד בפרץ ולהגן על שלימות כרם ישראל,** כמו ענבים שלא נגמרו בישולם, עכ"ד.

בעת שאומות העולם מצירים לישראל אז משנאי ה' מרימים ראשם לחבל כרם ה' צבקות

עכ"פ בעת שהחושך מתגבר בעולם ועת צרה היא ליעקב, וכגון לעת כזאת שגזרו היוונים גזירת שמד רח"ל והתגברו לעקור את התוה"ק מישראל ח"ו, ולחמו נגדם בתחבולות ואופנים שונים, הן בכפי' ואונס ומלחמה והן בטענות ופיתויים שונים, **כמ"ש הרמב"ם ז"ל באגרת תימן דזה דרכם של שונאי ה' הקמים על ישראל להעבירם על דתם לבוא עליהם בב' אופנים, לפעמים בחרב וכלי זיין ולפעמים בחלקלקות לשון,** ופי' בזה מאמה"כ (ישעי' נ"ד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי, שהבטיח הבוי"ת שלא זה ולא זה יצלח יעייש"ש. **ובזמן**

כזה שמלכות הרשעה של או"ה גוזרת גזירות רעות על ישראל רח"ל, ובנ"י הכשרים הם בשפלות ונתונים למרמס, אזי מבצבצין ועולין הרשעי הדור המסיתים ומדיחים שבישראל, ונתחזק כוחן יותר לחבל כרם ה' צבאות ולהדיח את ישראל מאמונה האמיתית.

וכן היה בזמן היונים שהמתיונים מזרע ישראל העיקו לבני ישראל עוד יותר מהיונים עצמם

וע"ד שכתב ג"כ הרמב"ם ז"ל (שם באג"ת הנ"ל) דבכל עת צרה כשרואין ההסתרה הגדולה ותוקפן של רשעים, נחלשת האמונה האמיתית אצל הרבה בנ"א, ממילא כל אלו הכתות רעות שבישראל שהיו תמיד נגד דרך האמת ונגד כח התורה נתגבר אז כוחן ביותר בשעת הגזירות והרימו ראשן ללחום נגד דרך האמת, **וחוץ ממה שהצירו היונים לישראל בגזירותיהן ג"כ העיזו פניהם הרשעים שבישראל שהתחברו עם היונים והעיקו להם עוד יותר מן היונים**, דגם אותה עצה הנבערה לטמא את השמנים כדי לבטל מישראל מצות הדלקת המנורה נתן להם זקן משומד ובליעל מרשעי ישראל כמבואר במדרש לחנוכה (והובא בב"ח בסי' עת"ר), דלא הי' יכול ליתן להם עצה זו גוי מרשעי או"ה אלא א' מזרע ישראל שידע מסתורן של ישראל, **נמצא שהיתה כאן צרה כפולה ומכופלת, דמלבד הגזירות והצרות של או"ה הרשעים הי' להם מלחמה בתוככי ישראל עצמן מאותן רשעי ישראל שנתעלו ונשאו ראש והתנפלו על ישראל לעקור את הכל ח"ו.**

הייטב לב פירוש "עול הגליות" דקאי על מה שסובלים מרשעי ישראל

ואא"ז זלה"ה הייטב לב הי' רגיל לומר בנוסח ברכת אהבה רבה, ושבור עול הגוים ועול גליות מעל צוארנו, ופי' הכוונה **דעול הגוים היינו הגלות שישראל סובלין בין האומות, ועול הגליות קאי על הגלות שסובלין מרשעי ישראל, דבזמן הגלות ניתוספים גם רשעי ישראל על שונאינו רשעי או"ה לצער את ישראל** עכ"ד. וכמו"כ אז בשעה שהתגבר כח הטומאה של היוונים התגברו גם רשעי ישראל להצר צעדיהם של ישראל, אמנם כאשר עזר הש"ת והושיע את בנ"י מידי היוונים וראו כל עמי הארץ את ישועת ה' אזי גם רשעי ישראל אבדה כוחם ונמסרו בידי הצדיקים שבישראל והכניעו אותם לגמרי.

וזה רבת את ריבם דהיינו הריב עם רשעי ישראל

והיינו דקאמר ואתה ברחמיך הרבים וכו' רבת את ריבם, ואין הכוונה על היונים אלא על הריב שהי"ל להחשמונאים הקדושים עם המסיתים ומדיחים שבישראל שעמדו לעזרת היוונים להשבית את התוה"ק מישראל ח"ו, והבוכ"ע עזר לבנ"י ורב את ריבם והתגברו עליהם והכניעו אותם.

דנת את דינם לגלות שהדעת תורה הוא עם היראים ולא עם הרשעים המסלפים דעת תורה האמיתית

וגם הי' דנת את דינם שהרי הי' צורך לעשות דין ומשפט לברר את האמת והצדק עם מי הוא, ולברר דין תורה האמיתי, **דבזמן כזה שגדול הסמיות עינים אזי הללו אומרים על כל דבריהם שהוא עפ"י התורה**, וע"ד שפי' הנועמ"ג (בפ' מטות) על מאמרם ז"ל לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דבריהם על דין תורה, **שעל כל מעשיהם אשר לא טובים אמרו שהוא עפ"י התורה ושכך הוא דין תורה, וכשהוא זמן של שפלות והסתרה אין יודעין להבחין איזהו האמת ומה הוא דין תורה האמיתי, אבל אחר שעזר הבו"ת ונצחו החשמונאים את כוחות הטומאה אז נתוודע דין התורה האמיתי, וז"פ דנת את דינם.**

מקדימים השבח שנתברר אמיתות דעת תורה לפני נצחון היוונים שזה גדול טפי

וחוץ מזה בפשטות נקם הבו"ת נקמתן של ישראל מן היוונים, וז"פ נקמת את נקמתם. **ומקדימין לתת שבח והודי' לבוי"ת על הישועה שרב את ריבם ודן את דינם לברר דין התורה לאמיתו קודם לנקמת היוונים, מפני שישועה זו שנצחו את הרשעי ישראל גדולה מהכל והוא מהנסים היותר גדולים.**

וזה שמשבחים על שנצחו לג' כתות "טמאים" היינו רשעי עכו"ם "רשעים" היינו רשעי ישראל ו"זדים" היינו אלו שמחפים על מעשיהם לתלות בתורה

והיינו דקאמר מסרת גבורים ביד חלשים וכו' **וטמאים ביד טהורים וכו', טמאים קאי על העכו"ם היוונים**, דאו"ה המה טמאים גמורים שמקורן ממקור הטומאה, ונמסרו בידיהן של ישראל שהן מקור הטהרה. **ורשעים ביד צדיקים קאי על הרשעי ישראל שנמסרו בידי הצדיקים שבישראל.** וכמו"כ **וזדים ביד עוסקי תורתך קאי ג"כ על רשעי ישראל שנקראו זדים** ע"ד שאמרז"ל שגגת תלמיד עולה זדון, דמי שאינו יכול להעמיד דבריו על דין תורה ואינו אומר על מעשיו שהם ע"פ התורה אין הכרח שעושה בזדון דאולי עושה בשגגה, אבל **מי שמחפה את מעשיו בדרך התורה ואומר על הכל שהוא ע"פ התורה זה ודאי עושה במזיד, וע"כ שפיר הוי דבר והיפוכו, דהזדים שאמרו על כל דבר פשע שהוא עפ"י דין תורה נמסרו ביד עוסקי תורתך היינו אותן שעסקו בתורת ה' על דרך האמת.**

וזה כמבואר בתולדות שיש ג' גליות ואחד מהם הוא גלות הכשרים בין רשעי ישראל

ואפ"ל עוד בתוספות ביאור מה דחשיב כל הני ג' כתות טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך. עפ"י הנודע מ"ש התולדות זלה"ה דישנם ג' מיני גליות, א) גלות ישראל בין האומות, ב) **גלות בנ"י הכשרים אצל הרשעי ישראל**, ג) גלות האדם אצל עצמו מה שנתפס בידי יצרו ומשועבד לתאותיו ולרצוניותיו, ופי' בזה המסורה ג"פ פדות, **ושמתי פדות בין עמי ובין עמך, פדות שלח לעמו, כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות, דירמוז לג' גליות הנ"ל**, ושמתי פדות בין עמי ובין עמך היינו פדות ישראל מבין האומות, **וכנגד הגלות בין רשעי ישראל כתיב פדות שלח לעמו, פי' לאותן שהן עמו ית' מיוחדין לשמו ונאמנים לתוה"ק שישלח להם ה' פדות ויגאלם מידי הרשעי ישראל**, וכלפי הגלות הג' מה שהאדם תפוס במאסר יצרו כנגד זה אמר כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות לגאלם ממאסרם ולקרבם את לבבם אליו.

בישראל עצמן יש כמה גליות האחד גלות ת"ח בין עמי הארץ

ובספרו תולדות יעקב יוסף גופי' (פ' ואתחנן וסו"פ מסעי ועוד בכ"מ) איתא באופן אחר **דגם בין ישראל עצמן ישנם כמה מיני גליות, הא'**

גלות הת"ח מעמי הארץ ששונאים לת"ח ומבזין אותן כמ"ש ויראי חטא ימאסו, והוא קשה יותר מגלות האומות.

וגרוע מזה הוא הגלות שהיראים סובלים מת"ח שלומדים לשם התפארות והמה שונאים את שלומי אמוני ישראל שעוסקים בתורה לשמה

ויש עוד גלות הקשה מכולם הוא גלות הת"ח יראי חטא שסובלין מן הת"ח שדין יהודאין הלומדים שלא לשמה רק להתפאר ולכבוד, והמה שונאים לשלומי אמוני ישראל עובדי ה' שעוסקין בתורה לשמה בלתי לה' לבדו יעי"ש. והנה אמרז"ל (ב"מ ל"ג ע"ב) עה"כ הגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם, דת"ח שגגות נעשות להן כזדונות ולע"ה זדונות נעשות להן כשגגות.

וזה מסרת גיבורים וכו' ו"זדים" היינו ת"ח שלומדים תורה לקנטר

וז"ש מסרת טמאים ביד טהורים כנגד גלות ישראל בין האו"ה, דטמאים אלו רשעי או"ה שהם משורש הטומאה כנ"ל, נמסרו בידי ישראל שהם משורש הטהרה. **ורשעים ביד צדיקים קאי על רשעי ישראל העמי הארץ הנמשכים אחר עצת יצרם,** דהעובר אפילו על עבירה מד"ס מקרי רשע, אמנם אינם מזידים אלא שוגגים, דע"ה זדונות נעשות להן כשגגות, ונמסרו בידי הצדיקים שבישראל. **וזדים ביד עוסקי תורתך, קאי על הת"ח העוסקין שלא לשמה ולקנטר שהם נקראים מזידין לכל דבריהם דשגגות נעשות להן כזדונות, ונמסרו בידי החשמונאים שהיו צדיקים וקדושים ועוסקי בתורת ה' לשמה באמת, והבן.**

עוד אפ"ל כעי"ז ד"זדים" היינו האפיקורסים שמוציאים ד"ת למינות לגלות פנים בתורה ולפרשם כדרך המינות רח"ל

ועוד אפ"ל **באופן אחר קצת לחלק ביניהם דרשעים קאי על הרשעי ישראל המתיוונים החוטאים לתיאבון ואינם מינים, וזדים הם המינים והאפיקורסים שנכללו בברכת המינים** כמ"ש ז"ל (מגילה י"ז ע"ב) וכולל זדים עמהם, **וכמ"ש וכל המינים כרגע יאבדו וכו' והזדים מהרה תעקר וכו', דבכל דור ודור קמים על ישראל מאלו הכתות להכשיל את ישראל ח"ו, וגם אז כשהיו ישראל בעת צרה וסבלו מן היוונים קמו ונשאו ראש כל אלו הרשעים שבישראל, הן הרשעי ישראל הבעלי עבירה מהמתיוונים, והן האפיקורסים שבהם שקמו לחרף ולגדף את ה' ואת משיחו,** וכדאיתא בגמ' (סוף מס' סוכה) דבילגה לעולם חולקת בדרום וכו' שקנסו חכז"ל לכל אותו משמר משום מעשה דמרים בת בילגה שהמירה דתה ונשאת לסרדיוט א' ממלכי היוונים, וכשנכנסו יוונים להיכל (פרש"י בימי מתתיהו בן יוחנן) היתה שם והיתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח והיתה מחרפת ומגדפת כלפי מעלה יעי"ש.

וגם התגברו אז כתות הצדוקים וביתוסין שהתחילו בדורות ההם שלפני נס חנוכה (וכמשנ"ת בדברינו לעיל), ולאחר שעזר הקב"ה לישראל והי"ל הרווחה ונושעו מאויביהם היוונים נתעלו בני ישראל הכשרים והיו ברום המעלה וממילא גברה ידם על כל כתות רשעי ישראל הנ"ל למיניהם.

וזה וזדים ביד "עוסקי תורתיך" דהיינו ביד העוסקים בתורת ה' האמיתית ולא בתורה שבדו מעצמם

וז"פ טמאים ביד טהורים היינו או"ה שנמסרו בידיהן של ישראל, ורשעים ביד צדיקים אלו רשעי ישראל שגם הם נמסרו בידיהם כמ"ש לעיל, וזדים אלו המינים והאפיקורסים שבישראל שמוסרים ד"ת לשוא והבל ומוציאין אותן למינות ח"ו, ועושין את התוה"ק פלסתר כאילו יש ח"ו שתי תורות, ובאמת אין זה תורתו של הקב"ה אלא תורה חדשה משלהן שבדו להם מלבן, וגם הזדים הללו נמסרו בידיהן של עוסקי "תורתך" דייקא, באותן שעוסקין בתורת ה' האמיתית ולא בתורה שבדו להם מעצמם.

וגם עפ"י פשטות משמעות לשון זדים קאי על לומדי תורה שיודעים את התורה ומהפכין אותה לדרך המינות

וגם עפ"י פשוט אפ"ל מ"ש וזדים ביד עוסקי תורתך ע"ד הנ"ל בסגנון אחר קצת, דהרי נודע **שהיוונים התגברו להכניס מינות וכפירה בישראל ח"ו כמ"ש כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל,** כמו שהאריכו בזה הבנ"י וספה"ק שרצו לבטל מישראל חכמת התורה ולהכניס בהם חכמת יון ודרכי מינות ח"ו, **והנה מינות וכפירה אינו כמו שאר עבירות שאפשר לעבור עליהן גם ע"ה גמור, דא"א לכפור בה' ובתורתו אא"כ יש לו ידיעת בית רבו בדרכי התורה, שאז יכול להפוך אותן למדרש טעות ואליל בטענות וסברות כוזבות האיך לכפור ח"ו,** וא"כ אותן שלא למדו מעולם א"א לקרותן בשם זדים דפי' שעושין בזדון, דכיון שהמה ע"ה הרי הן כשוגגין וכמ"ש בגמ' הנ"ל דאצל ע"ה הזדונות נעשין כשגגות, **ועכ"ח דזדים קאי על אותן רשעי ישראל שעסקו מקודם בחכמת התורה ונשתבשה עליהן חכמתן למינות וכפירה שהן הם מזידין האמיתיים, דאין לך מזידין גדולים יותר מהם שבעטו בתורה והפכוה לדרכי מינות ח"ו. וז"ש וזדים אלו רשעי ישראל שעסקו בתורה ויודעין האיך להפוך דא"ח למינות ואפיקורסות, נמסרו בידי הפכם עוסקי תורתך באמת ובקדושה לשמו יתברך.** וא"ש מה שחושב כל אלו הכתות בפרטיות דכולן סוג בפני עצמן להכשיל את ישראל והבוי"ת עזר שכולן נכנעו לפני בנ"י הכשרים ונמסרו בידיהם.

וזה ולך עשית שם גדול וכו' ופורקן כהיום הזה שנשאר השפעה לדורות שיוכלו להתגבר על כל אלו הכתות ולהכניעם

ולזה אמר ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, שהי' כבוד שמים בין ישראל עצמן עי"מ שהתגברו על רשעי ישראל שהיו בתוכם, וחוץ מזה ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה **ופורקן כהיום הזה, דמנס ההוא שנמשך השפעה נצחית לדורות, ותמיד בכל עת ועידן אפשר להמשיך כח השפעה זו שהבוכ"ע יעזור להנצל מכל אלו הכתות שונות,** וז"ש כהיום הזה ע"ד שפרשיז"ל עה"כ אשר יאמר היום בהר ה' יראה, דקאי על הימים העתידין, שכל הדורות הבאים אומרים היום הזה על היום שעומדים בו. **וע"כ בכל דור ודור וגם בדורותינו אלה אפשר להמשיך הכח של אותה ישועה להתגבר על כל אותן הכתות הקמים עלינו.** וגם שע"י אותה ישועה נשאר כח התורה נצחיות, **ורק זה הוא הכח המקיים את ישראל בכל דור וגם כהיום הזה,** מה שהבוכ"ע עוזר ומאיר לישראל אור התורה האמיתית.

"להשכיחם תורתיך" היינו לבלבל המחות בדיעות כוזבות וע"ד שאמרו חז"ל עתידה תורה שתשתכח מישראל

והנה איתא בגמרא (שבת קל"ח ע"ב) **כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל** וכו' רשב"י אומר ח"ו שתשתכח תורה מישראל וכו' אלא מה אני מקיים ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו, שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד. **וכבר בארתי דגם רשב"י לא פליג את"ק שהרי גם זה שלא ימצאו הלכה ברורה הוי שכחת התורה**, אלא שרשב"י בא לשלול שלא תשתכח התורה לגמרי מכל וכל דעל זה יש הבטחה כי לא תשכח מפי זרעו, **אבל עכ"פ אם אין יודעין הלכה ברורה ודעת תורה אמיתית ג"ז הוי שכחת התורה.** (עיין בס' ויואל משה מאמר א' סי' קס"ח). **ובזה מובן מ"ש כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך, דהיוונים ע"י גזירותיהם גרמו שהרשעים שבישראל ירימו ראש לבלבל המוחות בדיעות כוזבות, עד שע"ז לא ימצאו הלכה ברורה ודעת תורה אמיתית שזהו שכחת התורה כנ"ל.**

וזה להעבירם "מחוקי רצונך" דהיינו להעביר מדרך התורה האמיתית לדרך השקר בסילוף דעת התוה"ק

ובזה מדוייק מ"ש **ולהעבירם "מחוקי" רצונך ולא אמר "על" חוקי רצונך, דדרך המסית להסתיר כוונתו האמיתית ולומר שכדבריו שהוא אומר כן הוא רצון הבוי"ת**, נמצא שאינו מסיתו להדיא לעבור על הדת אלא מעבירו מדרך האמת באומרו שלא כן הוא רצון הבוב"ה רק באופן אחר, וז"ש ולהעבירם "מחוקי" רצונך, **שהרשעי ישראל הסיתו את ישראל בחלקלקות לשונם ואמרו להם אין רצונינו שתעזבו לגמרי את התומ"צ אלא שתעזבו דרך זה המקובל לכם מאבותיכם ותנקטו דרך אחר חדש אשר לא ידעת אתה ואבותיך, ועד"ז רצו להעבירם מחוקי התורה האמיתית שהם רצונו יתב"ש לחוקי תורה אחרת שהיא נגד רצונו יתברך.**

המתחברים עם היונים טענו שדרכם זהו דרך ההצלה שע"י ההתפשרות פעלו איזה ענינים אצלם וע"י הנס נתברר שלא כדבריהם

ולזה אמר ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, דהנה **מעולם הי' דרך הרשעים מפירי הדת לומר שמה שאין הולכין בדרך התוה"ק זהו הצלת ישראל, וכמו שרואין גם בדור הזה**, וכן הי' אז בימי חשמונאים שנהרגו רח"ל רבים מישראל ע"י שמסרו נפשם לקיים תומ"צ, **ולאותן שנתחברו עם היוונים ועזבו דרך ה' לא הי' חסר מאומה, והיו רשעי ישראל מורים באצבע שהצלת ישראל תלוי' ח"ו בהפרת התורה. ועוד שהללו ע"י שהתחברו להיוונים ועשו עמם אגודה אחת הי' להם מקום יותר לפעול אצלם לפעמים איזה דבר, והי' יכולת בידם להציל איזה הצלה פורתא שהרי היו ידע אחת עמהם, והיה להם מקום להראות בחוש שהמה עושים הצלה.**

וא"כ הי' מקום לטעות ולומר ח"ו שהצלת ישראל אינה באה ע"י הקב"ה אלא ע"י הרשעים מפירי תורה, ועי"כ נתגבר כוחן של הללו להסית ולהדיח את ישראל ולפתותם שאין ברירה אחרת אלא להתפשר עם הרשעים היוונים ולוותר על עיקרי הדת והאמונה שעד"ז יוכלו להשיג ישועה והצלה. אבל לאחר שהראו מן השמים שהחשמונאים הקדושים נצחו את הרשעים, וכח הקדושה גבר על כח הטומאה, אז נתגלה בידיעה ברורה כי "ואתה" ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, **שהצלת ישראל האמיתית אי אפשר שתבוא אלא ע"י הקב"ה, ואך השי"ת הוא המציל את עמו ישראל מכל צרותיהם ולא ח"ו כוחות הטומאה והפרת הדת.**

וזה מה שאומרים ואח"כ באו בניך וכו' שהרי זהו תכלית הנס שע"י שנצח הקדושה חזרו לדרך האמת בטהרה וקדושה

והיוצא לנו מזה שעיקר הישועה היתה מה שנצח כח הקדושה לכוחות הטומאה של מפירי הדת, והיו יכולין שוב לעסוק בתורה ומצוות ולעבוד את ה' כמקדם, וזה נתגלה רק לאחר שבאה הישועה אם הביאה באמת את התכלית הנרצה דאל"כ הרי אינה ישועה, **וע"כ כיון שמתחיל לספר שהגזירה היתה להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, שפיר הוצרך לסיים עלה ולספר מה שעשו ישראל אח"כ, שבאו בניך לדביר ביתך ופינו את היכלך וטהרו את מקדשך וכו', שהרבו טהרה וקדושה וחזרו לדרך האמת**, והביאה הישועה את התכלית המכוון, משא"כ בפורים שהגזירה היתה להשמיד להרוג ולאבד ומיד כאשר בטלה הגזירה ותלו את המן ובניו על העץ נגמרה הישועה, אין עוד נפק"מ לספר מה שעשו ישראל אח"כ שקבעו ימי פורים למשתה ושמחה דאינו מענין הנס.

וכן אנו מצפים לישועת ה' כבימים ההם בזמן הזה שנוכל להתגבר על כל אלו הכתות הרוצים להשכיחם תורתיך

עכ"פ בחנוכה היתה עיקר הישועה שנתרומם אור התורה וניתן לבני ישראל לעבוד את הבוי"ת, **והבוכ"ע האיר עיניהם ולבם של ישראל ונתגלה האמת, וניצולו מכל המלחמות הן מרשעי ישראל והן מיוונים** הרשעים והיתה ישועה אמיתית, **ולכל אלו הענינים אנו צריכין גם האידנא, וע"כ יעזור הבוכ"ע** שיהי' ולעמן ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה, **שיתעוררו כל אלו הנסים ונפלאות של ימי חנוכה, וננצל מכל צרה וצוקה ומיד כל אותן העומדים על ישראל להשכיחם תורתך וכו' מינים ממינים שונים כמשנ"ת לעיל**, ונווושע בכל מיני ישועות, והקב"ה יאיר עיני בנ"י המחכים לישועתו, ונהי' דבוקים בבוכ"ע ובתוה"ק ובדרך האמת, עדי נזכה לראות במהרה הישועה שלימה והאמיתי בישועת כל ישראל ושמחתן בהתרוממות קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

דברי התחזקות

דברי חיזוק
בענינים הנוגעים לצורך השעה
ע"פ דרכו של רביה"ק

בגודל החובה להתחזק בדרכו הסלולה של מרן רביה"ק זי"ע להאיר האור מתוך החושך ע"י מה שלומדים תורה בטהרה ובקדושה ובדרך אמת בלי שום אחיזה של כוחות הסטר"א ובזה נוכל לעמוד איתן בדעה טהורה וצלולה וללכת בדרך המסורה בלי שום שינוי

הנה אנו מתקרבים ליום הגדול כ"א כסליו א"ך טו"ב לישראל, שביום הזה מוטל עלינו להודות ולהלל להשי"ת אשר לא השבית לנו גואל בגודל חשכות הדור הזה, והעמיד את הרועה הנאמן מרן רביה"ק להושיע את ישראל מתוך צרתם ולהאיר את "האור מתוך החושך", ותיכף אח"כ מתחיל ג' ימי הכנה והארה של חנוכה (עי' שו"ת נחלה לישראל סי' נ"א לענין ל"ג בעומר, ובפרט לגבי חנוכה מבואר בספה"ק דבעי הכנה בבחי' "ערכתי" נר למשיחי, וגם מצינו בקבלת התורה שהיה ג' ימי הכנה, וגם בחנוכה יש התנוצצות אור התוה"ק מהאור הגנוז כמבואר בספה"ק) שהם ימים המאירים את "אור התוה"ק מתוך החשכות", הרי שהתנוצצות האור כבר מתחיל מכ"א כסליו ובוודאי עלינו להתבונן בענין השפעת אלו האורות ולהתעורר בהם כראוי.

ולהבנת הענין מהראוי להביא מספה"ק בני ישששכר (כסליו מא' ד' אות נ"ז) שעמד על לשון נוסח התפילה שאומרים בחנוכה שרצו היונים "להשכיחם" תורתך ולא אומרים לבטלם או להפרם וכדומה, ומביא מה שדרשו חז"ל (בראשית רבה ב' ד') וחושך על פני תהום זו מלכות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהם וכו' ויאמר אלקים יהי אור זה אורו של מלך המשיח, ומבאר הכוונה דכיון שרצו לבטל האמונה שהוא חכמת התורה שנקרא אור כמש"כ (קהלת ח' א') חכמת אדם תאיר פניו, ורצו להגביר חכמת יונית שזה כסילות והוא ענין החשכות כמש"כ (שם ב' י"ד) הכסיל בחושך הולך, וכן בימי תלמי המלך מלך יון שגזר להעתיק התורה ללשון יון היה ג' ימים חושך בעולם (כמובא במגילת תענית פי"ג, ומובא בטוש"ע או"ח סי' תק"פ ס"ב דמה"ט מתענים ביום ח' בטבת), הרי שכל כוחם וממשלתם הוא בבחי' חש"ך שהם אותיות שכ"ח, שענין החשכות הוא ענין שכחת התוה"ק על כן אומרים להשכיחם תורתך דייקא עכתדבה"ק.

ועדיין צריך ביאור דהנה כאשר תרגמו התורה ליונית הרי לא נשתכח עי"ז לימוד התורה לישראל ולמה נתהוה מזה ג' ימים חושך בעולם, גם צ"ב הרי גם הרומיים גזרו שלא ילמדו תורה, ולמה דוקא גזירת היונים נקרא חושך. ואפשר להבין ד"ז בדברי האור החיים הק' (ריש פ' בראשית אופן כ"ב וזלש"ק בא"ד) וחושך על פני תהום ירמוז על הגלות המר וכו' עול היצה"ר אשר החשיך העולם, ובעוה"ר רבו פריצי עמו ישראל וכו' ויאמר אלקים יהי אור הוא אור הגאולה וכו', והנה ידוע כי בעוה"ר הרבה ניצוצות של קדושה הוטבעו בתוך הקליפות וגם הרבה ערב רב נשתקעו בתוך הקדושה כאומרם בספר תקוני זוהר (ת' ט"ו) ומעורבים רע בטוב וטוב ברע, לזה צריך כביכול להבדיל הטוב מהרע והאור מהחושך אשר נתערבו, **והנה ידוע כי הקליפה חיותה הוא ינוקתה מהקדושה דוקא, וזולת זה אין לה חיות, ולכן אז בהבדילו ה' את האור שהוא הקדושה ונשאר הרע מובדל ואין לה חיות לינק ממנו ממילא יבטל, וזה הוא אמרו** (זכרי' י"ג) **ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וכו',** וזה ויקרא אלקים לאור יום פי' ויקרא לשון יקר וגדולה כי אין מעלת הקדושה ניכרת אלא בהפול הקליפה הנקראת חושך עכלה"ק.

הרי לנו מבואר מדבריו הקדושים דעיקר ענין החשכות הוא מה שהסטר"א מתערב בקדושה עצמה להחליש את אורה שיהיה עירוב הטוב בהרע, **דהלא כאשר יש האור התורה הקדושה בטהרתה אז אין לפחד מהחושך אשר מעט אור דוחה הרבה מהחושך וניצוץ א' יוצא ומכלה את הכל, אך כאשר הסטר"א מתערב בכל כוחם להכניס החושך בתוך האור עצמה להחלישה דבר זה הוא עיקר החורבן,** (ועי' ביאור ענין זה בדרשת רבינו בעירנו בני ברק יצ"ו בפ' פנחס תשי"ט לפ"ק דהענין מעט אור דוחה וכו' זה דוקא שהאור זה גופא הוא זך ונקי בלי ערבוביא) וכמו שהיה בעת שתרגמו התורה ליונית שעי"ז עירבו את לשון היונית הטמאה בתוה"ק ועי"ז נמסרה התוה"ק להבנת היונים הטמאים על כן נגרם מזה ג' ימים חשכות בעולם, וזה הי' כל כוחם של היונים שרצו להחשיך אור התוה"ק ורצו לטמאות הקדושה ע"י שילמדו חכמת יונית, וע"כ טומאו כל השמנים הרומז לחכמת התוה"ק (עיי"ש בבני"ש בזה) ועי' בדברי יואל לחנוכה (אות ה'-ו' פ"ג - פ"ד ועוד כ"מ) שהם רצו שידליקו בטומאה דוקא וע"כ היה עיקר הנס שמצאו פך שמן טהור, ולא סמכו על הכלל של טומאה הותרה בציבור, שעי"ז התגברו נגד טומאתם של היונים והמתיונים והזדים המתחברים אליהם שרצו להכשיר את טומאתם לבני ישראל (יעו"ש באורך).

וביאר עוד רבינו (שם אות פ"ג) שזה הכוונה במאמר

להשכיחם "תורתך" דהיינו שהם רצו לסלף התוה"ק שלא יהיה תורת ה' רק תורה אחרת ח"ו, וביאר וזדים ביד עוסקי תורתיך כמו **שבעוה"ר כיום מגלים פנים בתורה שלא כהלכה, להתיר כל פירצות הדור ודרכי המינות שאומרים שכן הוא דעת תורה כמו שהם אומרים רח"ל, ועזר השי"ת לאלו עוסקי "תורתך" דהיינו תורת ה' תורת האמת שמצאו פך שמן טהור וגברו כוחות הקדושה על הטומאה שיהיה התורה בטהרה.**

וכבר נודע מאחז"ל (תנחומא צו ב') לעתיד יתעטף עשו בציצית וישב בין הצדיקים והקב"ה מושכו משם, ובדגל מחנה אפרים (וישלח ד"ה הצילנו נא) הביא זה והוסיף בזה"ל, וי"ל שזה היא מצוי ג"כ בעוה"ז בעוה"ר שנתרבה השקר בעולם וכו' "וזה קשה מכולם שזה גורם אריכות הגלות שהם נקראים ערב רב שהם מעורבים בישראל וקשה להפרידן" עכלה"ק. ובזה אפשר להבין הענין **מש"כ רבינו בויואל משה** (מא' ש"ש סי' קפ"ה) **"שהציונים גרועים הרבה יותר מכל הכיתות שהיו בדורות שלפנינו באלפים ורבבות דרגות"** (עכלה"ק), **דהנה אף שהיו כיתות המשכילים הרעפארמער הקאמעניסטן ועוד דאף שגם הם החריבו רבבות מבני ישראל לשמד רח"ל, לא הצליחו להכניס טומאתם בקדושה עצמה, ולהיות ניזונית מכוחות הקדושה ועי"ז להגביר כוחות הטומאה רח"ל, לא כן הציונים ימ"ש שהשתמשו במזימתם לעקירת הדת ע"י השתמשות בקדושה עצמה כגון בארץ הקדושה ולשון הקודש וכדו',** וזה מש"כ רבינו (במא' לשה"ק סי' י"ט, כשמביא את דברי הזוה"ק פ' נח (ע"ה סוע"ב) שכל כוחם של דור הפלגה להמריד כל העולם נגד ה' ולעשות ניסים גדולים היתה ע"י השתמשותם בלשה"ק, ועי"ז היה כוחם גדול מאוד ומה"ט בלבל ה' שפתם יעו"ש) כל עין הרואה בדברי הזוה"ק האלו יוכל לידע ולהבין "כי האסון היותר נורא שבעולם הוא אם רשעים מדברים בלשה"ק".

ובכן לחם רביה"ק נגד כוחות טומאת הציונות, כבימים ההם בזמן הזה שרצו הציונים לחלל ולבזות ולטמאות כל ענין של קדושה, לעשות הארץ הק' ולשה"ק כענין של לאום ולערב טומאתם בהם, והתוה"ק ישתמש להם כהיסטאריע של הלאום רח"ל וכדו', ובעוה"ר נמשכו אליהם רובן של כלל ישראל שלקחו חלק עמהם בממשלתם הטמא, **ונהנין משלחנם הטמאה ומדברים בשפתם בחילול לשה"ק, וכל החינוך והתורה שלומדים הוא מכוחם ומתנת ידם של אותם עוקרי התורה, וע"כ מחניפים להם ומכשירים מעשיהם, ועי"ז כל קיומם ויניקתם של הסטר"א בא מהם ע"י שנאחזים בקדושה,** ועי"ז יש להם יותר כח לעקירת הדת רח"ל, וזה נרמז בשמם ציוני"ם שכשאשר מחברים הצדי"ק והכשר להיוני"ם ולחכמת יונית נעשה מזה צ-יונים להורות שטומאת היונים נדבק בהם, שזה ענין החש"ך שהם רוצים לשכ"ח התוה"ק תורת האמת שהוא בטהרה וקדושה.

וברוך ה' כי גבר עלינו חסדו, וביום כ"א כסלו יצא רבינו "מאפילה לאורה" והוציא אתו יחד את כלל ישראל מאפילה וחשכות, שהוא הדור של שכח"ת התורה וכמו שביאר רבינו בויואל משה (מא' ש"ש סי' קס"ט) **דענין שכח"ת התורה הוא מה שבדורינו העולם חש"ך בעדם לראות האמת ומסלפים את תורת האמת, ולמד רבינו אותנו לשמוע את דבר ה', ע"י שהולכים בדרך הראשונים בלי שום שינוי כל דהו ובלי התפעלות מרחוב, ושלא לילך שולל אחרי הכסילים שהולכים בחושך,** וכמו שביאר בקו' עה"ג ועה"ת (סי' נ"ב) מש"כ (תהילים צ"ב ט"ו) וכסיל לא יבין את זאת "שהכסיל גרוע מהכל" שמסלף הדעת תורה ואומר שכדרך הכופרים כן הוא האמת, (וזה כנ"ל מהבני יששכר שזה ענין החשכות כמוש"כ הכסיל בחושך הולך) אבל כאשר "צדיק כתמר יפרח" אז יתפרדו כל פועלי און ואז **א"ך** לשון מיעוט שביום זה נתמעט כוחם של אלו ההולכים בדרך **וכסי"ל** (אותיות כסליו) לא יבין את זאת, והאיר את אור תורת האמת מתוך החושך וחיבר ספה"ק **"ויואל משה"** שהוא בגמטרי' **"מאפילה לאורה"** שעל ידה לחם נגד כוחות החושך בכדי להאיר עיניהם ולבם של ישראל לראות ולהשיג דרך התוה"ק.

ובאמת כבר מצינו במגילת תענית (פרק ט') שביום כ"א כסליו היה יום טוב לישראל, כמבואר שם העובדא (ומובא בגמ' יומא ס"ט ע"א, ועי' תוספות חדשים שצ"ל הגירסא בגמ' ג"כ כמו שם שהי' בכ"א כסליו) שביום זה בקשו הכותים מאלכסנדר מוקדון להחריב בית אלקינו, ושמעון הצדיק לבש בגדי כהונה והלך כנגד המלך, וכשראה אותו המלך השתחוה לפניו ואמר דמות דיוקנו של זה אני רואה במלחמה ונוצח, ומסר הכותים בידי ישראל, ואז הרגו אותם והחריבו את מקום ע"ז שלהם, ועשואוהו חכמים ליום טוב. וכמו כן בדור הזה שרצו הציונים להחריב את ישראל כליל, ואז יצא רבינו כמלאך ה' צבקות לפני מחנה ישראל בדמות דיוקנו הקדוש והוא **ש**השיב רבים **מעון** והיה **הצדיק** יסוד העולם, שלבש בגדי כהונה דהיינו עדה"כ (מלאכי ב, ו-ז) תורת אמת היתה בפיהו וגו' ורבים השיב מעון כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, וְנָצַח כוחות הטומאה - להכניע ולהחליש כוחם כמו החשמונאים "כהניך הקדושים", ופירסם והשריש האמת ואמונה בלבות בני ישראל ולאורו נסע ונלך עד ביאת הגואל.

על כן בוודאי הזמן קגרם להתעורר ולהתחזק בלימוד ספרי דמרן רביה"ק זי"ע שהיה כפנחס קנאה שזכה על דבר קנאותו לברית "כהונת עולם" לו ולזרעו אחריו, והם אלו המבקשים תורה מפיו. **ובכן נזכה לדעת את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, ועי"ז נוכל לעמוד איתן בדעה טהורה וצלולה, ולהשריש עלינו ועל דורותינו האמונה הצרופה והשקפה הברורה כפי שקבלנו מרבוה"ק מדור דור, עדי נזכה להתגלות כבוד שמים עלינו במהרה ומלאה הארץ דעה את ה' אכיה"ר.**

בענין אי צריך המשיח להיות "מורח ודאין"

חלק ב'

קיצור מגליונות הקודמים: הנה אחד מסימני המשיח הוא שצריך להיות "מורח ודאין" [דהיינו שיהיה לו המדריגה הנשגבה שיוכל לדון בריחו בלבד אשר זהו מדריגה הגדולה יותר מנבואה], וכדמוכח בגמרא (סנהדרין צ"ג ע"ב) שבדקו החכמים את בן כוזיבא אי מורח ודאין, וכיון שלא עביד הכי קטלוהו רבנן, ורבינו בויואל משה (מאמר שלש שבועות סימן ל"ז) הביא את דברי הרמב"ם באגרת תימן שכתב בתו"ד למי שטעה באיזה משיח שקר שיש לו לדעת שהמשיח יהיה מורח ודאין, והקשה רבינו דלכאורה מדברי הרמב"ם בהלכות מלכים (פי"א ה"ג) משמע שלא יהיה מורח ודאין, ואכן הראב"ד השיג על דבריו במש"כ הרמב"ם שאין צריך המשיח לעשות אות ומופת דהרי אנו רואים בגמ' הנ"ל שצריך להיות מורח ודאין, ואכן כמה מהמפרשים הבינו שיש בזה פלוגתא בין הרמב"ם והראב"ד, אך רבינו מוכיח דבוודאי גם הרמב"ם מודה בזה ורק פליגי אי אפשר שיצטרך לעשות מופת בשינוי הטבע, ואכן מוכח מדברי הרמב"ם עצמו באגרת תימן כן, וכן מוכח מדברי הרמב"ם במקומות אחרות. אכן בפירוש הכסף משנה נראה להדיא דסובר בדעת הרמב"ם דאין צריך להיות מורח ודאין, שהרי שם מבאר דהרמב"ם סובר כהמדרש דבן כוזיבא נהרג ע"י הגוים ולא דקטלוהו רבנן, ושסובר כשמואל דאין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות, ורבינו הקשה ע"ז בכמה קושיות חזקות (בסימן נ"ג ד"ה ונראה יעו"ש).

פירוש הלחם משנה ורבינו דוחה פירושו בכמה קושיות חזקות

ז) ובלחם משנה על הרמב"ם (שם) מתרץ דעת הרמב"ם מקושית הראב"ד על פי מה שמבואר שם בגמ' (סנהדרין צ"ג ע"ב) דא"ר אלכסנדרי והריחו ביראת ה' (ישעי' י"א ג') מלמד שהטעינו מצות ויסורין כרחיים, ודלא כרבא שמפרש מכאן שיהיה "מורח ודאין", ולדבריו קטלוהו רבנן לבן כוזיבא מדלא היה מורח ודאין, אבל לפי המדרש שנהרג בן כוזיבא ע"י הגוים אין ההלכה כרבא אלא כאלכסנדרי והכי קיימ"ל להרמב"ם.

אבל רבינו הקשה ע"ז כמה קושיות חזקות, ראשית כתב רבינו (ז"ל) ומה "שהמציא" הלחם משנה "פלוגתא חדשה" (מלשון זה נראה ג"כ דלא ס"ל לפרש כן בדעת הכס"מ) אם צריך להיות מורח ודאין, כבר הבאתי (בסי' ל"ט) מהרדב"ז (על הרמב"ם שם) ורא"ז (ספר יוחסין במא' א' אצל ר' עקיבא) שברור בעיניהם שאין בזה פלוגתא, והרמב"ם עצמו באגרת תימן החליט לדבר ברור שהמלך המשיח צריך להיות מורח ודאין. **וכפי הנראה לא היה לפני הלחם משנה האגרת תימן".** (עכ"ל).

דברי המפרשים שביארו בדעת הרמב"ם כדברי רבינו דצריך להיות מורח ודאין

ח) והנה מש"כ רבינו שמדברי **הרדב"ז** נראה שאין בזה פלוגתא, זה ממש"כ הרדב"ז בהל' מלכים שם שרבי עקיבא אפי' אחרי ששלחו חכמים לבדוק את בן כוזיבא אי מורח ודאין לא חזר רבי עקיבא שמא לא בא לפניו דין שיהיה צריך לדון ע"י הריח **"עד שנהרג אז נתברר שלא היה משיח",** ומה שנמצא בדברי חז"ל שהגוים הרגוהו אפ"ל שהחכמים הרפו ידיהם ממנו ובאו הגוים והרגוהו או שיש בזה אגדות חלוקות (עכ"ד). הרי שהיה ברור לו שעכ"פ אחרי שבדקוהו וראו שאינו מו"ד והרגוהו נתברר שאינו משיח, ורק מתחילה לא היה בידו של ר' עקיבא ההזדמנות לבדקו בזה.

ט) ויותר מפורש הדבר בדברי **מהרא"ז** (רבי אברהם ברבי שמואל זכות זללה"ה - מגדולי חכמי ספרד בזמן הגירוש ותלמיד מובהק למהר"י אבוהב) בספרו ספר יוחסין הנ"ל שכתב שרבי עקיבא עצמו "כיון שראהו (לבן כוזיבא) שלא היה מריח הרשעים שנאמר והריחו ביראת ה' וכו' נתייאש ממנו **"וזה שורש גדול בענין המשיח כנגד הגוים"** (עכ"ל). הרי דס"ל להדיא דבענין של מורח ודאין בזה יש לנו לבדוק את המשיח, ובסי' ל"ט כתב רבינו עוד שהרי גם בדברי **המהרש"א** (סנהדרין צ"ג ע"ב ח"א ד"ה בר) מבואר כן, מדכתב שגם **רבי עקיבא טעה בו "בתחילה",** מזה משמע שגם הוא לא טעה בו אלא מתחילה אבל שוב חזר בו, וכן הק' שם מדברי האג"ת בזה שמפורש שם דצריך להיות מורח ודאין וכנ"ל. ויש להעיר שגם בספר **"המפתח"** על הרמב"ם (ממפרשי הרמב"ם) כתב ג"כ שכנראה לא היה לפני הלחם משנה האגרת תימן שהרי מפורש שיהיה מורח ודאין (וכדברי רבינו הנ"ל).

קשה על לחם משנה הלא קיימא לן כהש"ס במקום המדרשים

י) עוד הקשה רבינו (בסי' נ"ג) על הלחם משנה (ז"ל), גם האיך אפשר לדחות דברי הש"ס מחמת דברי המדרש, הרי כללא הוא **בכל מקום שדברי הש"ס יותר מן המדרשות,** וכיון שסתמיות הש"ס ומסקנתם דרבנן סברי דצריך להיות מורח ודאין, וגם **עשו "מעשה רב" על ידי זה שקטלוהו** האיך אפשר לחלוק עליהם (עכ"ל).

עוד קשה שהרי בלאו הכי אין שום סתירה בזה

יא) עוד הקשה רבינו (שם) דבלאו הכי אין לעשות פלוגתא בין הגמרא להמדרש שהרי כבר ביאר **האברבנאל** (ישועות משיחו ח"ב העיון הראשון פ"ד) שאין בזה פלוגתא, דמה שאמרו בגמרא שקטלוהו אין הכוונה שקטלוהו בידים אלא **שדנו אותו למיתה** ועל ידי כך נהרג ע"י הגוים (וכנ"ל שכ"כ גם הרדב"ז), והלא ידוע הכלל **דאפושי פלוגתא לא מפשינן, וא"כ למה לנו לעשות מחלוקת בחנם,** וביאור זה הרי מובן שפיר (ואינו דוחק כלל) שהרי גם אצל יוסף הצדיק נאמר (בראשית ל"ט כ"ב) הוא היה עושה, והתרגום פי' במימריה הוה מתעביד שנעשה ע"פ דיבורו, וכ"מ בעוד כמה מקומות (ע"ע גם בסי' ס"ה מש"כ רבינו בזה), **ושפיר אפ"ל שנהרג עפ"י קללת חכמים.**

יב) עוד הק' רבינו שהרי שם **במדרש איכה** (ב' ד') מבואר דאשכחו עכנא כריכא על צואריה דבן כוזיבא, הרי שהנחש הרגו ולא אומות העולם, וכ"ה **בירושלמי** (תענית פ"ד ה"ה) ופי' **היפה מראה** על הירושלמי שם שהנחש היה שליח מה', וא"כ בוודאי שאין בזה שום סתירה, **דהנחש הי' שלוחא דרבנן שהרגו ע"י מה שדנוהו למיתה**[א].

עוד קשה שהרי מורח ודאין הלא אינו חשוב למעלה מן הטבע

יג) ועוד קשה על הלחם משנה בזה במה שהשוה מה שצ"ל מורח ודאין כדבר של אות למעלה מן הטבע **והלא אין זה נקרא חידוש בעולם,** רק זה ענין פרטי של משיח שצ"ל בו מדריגה גדולה, וכן מבאר רבינו בטוב טעם (בסימן ל"ח) דמה"ט אין סתירה בדברי הרמב"ם ממש"כ בס' היד דאי"צ לעשות מופתים למש"כ באג"ת שהמלך המשיח יהיה איש פלא (יעו"ש שהאריך), וכן הקשה **הלחם יהודה** (על הרמב"ם שם) על דברי הכסף משנה יעו"ש. (ומה"ט לא רצה רבינו לפרש כן בדברי הכס"מ וכנ"ל).

עוד קשה הלא קיימא לן כרבא וכמעשה רב

יד) עוד הקשה **הלחם יהודה** שם על דברי הכס"מ בזה שהרי **קיימ"ל בכל מחלוקת כרבא שהוא בתראה** לגבי שמואל והו"ל לפסוק כוותיה (עכ"ד), ולפי"ז כמדומה שכן קשה על הלח"מ דלפי כללי הפסק הוה ליה לפסוק כרבא לגבי ר' אלכסנדרי' ולמה פסק הרמב"ם דלא כרבא[ב]. וכן היה לן לפסוק כ"מעשה רב", שהרי אחר שהביא הגמ' פלוגתא זו כתבו את הסיפור מה שבדקו לבן כוזיבא אי מו"ד

א. וכתב רבינו דהראב"ד שהקשה מן הגמרא ע"כ אין טענתו ממה שנהרג ע"י חכמים אלא מעצם הדבר שנהרג, והרי שהי' טעות ותקלה ואין להביא משם ראיה וכנ"ל.

ב. ולדברי רבינו יובן שפיר דבוודאי קיימ"ל כרבא בזה ואין פלוגתא בין הגמ' והמדרש וכנ"ל.

ועשו מעשה והרגו לבן כוזיבא, הרי דהכי קיימ"ל להלכה, והו"ל לפסוק כמסקנת הגמ' וכמעשה רב.

לעת זקנותו של הרמב"ם חיזק דבריו שכתב באגרת תימן הרי שכן הלכה

טו) ועוד טעם מה שטרח רבינו היטב לבאר דלא יסתור דברי הרמב"ם שבחיבורו היד החזקה לדבריו שכתב באגרת תימן, שהרי **בתשובות לעת זקנתו אחרי שכבר כתב את ספר היד ושאר חיבוריו הסכים לכל מה שכתב באגרת תימן, והיינו התשובה לקהל מרסייל** (קובץ תשובות הרמב"ם ואגרותיו דף כ"ו ע"ב) שמביא שם דברים מס' היד ומס' המורה שחיבר ומביא שם אודות תשובתו שכתב לתימן, והרי **שלא חזר כלל ממש"כ באג"ת, ואין שום סתירה בדבריו,** והכל על מקומו יבא בשלום, (עי' מש"כ רבינו סי' ל"א, סי' פ', סי' פ"א).

ביאורו של הלחם יהודה

טז) ובלחם יהודה אחרי שנתקשה בפירושו של הכס"מ וכנ"ל, כתב לתרץ שהראיה הוא ממה שסברו רבי עקיבא וחכמי דורו דאי"צ לשאול אות, ובוודאי לא הי' טועים בגוף הדין, והוסיף (וז"ל) והנך רבנן דאמרי נחזי אנן לא על צד החיוב עשו כן אלא רצו לנסות, ועוד **דלפי מה שכתבנו דלא חשיב הך שאלת אות ניחא טפי** (עכ"ל). וצ"ל כוונתו (כמש"כ רבינו) דכוונת הרמב"ם על אות ומופת גמור, וכיון דסובר רבי עקיבא דאי"צ לשאול אות אם כן הוא הדין שאי"צ לבדקו אי מו"ד דסמכי' אחזקתי' בשאר תנאי הנבואה וכדו', ומה ששאלו רבנן אח"כ אי מו"ד זה עשו שלא על צד החיוב, וע"ז הוסיף דלפי מה שביאר דמו"ד אינו חשוב כאות שפיר טפי **דאפ"ל דאות ממש אין צריך לשאול אבל במורח ודאין אכן יש לבדקו** ודו"ק[ג].

מדברי שארי מפרשים גם כן נראה דצריך המשיח להיות מורח ודאין

יז) וגם מדברי שארי המפרשים נראה דסבירא להו כפירושו של רבינו דבוודאי צ"ל המשיח מורח ודאין. דהנה **המרכבת המשנה** אחר שמציין להכס"מ והלח"מ ולהמדרש והירושלמי כתב, והנכון לדרך רבינו (הרמב"ם) דמפרש **דאין פלוגתא בין רבא דבבלי ובין הירושלמי** דוודאי מודה רבא דאומות הרגוהו וכו' (עכ"ל), ומביא שם דברי המדרש וירושלמי שר' אלעזר המודעי התפלל כל יום שלא תיחרב ביהמ"ק וזכותו הגן על ביתר, וכותי אחד ידע זאת ועשה עצמו כמדבר אל ר"א המודעי, וכשתפסו אותו אמר הכותי לבן כוזיבא שנתיעץ עם ר"א המודעי למסור העיר לידי אדריאנוס כששמע ב"כ זאת הרג את ר"א המודעי, ומיד נלכדה ביתר, ומסיים לפי"ז הענין כפשוטו **דאמר רבא דמורח ודאין** דכתיב לא למראה עיניו ישפוט ושפט בצדק דלים **פי' דלא יאונה לצדיק כל און לשפוך דם נקי באומד גרוע שהרג בחנם את ר"א המודעי, וכיון שכן השלימו חכמים עם אדריאנוס והגוים קטלוהו,** ומ"מ שפיר קאמר הרמב"ם דלא בקשו אות שהרי לא בדקוהו באות רק רצו לראות אם לא יכשל במשפט ונכשל. עכת"ד.

ועכ"פ לדבריו ג"כ אין מחלו' הגמ' והמדרש רק ע"י מעשה הוברר שאינו מורח ודאין ע"כ הרגוהו חכמים ע"י הגוים. אלא שבכ"ז יש ראיה דאי"צ לשאול אות ומופת. (אבל שפיר צ"ל מו"ד ובכן בדקוהו, ובמה שראו במעשה זו שאינו מו"ד הרגוהו).

כעין זה פירוש **היד דוד** (סנהדרין צ"ג ע"ב) שכתב דנראה שאין צריך לבקש אות אלא שאח"כ ע"י סיבה **ראו דלאו מורח ודאין ע"י שהרג את ר' אלעזר המודעי.**

[ואי"ה בגליון הבא נביא עוד ביאורים מדברי המפרשים בענין זה].

ג. ואי אפשר לפרש דס"ל דמורח ודאין חשוב ממש כאות שהרי בכל דבריו מקשה על סברא זו ולא תירץ ע"ז כלום, ולא נראה מדבריו שחוזר מטענתו הראשונה.

מאמרי התעוררות בגדלות וחשיבות היום כ"א כסליו - יום הצלה והשחרור דמרן רבינו הקדוש זי"ע ומה שיש לנו להתחזק בזה

מדברי כ"ק מרן רביה"ק זיעוועבי"א

תכלית ההצלה היא להקים דורות בדרך האמונה אף שנמצאים בדור המלאה מינות וכפירה

עכ"פ צריכין לידע **שאך זה הוא כל התכלית וזהו הכל לגדל הדורות על דרך התורה והיראה,** ואך זה ה' כל הכח גם במצרים, וצריך כל אחד ואחד ליקח חלק בזה להשתדל בדבר ההחזקה, וכמו"כ **בעניינא דיומא שביום הזה אנו נותנים הודאה לא-ל יתברך על שיצאנו מתחת ידי הרשעים** וזכינו שוב להיות בין בנ"י, והבוי"ת הציל אותנו ועזרנו עד שראינו את עצמינו פה **וזכינו להקים כאן יסוד לגדל דורות,** על כן מחוייבין לתת שבח והודי' לפני הבוכ"ע על כל הטוב אשר גמלנו שהביאנו עד הלום וזיכה אותנו בכל זאת, וצריך להשתדל לסייע לזה שנוכל לגדל דורות בנ"י, ויעקב אבינו בהיותו במצרים הקים שם דור של ששים רבוא בנ"י כנ"ל, ואנו אין אנו בבחינה זו [אונז זעמיר נישט דערביי] שאנו אנשים פשוטים, אבל מ"מ הלא מבני ישראל אנחנו [יודען זענען מיר דאך], **וזאת נחמתינו בעניינו שאנו נמצאים בדור של מינות ואפיקורסות ואעפי"כ עוזר לנו הבוי"ת שאנו מאמינים בבוי"ת ואנו מחזיקים עצמינו בדרך זה.**

וכן יעזרינו הבוי"ת גם להלן **שנוכל להחזיק מעמד על זה הדרך ולא נבוש ולא נכלם לעולם ועד, ונוכל גדל דורות על דרך התורה והיראה שזה הוא כל הכח,** עד שנזכה לביאת המשיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

(כ"א כסליו תשל"ג לפ"ק מובא בחידו"ת במסיבות להחזקת המוסדות ח"א עמ' ר"א).

יש לידע שניצלנו כדי להרבות כבוד שמים בעולם

והנה באמת חייבים אנחנו לתת שבח והודי' להבורא כל עולמים על הצלתנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו, והלכה בידוע שעשו שונא ליעקב, ובוודאי שלא צוו אותנו חז"ל להעיד עדות שקר, וכלפי שמיא גלי' שרוצין באמת לכלות אותנו בכל דור, רק שהקב"ה ברוב רחמיו מצילנו מידם, ואין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, וכמו שקרה לנו בזמנינו שנידון כל הכלל ישראל לאבדון ולהריגה ח"ו, וזה נס גדול שנצולו מקצתם מתחת ידי הרשעים, רק בעוה"ר רק יחידים ניצולו מהם, ועצה היחידה הוא לבקש מהקב"ה שהוא יציל אותנו מידי הזאבים, וצריך ליתן שבח והודי' לבורא כל העולמים על הניסים, שנשארו עוד קצת מישראל ע"י כח השבועה של לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, ומי יודע אם לא שבועה זו מה הי' עמנו. **וצריך לידע שנצלנו כדי להרבות כבוד שמים בעולם, ולעומת זה נשארו הרבה כדי לנסות בהם את ישראל כמו שרואין בעוה"ר בדור הזה עיקבא דמשיחא,** ואנו מאמינים שהקב"ה הוא המצילנו מידם, וכל הניסים שנעשו לנו הכל מהקב"ה, וגדול כח הרועה המציל את צאנו מידי הזאבים.

(דברי יואל פרשת וישב עמ' שי"ג)

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל הברך משה זצוקללה"ה

...אמנם כאשר התקרבה המלחמה לסיומה ועמדו להסתיים צרות ישראל הנוראות שבאו ע"י חרב ומלחמה התחילה צרה חדשה שהתגברו הציונים מאוד מכוח צרות ישראל כי באו בטענה אל האומות מחמת רבי רבבות היהודים שנהרגו ומכוח זה נגמר אצל אותם האומות שהיו מסתפקים בדבר לאשר להם להקים מדינא עצמאית **ואז לא היו בעולם כל אותם צדיקים וקדושים שהיו מזהירין ומתריעין בכל עת כי סכנת המדינה וצרתה מרובה מן הצרה שבאה מאותו רשע ימ"ש, דגדול המחטיאו יותר מן ההורגו וכאשר התחילה להתגשם צרה חדשה זו ונראה בעליל שהם עומדים לבצע זממם הרע ויצא העגל הזה, הי' כבר צורך שיצא הצדיק ממקום מרה ויהי' במקום חיותא ובחסדי השי"ת יצא לחרות וניצול מבין שיני אריות והגיע לשווייץ...**

...לולא השי"ת שהי' לנו בקום עלינו אדם אזי ח"ו אבדנו כולנו בשטף המינות של המדינה על כן עלינו להודות ולשבח להשי"ת שהשאיר לנו את רבה"ק זי"ע אשר שלחו אלקים לשום לנו שארית בארץ ולהחיות לנו לפליטה גדולה לטוב לנו כל הימים לחיותינו כיום הזה.

ומזה מובן גדולת היום הזה, בו גגן והציל השי"ת את הצדיק להביאו ממקום מרה למקום חיותא כשם ששם יאע"ה את יוסף הצדיק במקום מבטחים כך הקדים הקב"ה להצילו וישלחני

אלקים לפניכם, והתחיל לדבר אל פליטי בני ישראל שרידי חרב לאט לאט להבינם דרך האמונה הטהורה והברורה ואליהם תטוף מלתו ללמדם דעת ויראת השם עד שבנה הנהרסות וכאשר בא האסון וקמה המדינה נותר לפליטה כח אדיר זה של המחנה הנשאר לפליטה חיל גדול מאד כאשר עינינו הרואות היום רבבות יהודים כ"י מתכנסים עמנו יחד ובכל מקום אשר יש שם קיבוץ יראים ושלימים לחוג את יום ההצלה, ובחסדי השי"ת כח יראי ה' מוסיף והולך כאשר נראה בעליל כי בהרבה מקומות נפקחים עיני בני תורה חובשי ספסלי ביהמ"ד להבין חומרת הסכנה של המדינה הציונית אף שבעוה"ר נעדרו אותם הגדולים והצדיקים שלחמו בחירוף נפש נגד הרעיון הטמא הזה...

...ולנו נאה להודות להשי"ת על כל החסד שעשה עם עמו ישראל שהשאיר לנו את כק"ד זי"ע שהכניס בנו כוחות עצומים בהיותו בזה העולם וטרח ויגע במיטב כוחותיו וקדושתו העצומה לגדל ולהעמיד דור יראים ושלמים אשר אנו מקוים להשי"ת שכל רוחות שבעולם לא יזיזו אותו ממקומו ומן הדרך שהורה לנו. וכאשר נזכה בעזהי"ת לקבל פני משיח צדקינו נוכל לקבל פניו בשמחה כאשר היה רגיל כק"ד זי"ע לומר נגילה ונשמחה בישועתך, דלכאורה קשה שאנו צריכים להתפלל על כך שנגיל ונשמח בישועתן של ישראל הלא בוודאי שכל אחד מישראל ישמח אז, אמנם האמת הוא שיהיו רבים שיהיו רוצים לשמוח אז אבל יהיו בושים במעשיהם שיתגלה אז מה שפעל כאו"א אם לסייע לקרב הגאולה או ח"ו לרחקו ולרבים תהי' שמחת הישועה מעורבת בתוגה ובצער מגודל הבושה ע"כ אנו מבקשים מהקב"ה נגילה ונשמחה בישועתו שנזכה לעשות הכנות כאלו שנזכה לקבל פניו בשמחה ובחדוה.

(כ"א כסלו תשמ"ג)

כ"ק מרן גאב"ד ירושלים הגה"ק הרמ"א פריינד זצוקללה"ה

יש להודות לה' שהציל את רבינו זי"ע שעל ידו ניצל כל הדור מאפיקורסות

ולעניננו נאספנו כולנו להודות על הישועה שעשה לנו הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו בהצלת רבינו הק' שעל ידו ניצל כל העולם כולו מחושך ועל ידו הועמד אור התוה"ק בכל פינות העולם להאיר לנו שלא ניפול ח"ו בבורות נשברים כמינות ואפיקורסות ר"ל שנתרבה על ידי הממשלה הטמאה שלא ניתן אמון בהם ורק לה' הישועה **וכבר היום רואים בחוש בראש כל חוצות אפי' אלו שעד עכשיו לא נפקח עיניהם - האמת אשר בירר לנו האדמו"ר** (שליט"א) **[זצוק"ל] בספריו הק'.**

וזהו אנו יכולים לומר על רבינו שליט"א "הדודאים" זהו כח התורה - כמבואר לעיל - שרבינו (שליט"א) [זצוק"ל] בזכות כח התורה ניצל על ידי נס כמו ראובן שזכה להציל את יוסף בכח זכות התורה "נתנו ריח" בכל העולם כולו באור התורה "ועל פתחינו" פי' **פתחי בתי כנסיות ובתי מדרשות נתרבו עם "כל מגדים" בתורתו ושיטתו של רבינו שליט"א בספריו הק' ויואל משה ועל הגאולה והתמורה** ובזה נוכל לומר הפירוש על הפסוק אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. "אבן" פרש"י על משם רועה אבן ישראל עיקרן ושורשן של ישראל, והאוה"ח הק' פירש על הפסוק ומשם רועה אבן ישראל כאן רמז אבן מאסו הבונים יוסף באמצעות צדקו וכו' זכה באבן הראשה והוא סוד צדיק יסוד עולם נקרא רועה אבן ישראל וכו' וכנ"ל נוכל לומר על רבינו (שליט"א) [זצוק"ל] אבן בזמן ש"מאסו הבונים" אלו הת"ח אשר הרשעים ימ"ש בגזירת אוישוויץ לא חסו אף על הבונים "היתה לראש פינה" **אשר הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו חמל עלינו והציל את כ"ק האדמו"ר** (שליט"א) **[זצוק"ל] והיתה לראש פינה שנתחזק על ידו מעוזי התורה.**

"מאת ה' היתה זאת", את לרבות ת"ח, שנתרבו ת"ח ע"י ונתחזקה התוה"ק הוא נפלאת בעיננו "זה היום עשה ה', היום הזה כ"א כסלו נעשה ש"נגילה ונשמחה בו" היום הזה נעשה ניסי שנמשך ממנו שיתגלה לנו ישועת ה' לכל שנה ושנה ביום הזה **נגילה ונשמחה "בו" איתא במדרש בו ובתורתו, שלאורו נסע ונלך עד ביאת גוא"צ בבא"ס.**

(אוצרות ירושלים)

רבינו הציל את כל העולם כולו והאיר בספריו הק'

וע"כ כמה אנו מחוייבים להודות ולהלל להקב"ה וליתן שבח והודי' על ההצלה של רבינו הקדוש (שליט"א) [זצ"ל], שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל חלילה, **והוא שהאיר את עינינו להשריש בנו שאין לנו כח אחר רק בקיום התוה"ק, ולהרחיק כמלא טחוי קשת מדיעות הכוזביות של הציונים ושותפיהם, וכהיום כל העולם רואים שהאמת אתו, ככל המבואר בספה"ק ויואל משה ובספה"ק על הגאולה ועל התמורה,** והשמחה שהיה בששת הימים הי' שמחה של שוה ושקר, וכמה גדול רשעתם שאפי' בפתחו של גיהנם אינם חוזרים, שגוזרים - אף שהם בדיוטא התחתונה - על השב"ק לחלל, וממש כרשעים היונים שגזרו על השב"ק, ואנו צריכים רחמים גדולים שניווושע מן הצרות המרים האלו השי"ת ירחם, ורק בזה אנו בוטחים שהשי"ת לא יעזוב אותנו באם נחזיק במעוזו, בשיטת רבינו הקדוש שלא ליתן אומן בהציונים ובשותפיהם.

וי"ל כי בנס הזה שנעשה עם רבינו (שליט"א) **[זצ"ל] שעי"ז זכינו שיאיר בכל העולם תורתו והשפעתו הקדושה להרבות בארבע פינות העולם ת"ת ויראת שמים, והציל את כל העולם שלא יפלו בבורות נשברים** ע"י שנחלשו מאמונת ה' ע"י הצרות של הצורר ישראל ימ"ו, **והאיר שיטתו הקדושה בכל העולם ונראה בחוש איך שלא נופל מדבריו ארצה כמלא נימא מהמפורש בספריו הקדושים,** כי העולם היו טועים שיהא הצלה ע"י המדינה הזאת שמילאו את העולם במינות, ולאלפים מישראל יצאו מדת התוה"ק על ידיהם, והוא כמו הנס של חנוכה שנשאר פח אחד שלא הי' די להדליק בו רק יום אחד והדליקו ממנו שמונה ימים, כן נשאר לנו כ"ק אדמו"ר (שליט"א) [זצ"ל] שהאיר את כל העולם עם השפעתו הקדושה.

(עטרת יהושע פ' וישב-דרשה על כ"א כסלו)

הגאון הגדול רבי נתן גענשטעטנער זצוק"ל

בעל "להורות נתן", גאב"ד קרית אנו"י וראש ישיבת פנים מאירות

נלב"ע י"ד כסליו שנת תשע"א לפ"ק

נולד ביום כ"ח באדר א' שנת תרצ"ב בעיר ראאב שבאונגארן לאביו הרה"צ רבי עמרם זצ"ל הי"ד, נצר לשושלת גאונים וקדושים, בהם הרבי ר' יונתן אייבשיץ, הסמיכת חכמים, הרמ"א, הפנים מאירות, רבי עקיבא איגר, החתם סופר, הכתב סופר ועוד. ולאמו הצדקנית מרת מלכה ע"ה בת הרב שלמה סופר שרייבער ז"ל מצאצאי מרן החתם סופר זי"ע. [הגאון רבי נתן זצ"ל התבטא פעם על אמו, "על אמי ע"ה הכירו מהיכן היא מתייחסת. היתה בתו של ר' שלמה שרייבער, שהיה תלמיד חכם גדול. היתה מיוחדת בחכמתה, בפקחותה, במידותיה וביראת השמים שלה. זכורני, שבשבת הלכה לביהכנ"ס בנייפעסט בלי הפאה, רק במטפחת לבנה, והיא היתה אולי היחידה בזה. הרבה פעמים השמיעה דברי תורה ששמעה בבית אביה"]. אביו היה ת"ח גדול ויר"ש, והיה מחשובי תלמידי הגה"ק רבי שמואל ראזנבערג גאב"ד אונסדארף זצ"ל שהתבטא עליו באמרו "יש לי ב"ה תלמידי רבים שהם גדולי תורה ויראה, אבל תלמיד ת"ח וירא שמים כמו ר' עמרם אין לי בישיבה". וכן היה קנאי גדול לתורה ולירא ולהשקפה הטהורה, הוא הגבר אשר המשיך את מסורת אבותיו לעמוד על המשמר נגד תנועות הציונות וגרורותיהם, ואף גם זאת עמד והתריע נגד כל סוגי ה"פארטייען" החרדיים, אשר כידוע גדולי ישראל התנגדו לכך נחרצות, מתוך ראיתם למרחוק כי עלולים הם להיגרר אחרי תנועות הציונים. רבי עמרם זצ"ל הוציא לאור עוד לפני המלחמה בעיר הבירה בודאפעסט שבאונגארן, קונטרס מיוחד נגד ההצטרפות לתנועות של אגודת ישראל במדינת פולין וכו'. [ויש לציין בזה מה שבספר "טיב לבב" (כרך ג' בחלק התשובות סימן ח') יש תשובה מרביה"ק זי"ע לרבי עמרם בענין האגודה, וזל"ק שוכט"ס לכבוד ידידי... ולכבוד ידידי הרבני הנגיד הנכבד ירו"ש וו"ח מו"ה עמרם געשטעטנער נ"י אב"י דק"ק נייפעסט יע"א... ובעיקר הדבר מה ששאלתם "אם להתחבר כעת אל האגודה", תמה אני הלא עכשיו נודע הדבר אשר התחברו יחד עם כת הציונים שהחריבו העולם וכו', (יע"ש שהאריך בזה), וכפי הנראה שמאז לחם כ"כ נגד האגודה וקיבל את תשובתו של רבינו זי"ע כתורה שלימה, (ואכן היה מקושר אל רבינו זי"ע, וכפי שעוד יובא לקמן), או יתכן שגם לכתחילה לא הסתפק בזה רק רצה להוכיח לבני קהילתו שכן דעת גדולי ישראל, ושהצדק עמו במה שסובר שאסור להתחבר עמהם, ובכן הציע את השאלה אל רבינו בכדי לקבל ממנו תשובתו הברורה בענין זה].

בשנת תרצ"ג עבר אביו לגור בעיר נייפעסט, ובחיקו של אביו אשר התמסר ללמד תורה את בנו הרך מגיל קטנות ממש, גדל האי אילנא רברבא ונתן את פריו בעתו כבר בימי צעירותו וינקותו, שבהיותו קטן בן שש שנים כבר למד גמרא עם תוספות, ובערוב ימיו אף סיפר הגר"נ זצ"ל שבתקופה זו כבר החל לכתוב את חידושי תורתו. ואכן מאז עמדו על דעתו שקד בהתמדתו בלי גבול, והגה בתורה יומם וליל, השתוקק תמיד ללמוד עוד ועוד, ונפשו לא ידעה מנוח מלימודו בתורה, כאשר משנות קטנותו מאס בכל תענוגי העולם ומסר את נפשו אך ורק ללימוד התורה כאשר היא היתה מחמד חייו ובאהבתה ישגה תמיד. בראות אביו שנפשו חשקה בתורה באופן מופלא והינו תלמיד המחכים את רבותיו, שלחו על אף היותו ילד קטן בגיל שמונה וחצי שנה ללמוד תורה אצל הגאון הצדיק רבי בנימין בערגער זצ"ל הי"ד ששימש כרב העיר בעלעד, ובמשך שנתים ימים, עד לשלהי חודש אלול שנת תש"ב, דלה מבארו הגדול בכל מקצועות התורה ומכמניה. כל ימי חייו לא הסיח רבו דעתו מרבו המובהק, ונשא את שמו בהערצה רבה והלך תמיד בעקבותיו. [יצויין, כי בשבוע האחרון לחייו, כשהדיבור כבר היה קשה עליו, בבקשו להנחיל מתורת רבו לתלמידיו, סיפר על מנהגו של רבו הק' בהקפדתו שכל דיבורו יהיה בלשון נקיה, בכל פרט ופרט, והשגיח על כל ביטוי וביטוי שהוציא מפיו]. קיים במהותו במשך השנים והוי גולה למקום תורה כאשר נסע בשלהי שנת תש"ב לעיר פאפא ללמוד תורה אצל כ"ק אדמו"ר הגה"ק רבי יוסף גרינוואלד זצוק"ל בעל הויחי יוסף מפאפא, ובמשך שנה ומחצה ישב במחיצתו ושתה בצמא את דברי התורה. רבו הגדול בראותו את כמיהתו המופלגת לתורה, פתח לפניו את מעיינות החכמה ופעל למלא את אסמיו מאוצרו הגדול. ונמנה בין גדולי תלמידיו, ורבו היה מפליא את עומק הפלפול של הבחור הצעיר, אשר לא חת אף מהאריות שבחבורת התלמידים, בישיבת פאפא למד עד לסגירתה בימי המלחמה הנוראה בחודש ניסן תש"ד.

בשנת תש"ד כשהחלה המלחמה הנוראה באונגארן, החביא אותם אביהם בדירת מסתור, אולם לאחר תקופה קצרה ביום י' לחודש תמוז תש"ד תפסו הנאצים את אמו הרבנית ע"ה בעת שיצאה להביא לחם לטף, והובילוה לאוישוויטץ, ומספר שבועות לאחר מכן ביום א' אב, אף תפסו את אביו רבי עמרם ולאחר מסכת עינויים במחנה ההשמדה הידוע לשמצה באוישוויטץ, השיב את נשמתו לבוראו. לאחר שהנאצים הפציצו את דירת המסתור ששהה שם, יצא משם בניסי ניסים ביחד עם אחותו, וכך נתגלגל והגיע לבית היתומים שהוקם לאחר המלחמה בעיר בודאפעסט, ושם שהה עד חודש אייר תש"ה, ולאחר תלאות רבות ונדודים וברויחות מעיר לעיר, הגיע לעיר קאוואטשאז שם שהה מספר חדשים, וסיפר שבעת שנדד את רגליו למרחקים ביחד עם אחותו לחפש מקום מקלט, עברו ברגל את נהר הדאנא שהיה קפוא, ובניסים הגיעו למקום מבטחים וזאת לאחר שנתלה מאחורי מרכבת

הברזל, שם מצא אותו גיסו הגה"ח רבי אהרן טויבער זצ"ל ואספו לביתו. לאחר שגיסו עבר לסערדהעלי, נכנס ללמוד בישיבתו של הגה"צ רבי משה ניישלאס זצ"ל לימים רב דשיכון סקווירא בארה"ב, וכך למד בישיבה זו במשך שנת תש"ו.

בשנת תש"ז עבר לגור אצל זקינו אבי אמו הגה"ח רבי שלמה שרייבר זצ"ל בלאנדאן, שהיה מרביץ תורה לרבים ב"שיף-שוהל". זקינו הפליא תמיד את התמדתו של נכדו היקר, בציינו שבעת שכבו לנוח מעמל היום בלימוד התורה, היה לוקח עמו למיטה את ספרי השו"ת של הנודע ביהודה והחתם סופר והגה בהם במשך שעות. בשנים תש"ח - תש"ט, כששמע שרבו הגה"ק מפאפא זצוק"ל פתח ישיבה באנטוווערפן, נסע לשם ולמד בה תורה בהתמדה וביגיעה עצומה עד מאד, כאשר ישב בד' אמות של הלכה כל העת ונתעלה בתורה באופן נפלא. בשלהי שנת תש"ט עלה לחונן את עפר ארץ הקודש והגיע להסתופף בצל קדשו של הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע ולאחר תקופת החגים בחודש תשרי, וכשייסד את ישיבתו בירושלים עיה"ק היה הוא מבין עשרה תלמידיה הראשונים. הרה"ק מבעלזא זי"ע שיבח מאוד את נעימות תפילתו, בהיותו בעל תפילה במחיצת קדשו בשכונת קטמון בירושלים.

בשנת תשי"א נלקח כחתן לבתו היחידה של הגאון הצדיק רבי מאיר חיים אונגער זצ"ל מלפנים רב ואב"ד לאקענבאך בעסטרייך, ולאחר מכן שימש כרב ומו"צ דהעדה החרדית בעיה"ק ירושלים, אשר התפאר בחתנו היקר בהיותו גאון מופלא ששמו הולך לפניו. וכאשר דרש את דרשת הפלפול בשמחת האירוסין הפליא את כל השומעים והיתה לשיחת היום בקרב גדולי ירושלים שהשתתפו בשמחה על בקיאותו המופלגה של החתן הצעיר בכל מכמני התורה ויסודותיה. בהיותו סמוך על שולחן חותנו הגדול זצ"ל זכה אף הוא להתקרב ביותר לגדולי וגאוני ירושלים זצוק"ל, אשר היו קשורים בקשרי עבותות עם הרב והפוסק הגאון מלאקענבאך זצ"ל, אשר כנודע העריצוהו ביותר כ"ק מרן הגאב"ד מהרי"צ דושינסקיא זי"ע, והגאון האדיר מרן הגאב"ד בעל לפלגות ראובן זי"ע, וכל גדולי ורבני ירושלים זצוק"ל. במשך יובל השנים מאז, היה מקושר ביותר עם גדולי ירושלים, בעיקר בעניני פסקי הלכה וחידושי תורה שהיה בהם כמעיין המתגבר. ידידות מיוחדת שררה בינו לבין מרן הגאב"ד פוסק הדור בעל המנחת יצחק זצוק"ל, אשר כמה וכמה פעמים מביאו מרן המנחת יצחק זצוק"ל בספרו שו"ת מנח"י וסומך על דבריו להלכה, בהביאו כמ"פ מספריו "להורות נתן".

מעודו הקדיש את כל חייו לכתיבת חידושי תורה, ולהרבצת התורה ולהעמדת תלמידים הרבה. כבר מיד לאחר נישואיו, עוד בשנת תשי"ב, נתבקש ע"י הגאון הנודע רבי עקיבא סופר זצוק"ל גאב"ד פרעשבורג להרצות את שיעוריו בבני תלמידי ישיבתו בירושלים עיה"ק. ומשנת תשי"ג שימש כמרביץ תורה לעדרים בישיבת אוהל שמעון ערלוי עד שנת תשכ"ה, ואחר כך נקרא לכהן כרב ואב"ד שיכון אגו"י בבני ברק, היה זה מקום משכנם של רבים מאנשי אונגארן ורומענייא, והיה בית מדרשו תל תלפיות לשיעורי תורה והוראה, והרבה תלמידים באו לבקש תורה וירא ממנו, ואף על גאונותו העצומה התנהג בשפלות רוח והוריד את עצמו לכל אחד במדה גדושה. גם היה בעל דרשן נפלא שהיה מלהיב הלבבות בדרשותיו.

במשך כל שנותיו, בהיותו נו"ג לרבן של ישראל מרנא החתם סופר זי"ע פעל רבות להשריש את אור תורתו בקרב המוני תלמידיו ועשה רבות להפצת תורתו ודרכו הקדוש דרך התבדלות מרשעים בקרב שומעי לקחו, בהתמסרות מוחלטת לתורה ועבודת ה', ודרוש דרש במקהלות בדרכי זקיניו הק', כן טרח ובא פעמים רבות לדרוש בעצרות עם של "העדה החרדית" ע"פ קריאת מרנן רבותינו הבידי"צ זצוק"ל, וכן השתדל רבות בעד הדפסת הספרים של מרן החת"ס זי"ע, ואף הוציא לאור תעלומות, ספר השו"ת מהגה"ק רבי עקיבא אייגר זי"ע שפיענח מעצם כתב ידו הק', כן אף הוציא לאור עולם שני כרכים גדושים ובהם 'פסקים ותקנות' מרבי עקיבא אייגר זי"ע, כשבראש הספר כתב בעצמו הקדמה מופלאה להספר. היה לו קשר מיוחד עם מרן בעל החזון איש זצוק"ל, והגיע אליו רבות לפשט את ספיקותיו, והחזון איש זצוק"ל שיבח מאד את השאלות המחכימות שהציג בפניו, באמרו שמתוך השאלה ניתן לראות עד כמה רב חילו וכוחו בתורה. כן היה מקורב ביותר להגאון בעל דובב מישרים מטשעבין זצוק"ל, שהעריך מאד את כוח תורתו בידיעתו העמוקה בכל נגבכי התורה, כאשר היה בקי בכל מקצועותיה שהיו שגורים על לשונו, וביקש תמיד לשמוע חוות דעתו בעניני הלכה. עוד זאת זכה מאז ינקותו להסתופף בצל גדולי ישראל. כן הסתופף רבות בצל קדשו של כ"ק אדמו"ר הגה"ק מוהר"א מבעלזא זי"ע, אשר אביו ומשפחתו היו נוסעים אליו ולאבותיו הק', ובמיוחד בעת המלחמה כאשר שמע שכ"ק מהר"א מבעלזא זי"ע הגיע לבודאפעסט בברחו מפני המציק בתקופת קיץ תש"ג, התאמץ אביו להגיע למעונו לזכות לשהות במחיצתו, בהיותם קשורים לבית בעלזא.

כמו כן היה לו קשר מיוחד אל רביה"ק זי"ע אשר עוד ירש מאביו הרה"צ רבי עמרם ז"ל, וזה התחיל מאז כאשר אביו רבי עמרם זצ"ל היה מקושר בעבותות של התבטלות כחסיד מובהק אל רביה"ק זי"ע, ובנו הגר"נ זצ"ל היה מספר בערגה את זכרונותיו מאותו חג השבועות שלקחו עמו אביו זצ"ל לבודאפעסט לשהות בצל קדשו של מרן רביה"ק זי"ע ששהה שם. [ובגליון "תולדותיהם של צדיקים" (מתלמידי הגאון בעל להורות נתן זצוק"ל, גליון ז' - אב תשפ"ו) הובא שאביו לקחו פעם לנסיעה לעיר "סאטמאר" על אחד המועדים, והגר"נ היה מספר שעדיין הוא זוכר את השלחן הטהור שערך רביה"ק זי"ע]. וכאמור, היה אביו זצ"ל מהמתאבקים בעפרו של מרן רביה"ק זי"ע, אשר אף הוא החזיר לו כמים הפנים אל הפנים, ובשו"ת "דברי יואל" מזכירו רביה"ק זי"ע לטובה [עי' בספר "שיחות מלוה מלכה" (ח"ג עמ' רס"א) מהגאון הלהורות נתן זצוק"ל שמתאר שם תוכן השאלה והענין שהיה בזה עם אביו הגה"ח רבי עמרם זצ"ל, והוא שהתרעם אביו על אחד מהמתפללים ששלח בנותיו לבית ספר שלמדו שם יותר מהחיובים עפ"י חוקי המדינה, שזה היה כנגד התקנה שנתייסדה ממרן הייטב לב זי"ע, ובכן לא רצה לשלם את התחייבותו לביהמ"ד, ושלחו את טענתו אל רבינו, ורבינו כתב בשו"ת דברי יואל (חו"מ סי' קמ"א) כתב שהוא צודק בטענתו שאסור לשלוח הבנות לשם, אך א"א לעכב ההתחייבות בשביל זה יע"ש]. וכן בשנים שאחרי כן כאשר הגיע הגאון רבי נתן זצ"ל אל מרן רביה"ק זי"ע ושח עמו בדברי תורה, שיבח אותו רבינו עד למאד, והפליא מאד את גאונותו ובקיאותו בכל התורה כולה כאשר כל רז לא אניס ליה, ונהנה לשוחח אתו בעמקי התורה. כאשר יצא הספה"ק "ויואל משה" (עוד בעת שיצא המהדורא ראשונה בשנת תש"כ ממאמר שלש שבועות בלבד) הגה בספר בעיון, ואף כתב ע"ז הערותיו כדרכו על כל ספרי האחרונים שנמצאו ברשותו, (היו לו "שלשת אלפים וחמש מאות ספרים" מגדולי האחרונים כהנתיבות והגרעק"א וחת"ס וכו', ובכולם נמצא ממנו הערות והגהות), הערתו על ויוא"מ הוא בענין מצות שילוח הקן, (אשר הזכיר רבינו בדרך אגב בסי' צ"א, והגר"נ זצ"ל בספרו "להורות נתן" עה"ת פ' תצא האריך בזה).

בשנת תשל"ט הקים את ישיבתו פנים מאירות וניהל את הישיבה ואמר שיעורים לתלמידי הישיבה תמידים כסדרן, והתמסר רבות לאלף את בני הנעורים תורה ודעת, כאשר אף הצליח פעמים רבות לשנות באמצעותם את אורח החיים בבתי הוריהם,

כשהזמינם אליו לביתו לשהות במחיצתו בסעודות השבת, וכך הצליח לאט במשך הזמן להביא לשינוי בהנהגת הבית, כשבני הנעורים האלו הפכו במרוצת הימים לתלמידי חכמים מופלגים שיראתם היתה קודמת לחכמתם. בעצתו ובהשתדלותו הוקם בשעתו בית ההוראה "זכרון מאיר" בב"ב בראשותו של הגאון האדיר בעל שבט הלוי זצוק"ל, כאשר הגאון רבי נתן זצ"ל התמסר להורות ולהשיב בדבר ה', יחד עם שאר עמיתיו מפארי רבני אונגארין ה"ה הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגאר זצוק"ל והגה"צ רבי יצחק צבי בערנפעלד זצ"ל. במסגרת הוראותיו לרבים עמד על המשמר להעמיד על הדת על תילה, וקיים במהותו את הולא תגורו בפני איש, ולצד היותו איש נעים הליכות ובעל מדות מופלגות, ידע גם לגלות תקיפות יתירה עד מאד בכל הנוגע להוראות ודיני התורה, אף התמסר רבות לעמוד על משמר קדשי ישראל בקביעת תקנות יסוד בערכי התורה והדת, בהנהגות הבית ובדרכי הצניעות. וככה שימש כחבר ביד"ץ זכרון מאיר למעלה משלושים שנה. כאשר באלו השנים יצא משם תורה והוראה לכל העולם, ובפרט בעיר בני ברק הנהיגו הרבנים את העיר ביד רמה, ובפרט הגאון רבי נתן זצ"ל אשר גודר גדר ועמד בפרץ על פירצות שבעיר והוא היה עורך לשונות הקו"ק והמחאות אשר נתפרסמו ע"י הרבנים. ברבות השנים נודע כאחד מגדולי הפוסקים כאשר מכל קצוי תבל הריצו לפניו שאלותיהם בהלכה, והוא בגודל גאונותו העצומה השיבם על אתר בעמקות מופלאה. ואולם כאשר על אף גדלותו הרמה בתורה, ענוותנותו היתה להפליא. התהלך בצידי דרכים, ולא אבה שיפרסמו את ספריו באשר לא רצה ליהנות מכתרה של תורה. ואף את תלמידיו הרבים שקבלו ממנו תורה ונסמכו על ידו, לא הסכים לכנותם בתור תלמידיו, באשר היה ירא עד מאד פן ואולי התלמיד יודע יותר ממנו. בד בבד עם הרבצת התורה והשבת תשובות בהלכה לשואליו, עסק רבות בעניני צדקה וחסד כאשר עניים וקשי יום היו מבני ביתו, סעדו על שולחנו והרבה לעודדם ולחזק את רוחם.

בשנתים האחרונות חלה קשות, אולם על אף יסוריו ומכאוביו הרבים לא הזניח את עבודת קדשו אף לרגע, והמשיך בהרבצת התורה בקרב תלמידי הישיבה, והרבה לענות לשואליו בדבר ה' זו הלכה, ואף המשיך ביגיעה רבה ועצומה בכתיבת ספריו הרבים, כאשר עשרות חיבורים הוכנו על ידו להעלותם על מכבש הדפוס, כאשר לא זכה לדאבון כל לב להוציאם לאור עולם. ביום חמישי האחרון לחייו כשכוחותיו הלכו ונחלשו, הובהל לבית החולים. בשבת בבוקר ביקש בשארית כוחותיו להוציאו בקידוש, ולאחמ"כ ביקש מים ובירך ברכת שהכל, מיד אחר כך איבד את הכרתו, וביום ראשון בשעת לפנות הבוקר השיב את נשמתו לבוראה במעמד ציבור גדול מצאצאיו ותלמידיו, שאמרו פסוקי יחוד הבורא. הידיעה על הסתלקותו התפשטה חיש מהר בקרב המוני הצבור, אשר רבים מהם הגיעו לבית החולים לבכות את האבידה הגדולה לבית ישראל, ושעה קלה לאחר מכן הובאה מיטתו להיכל בית מדרשו בב"ב שם הרביץ תורה ויראה להמונים במשך ארבעים וחמש שנים, קהל רב מבין תלמידיו ושומעי לקחו מירררו בבכי מר על עלותו לשמי רום של רבם ומאורם הגדול, שאילפם דעת ובינה בתורת ה' ויראתו הטהורה כל הימים. בהלוויה השתתפו קהל רבבות של חסידים ואנשי מעשה בראשות גדולי רבני העיר בני ברק ובהם הגאון הגדול בעל שבט הלוי זצוק"ל אשר ביכה את האבידה לעולם התורה. השאיר אחריו ספרים רבים ונפלאים בכל מקצועות התורה בהלכה באגדה דרוש ופלפול מוסר וחסידות ואף סיפורי צדיקים, וכבר נדפסו בחייו "למעלה משישים ספרים" וביניהם שו"ת להורות נתן ט"ו חלקים על כל חלקי השו"ע, "נתן פריו" על מסכתות הש"ס וסוגיות בשו"ע, "להורות נתן" עה"ת ומועדים ה' כרכים, "ונתן הכהן" על ספר תקפו כהן ועוד הרבה, ועדיין נשאר בכת"י "כמאה ספרים" מלאים וגדושים בחידו"ת. זיעועכי"א.

חלק א' - **על הציונים והציונות והמסתעף** / חלק ב' - **על רבינו ושיטתו הק'** / חלק ג' - **דברי מחאה נגד הציונים וגירוריהם**

חלק א' - על הציונים והציונות והמסתעף

התקשרותו למרן רביה"ק זי"ע ובפרט בעניני מלחמת ה' נגד הציונים

[מדברי בנו כ"ק הגה"צ רבי שלמה געשטעטנער שליט"א, אדמו"ר מטשאקאווא]: כמו שסיפרתי "כבר היה אבי **אדוק ומקושר לרביה"ק ה"דברי יואל" זי"ע. כל ימיו הוא שמר על קשר חזק עם גדולי ירושלים ובעיקר בעניני פסק הלכה ומלחמת ה' בעמלק".**

חובה קדושה לעמוד בפרץ שלא להתחבר אל הציונים

ידוע **מה שכתב בהקדמה** לאחד מכרכי ספרו "להורות נתן"[א], בו השחיז את עטו, עט סופר מהיר, על מנת **לחקוק את החוב הקדוש של שמירת תורת ההתבדלות מרשעים, ובה האריך על החובה הקדושה לעמוד בפרץ ולגדור גדרים כדי שלא להתערב עם רשעי ישראל שבעוונותינו הרבים השתלטו על הארץ הקדושה"...**[ב]

א. עי' לקמן בחלק ג' העתקת דבריו מהקדמת ספר "להורות נתן" בחובת מחאה והתבדלות מרשעי ישראל ומסתמא הכוונה לאותו המאמר.

ב. כאן דיבר בענין זהירותו בענין שפת העברית שבדו הציונים מלבם, ויובא הדברים לקמן.

מסר את נפשו שלא להראות שום הכרה בשום דבר השייך לציונים

"וכמובן שלא הסכים להכיר בשום דבר ששייך לציונים". קרה פעם שיהודי השאיר ירושה גדולה לכמה רבנים ולמוסדותיהם, ובין השמות שכתב בצוואתו כתב שהוא משאיר סכום ענק של כסף לאבי זצ"ל, אולם כל אחד מהרבנים היה צריך להגיע לבית המשפט ולחתום על צו ירושה ורק אז יכול היה לקבל את הכסף.

"לאור זאת לא הסכים אבא בשום פנים ואופן לקחת את הכסף". הוא אמר: "אם אני צריך ללכת ולהכיר בבית המשפט הציוני, אני לא צריך את הכסף", והוא וויתר על כל הסכום.

לחם בכל כוחו נגד "המועצה דתית" ואף כששלחו לו סכומי כסף גדולים לא רצה ליהנות מהם כלום

כך גם היה במערכות קשות אותן ניהל יחד עם רבני העיר בני ברק נגד ה"מועצה הדתית". הללו נהגו לשלוח המחאות עם סכומי כסף גדולים בתור תמיכה חודשית. אבי והרבנים האחרים אף פעם לא נגעו בכסף. "עד היום ניתן עדיין לראות עשרות המחאות שמעולם לא נפדו".

(גליון "פנים מאירות" גליון ד' תשע"ט עמ' 29)

על אף התמדתו העצומה היה דעתו שמוכרחים לצאת וללחום למען כבוד שמים

אך על אף שהיה מסתגר בד' אמותיו בחדרו ואין אתו יודע עד מה, עכ"ז **היה אוזר כגבור חלציו ללחום מלחמת ד', והיה מספר מבעל המחנה חיים זצ"ל שהיה מגדולי הפוסקים בדורו וכתב תשובות רבות בכל חלקי שו"ע, עכ"ז היה לוחם גדול בעניני כבוד שמים,** במכתב תוכחה לאחד מגדולי הדור דאז שהיה יושב בד' אמותיו ועוסק בתורה וכותב חידושים ולא לחם מלחמת הקודש, כתב לו המחנ"ח למי אתה כותב הספרים **הרי אם לא תלחום מלחמת הקודש לא יהיה מי שילמוד בספריך.**

היה לו מסירות נפש להיות המדברים בכל מקום שהצטרכו למחות נגד הפרצות לבל יגעו בחומת הדת

מו"ח ז"ל (בעל הלהורות נתן) **כשהיה נושא של פגיעה בכבוד שמים או פגיעה בקדושת ישראל יצא לרחובה של עיר, וכראש המדברים היה נושא דבריו בהרמת קול זעקה והיה מעורר את העם בדברים חוצבים להבות קודש לעמוד בפרץ לבל יפגעו בחומת הדת כי הוא זה.**

וזה היה מתקופה שהיה מסי"נ לדבר דברי קנאות כי היה אפשר להתנכל אליו ואף להענישו ע"ז.

פעם דרש ברבים נגד הכוחי ועוצם ידי של הציונים והיה זה כרוך במסירות נפש והוצרך לברוח לתיכף אחר הדרשה

סיפר כי פעם דרש במקום מסויים, והיה אז לאחר שאירע איזה דבר בא"י שהיה בזה התפארות של כוחי ועוצם ידי, ודרש נגד זה וביטל את ההתפארות והכוח שלהם, ואמר שראה על פניהם של הנוכחים בדרשה שהיו מוכנים להכותו על דבריו, וכשגמר את דרשתו ברח משם תיכף ומיד שלא יפגעו בו, כן נלחם בכל כוחו ואונו נגד המכשיר הטמא הטלוויזיה, ותיקן תקנה שמי שיש לו הכלי הזה אין יכול להיחשב מבני הקהילה ולא יתנו לו עליה וכו', [בימים ההם לא היו הדברים מובנים מאליהם כהיום שאכשר דרא ב"ה].

גודל הזהירות שלא להשתמש כלל בשפה הטמאה של הציונים ובאלפי החידו"ת שלו הקפיד שלא ימצא כלל אף מילה אחת מהם

כן היו כל הילוכיו ומהלכיו על טהרת הקודש בלי זיז כשלהוא ממסורת אבותינו ורבותינו הק', ובצוואתו פקד שבל ישנו בכתבי יד שלו מאומה אך באם ימצא שם מילים בלשון דמתקרייא עברית ישמיטו את המילים', וחשבתי לעצמי מדוע דייק לכתוב בלשון "דמתקרייא" עברית, אלא מכיון שכ"כ היה מתרחק מלהשתמש בלשון עברית, ולכן **לא כתב "בלשון עברית" כי המילה עברית היא ג"כ לשון עברית, ואז היה כמשתמש בלשון עברית ולכן כתב "דמתקרייא עברית"** והבן.

(מדברי חתנו הרה"צ רבי חיים יוסף בידערמאן שליט"א רב דביהמ"ד לעלוב בב"ב יצ"ו, מובא בקונטרס שיחות ומאמרים - להורות נתן לחודש כסליו עמ' ע"ג-ע"ד)

כתב בצוואתו אני מקווה שלא תמצאו אף מילה אחת בעברית

"זהירותו המופלגת שלא לדבר עברית ידועה לכל. אלפי תלמידיו ושומעי לקחו ידעו שאפילו אם לא כל שומעי

ג. ידוע היה הגאון המנוח [הגאון בעל להורות נתן] זצ"ל כאחד הנזהר ביותר שלא לדבר כלל וכלל בשפת 'עברית', וידעו זאת אלפי תלמידיו וכל שומעי לקחו, אשר גם כשהיה עולה לדרוש ברבים, אשר נודע כנואם בחסד עליון, **וגם כשהיה חלק מהקהל שלא הבינו שפתו, היה מקפיד להגות את דבריו בלשון הקודש ובהברה שלו בדווקא, וכן כשהיה לו לדבר עם אחד מאחינו בני עדות המזרח וכדו', היה הוגה אותיותיו בלשון הקודש ולא זולת.** והיה מוכיח זאת שיש איסור בדבר ע"פ ההלכה הפסוקה של זקה"ק מרנא החת"ס זי"ע. (מובא בגליון "דורות" של "העדה" שי"ל בעת הסתלקותו שנת תשע"א).

השיעור הבינו את שפת האידיש הוא הקפיד לדבר רק בלשון הקודש ודווקא בהברה בה היה רגיל ולא בעברית. "הוא נהג להוכיח שיש בכך איסור חמור לפי ההלכה הפסוקה של סבו מרנא החת"ס זי"ע".

"דבר מופלא הוא שבצוואתו, אותה כתב כבר בתשמ"ב, הוא **כתב במשך השנים שהיות שהשאיר ספרים רבים בכתב יד שעדיין לא הודפסו הוא מזהיר את ילדיו ונכדיו שיתעסקו בהדפסת הספרים שיחפשו וייזהרו שכתביו יהיו ללא מילה אחת בשפת העברית", וכך כתב: "ואני מקווה שלא תמצאו אפילו מילה אחת".**

"כשהרב וואזנר זצ"ל הגיע לנחם ביומי השבעה הוא הביע את התפעלות על זהירותו היתירה של אבינו בנושא זה".

דיבר בחריפות נגד אלו ששינו את שמותיהם לשמות בשפת הציונים

"הוא גם נהג לדבר מאוד בחריפות על אלה ששינו את שמותיהם לשמות עבריים מודרניים".

פעם הגיע אליו מישהו שכתוב בכתובה שלו את השם "יפה". הוא אמר לו שאין שם כזה, אלא השם האמיתי הוא "שיינדל".

(מדברי בנו כ"ק הגה"צ רבי שלמה שליט"א אדמו"ר מטשאקאווא, מובא בגליון פנים מאירות שם)

גם שמו חתם תמיד באידיש

ויש להעיר בזה שאף כשחתם שמו **חתם תמיד שם משפחתו באידיש מלא** (**געשטענטנער**) **עם ג' ייני"ן ואף שהיה נראה מילתא דתמיה אצל האנשים,** ובפרט בבני ברק ומכ"ש בימים ההם, לא התחשב בשום דבר ולא זז מדרך אבותיו הק' תלמידי החת"ס כמלוא נימא.

דרשה נלהבה בענין הזהירות מלשון הציונים שבדו מלדם

התאספו כאן תלמידי חכמים בני תורה העוסקים בפרסום ועריכת ספרים ליום של לימוד ועיון בענין פרסום דברי תורה, ובאמת פרסום ד"ת בכתב הוא דבר הצריך עיון רב ודקדוק מרובה... וכאשר יושבים כאן חבורה של חכמים וסופרים, **חייבים אנו לעורר עוד על ענין שנשכח, אבל הוא מיסודות התורה.** אנו רואים כמה ספרי קודש - בהלכה ואגדה - שמערבים בתוך דברי תורה וקדושה לשונות של הלשון **"דמתקריא עברית"**[ד] **שנתחדשה על ידי פושעי ישראל.**

הציונים המציאו ביטויים בשפתם במטרה להוציא את הקדושה מן המילים

וכשאנו מתבוננים בכמה וכמה ביטויים שבלשון זה, הננו רואים **שבכונה המציאו כמה וכמה ביטויים במטרה להוציא את הקדושה מן המילים**[ה]**, ואין קורין ללשון זה "לשון הקודש" אלא "עברית".**

בשפתם החליפו את משמעות "פושע" שהכוונה באמת הוא על פושעי ישראל כמותם

והחילוק רב ביניהם. למשל, מי שאינו שומר תורה ועובר על מצוות התורה נקרא בלשון התורה נכרי, כל בן נכר לא יאכל בו, ופירש"י שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, ואחד נכרי ואחד ישראל מומר במשמע (פ' בא י"ב מ"ג). ובלשון חז"ל נקראים העבריינים, בשם מומר או מין או פושעי ישראל או עבריין.

והנה **כעת המציאו פושעי ישראל את לשונם, אשר בלשון זה נקרא "פושע" רק גנב וגזלן, אבל מחלל שבת ואוכל נבלות וכופר בעיקר אינו פושע או עבריין או נכרי או מומר, אלא "חילוני",** או חפשי, דהרי ודאי שהן עצמם לא יכנו את עצמם בשם פושעים ומומרים או נכרים - ובאמת בתרגום (אמור כ"ב י') איתא על הקרא וכל זר לא יאכל קודש "וכל חילוני", הרי דחילוני הוא זר, ואמנם החילוניים הם זרים לעם ישראל, **אולם כונת המחדשים שם זה היתה לומר כאילו יש יהודי שהוא חולין ואינו קודש.**

בית ספר "ממלכתי" של הציונים הכוונה מפורשת שהוא "בלי דת"

וכמו כן **בתי ספריהם של הפושעים נקראים בית ספר "ממלכתי", ואלו שיש בהם ריח של יהדות נקראים "ממלכתי דתי", וכונתם, כי סתם ממלכתי הוא פושע**

ד. עי' לעיל הביאור שהקפיד שלא לכתוב "עברית" אלא "דמתקריא עברית", שהרי המשמעות של המלה עברית דקאי על שפתם זהו ג"כ בכלל השפה שנקרא עברית.

ה. עי' ויואל משה מאמר לשה"ק (סימן כ"ב) עלובה עיסה שנחתומה מעיד עליה שהפראפעסאר הגדול שבהם שעשה "תולדות הספרות העברית" כתב בעצמו שנעשה זה הלשון "לנגח את האדוקים", כי אדוקים נקרא בלשונו שומרי התורה.

וע"ע בקונטרס טוהר הלשון (עמ' 46) שמביא עוד מקורות מדברי ראשי הציונים שכתבו בעצמם שמטרתם הוא לעשות את השפה "ארצית גשמית ועממית", וכן "לחללו" מקדושתה רח"ל.

ישראל כי זהו הכלל והפשטות, ואם יש בו ריח יהדות אז הוא "יוצא מן הכלל", ואינו "ממלכתי סתמא" אלא "ממלכתי דתי". וכענין כרם זית אקרי כרם סתמא לא אקרי.

המלה "בטחון" החליפו משמעותו מבטחון בה' לבטחון בכוחי ועוצם ידי

וכן המלה "בטחון", **לפנים בישראל כשאמרו "בטחון" ידעו שפירוש בטחון בהשי"ת,** ובסה"ק חובת הלבבות יש שער הבטחון, ואמרו פלוני הוא "בעל בטחון", **וכהיום פושעי ישראל הפכו את המלה "בטחון" לחרב, שר הבטחון הוא שר העוסק בחרב.**

גם כוונת המלה "כביכול" שמורה על הקב"ה חיללו ממשמעותה

או **למשל המלה "כביכול" שמצינו בחז"ל לגבי הקב"ה,** ופירש"י (מגילה כ"א ע"א) "כביכול נאמר בהקב"ה כבאדם שיכול להאמר בו כן", - ובס' פחד יצחק כתב רמז שהוא ר"ת כי באדם יאמר כן ולא לאלקי - **והנה הפושעים חידשו להשתמש בלשון זה לגבי כל דבר חול[ו].**

השפה היא "שריפת הנפש וגוף קיים"

ושמעתי בשם הרה"ק אדמו"ר מהר"א מבעלז ז"ל שאמר, שהעברית היא "שריפת נשמה וגוף קיים"[ז]. והיינו שכונתם להוציא את הנשמה מלשון הקודש. וסתם מחשבת מין לעבודה זרה[ח].

חידשו מילים חדשים מתך שפות הגוים

והנני רואה הרבה פעמים בספרי הלכה וקדושה לשון **"ציטוט", ומלה זו הוציאו המתחדשים ממלה גרמנית** ציטירען, והפכוהו לציטוט.

המלה חשמ"ל חיללו מקדושתה באופן נורא

וכן הלשון "חשמל", ובקרא (יחזקאל א' כ"ז) נאמר וארא כעין חשמל וגו', ופירש"י לא נתן רשות להתבונן במקרא זה, ובגמרא חגיגה (י"ג ע"א) איתא דזהו ממעשה מרכבה, ובגמרא שם אמרו **ההיא ינוקא דדרש בחשמל ונפקא נורא ואכלתיה** עיי"ש, הרי **דלשון חשמל נאמר על ענינים גבוהים של מעשה מרכבה שאין אפילו רשות לדורשם.**

והנה הם לקחו מלה זו ולבשוהו על העלעקטריק, ועי"ז **להסיר ממנה את המעטה של קדושה.** ואף שכמה גדולים משתמשים במלה זו לעלעקטריק, כי כבר דשו בה רבים, אולם **תחל תכונת המחדשים היתה לשם עבודה זרה** - סתם מחשבת מין לעבודה זרה - לחלל את קדושת הלשון הקודש.

יש להתייגע להמציא מילים בלשונות ממקור טהור בלבד

ולכן עלינו ליזהר עכ"פ בספרי קדושה שלא להשתמש בביטוייהם ובלשונם, ואף אם אין מוצאים על כל מושג ביטוי מתאים בלשון הקודש, הרי בספרי קדושה אם יגעת ומצאת תאמין. את שפת ההלכה ושל תורה אסור לשנות ומאדערניזירן, וזה נכלל בכלל חייב אדם לומר בלשון רבו.

אי אפשר לשאוב תורה מכתבי עת כי אם מספרי קדושה

ועוד נקודה רצוני לעורר, **כהיום נתרבו בעונותינו הרבים הרבה עתונים מינים ממינים שונים,** אשר אם אדם ירצה לקרוא את הכל יבטל לגמרי מלימוד התורה. בני תורה צריכים לדעת, שאפילו אם תמצא לומר שיש צורך בכל אלה להמוני העם, אבל **מי שיש בו ריח תורה יזהר להתרחק מהם ומהמונם.** ועל אחת כמה וכמה בשבת קודש יש לזכור שלא להסתכל אלא בספר קודש כל אחד לפום דרגא דיליה, ואפילו אם ימצא בעתונים דבר של קדושה, יש לנו לדעת, כי **אי אפשר לשאוב תורה ויראת שמים רק מספרי קדושה שאין בהם רק דברי תורה בלבד,** וזה יודע כל אחד בעצמו. כשלוקחים ביד ספר שכתבו גדולים וצדיקים מהדורות הראשונים, כגון נועם אלימלך או קדושת לוי או פנים יפות או חתם סופר או שאר ספרי קדושה שהם כדמותם וכצלמם כפי שנכתבו ע"י מחבריהם, הרי זה מעורר את הלב ודבריהם הקדושים נכנסים ללב.

אבל מה שהורק מכלי אל כלי, ע"י קיצורים ושינויים, ומכל שכן בתערובת דברים אחרים, כבר נאבד טעמו

ו. בדרשת רבינו המובא באגרות מהרי"ט (ח"א עמ' רצ"ה) מביא דוגמא זו, ושם סיים שהציונים משתמשים בזה ככוונה על דבר שהוא "שקר" [וזה בכוונה לחרף ולגדף]. וכן מובא שם הדוגמא של המלה חש-מל הנזכר לקמן, ועי' עוד דוגמאות לזה בקונטרס טוהר הלשון בהערה 44, ועי' מה שהארכנו בזה בקונטרס קדושת הלשון (פרק א').

ז. עי' בספר להורות נתן על פרקי אבות (עמ' שע"ט) שהביאו גם שם, וע"ע בספר קדושתו של אהרן (עמ' רצ"ט), ובספר ביתו נאוה קודש (ניסן ח"א עמ' כ"ב), ובעוד מקורות שהובא כן.

ח. עי' חולין (י"ג ע"א) סתם מחשבת מין למינות, ועי' רמב"ם הלכות עבודה זרה (פרק ב' הלכה ה').

האמתי. וכידוע רק כלי ראשון מבשל ונותן טעם גמור ולא כלי שני. ולכן **צריכים לדעת שתורה צריכים לשאוב ישר ממקורות התורה.**

(דרשה לתלמידי חכמים עורכי ומפרסמי דברי תורה ברבים, יום ה' כ"ה מנחם אב תשנ"ג לפ"ק, הובא בגליון "תולדותיהם של צדיקים" גליון י"ד - סוכות תשפ"ז)

דעתו אודות הבחירות הטמאות לכנסת המינים בארה"ק ת"ו

סיפר לי אחד מבניו של הגר"נ זצוק"ל שסיפר לו פעם נכד מאחד מגדולי הפוסקים המפורסמים ביותר, מאלו שציווי לילך לבחירות, **ששאל פעם את הגר"נ זצוק"ל אם ילך לבחירות שהרי זקינו מצווה על כך, "והשיב לו שלא ילך"**, וא"צ לספר לאנשים שאינו הולך, ושאלו שוב אם כן למה אינו מצווה לבניו שלא ילכו, והשיב **בני הם יודעים בלאו הכי את דעתי בזה "שאין ללכת לבחירות"**[ט].

(עכ"ד של בנו הגה"צ שליט"א - והסכים לפרסם עובדא זו בלשון שכתבנו כאן)

לא הסכים בשום אופן להיקרא "רב דאגודת ישראל" כי אם רב ד"קרית אגו"י"

סיפר לי הרה"ח ר' ישראל מרדכי ביקסענשפאנער ז"ל ממנהלי ת"ת תורת אמת, שהיה ממקורביו הגדולים והנאמנים של הגאון בעל להורות נתן זצוק"ל ומגדולי עסקני הקהילה והישיבה שלו, **שראשי העיר ואנשי מפלגת האגודה הפצירו הרבה בהגאון רבי נתן זצוק"ל שישמש כרב כללי של "אגודת ישראל" בבני ברק, בכדי להראות שיש להם כח תורני חזק, אך הגר"נ זצוק"ל לא הסכים בשום אופן לזה, בהיותו מתנגד להאגודה.**

בראותם שאיננו מסכים להצעתם החליטו מעצמם, אף בלתי הסכמתו לכתוב לו התואר "רב דאגודת ישראל" במקום לכתוב רב ד"קרית אגודת ישראל", וככה קיוו שבמשך הזמן ממילא יתקבל הרושם שהוא הרב הכללי של מפלגת האגודה.

לא רצה ליהנות ממשכורתו מאז שכתבו לו התואר "רב דאגודת ישראל"

אך הגר"נ זצ"ל ברוב קנאותו התנגד לזה, ולאות התנגדותו החזק אמר, **שמעתה לא יהנה בשום אופן מהכספים שנשלח לו מראשי העיר על משכורתו, כיון שהוא אינו מוכן להיות רב של אגודת ישראל אלא רב של "קרית אגו"י", שהרי אגודת ישראל זה אסור, ואכן לא נגע מאז באלו הכספים,** [והרה"ח ר' ישראל מרדכי הנ"ל היה השליח להביא לו הכספים, ובעצמו ראה האיך שהרב זצ"ל דוחה את הכספים האלו, והוצרך לקבץ כספי מעמדות מאנשי הקהילה כדי להחיות נפשו ונפש בני ביתו, כיון שלא היה נהנה מאומה מכספי משכורתו].

(הרה"ג ר' אליעזר בנעט שליט"א)[י]

חלק ב' - על רבינו ועל שיטתו הק'

היה מפליא את כוחו של רבינו שעמד איתן בדעתו ולא שינה את מדתו כלל

סיפר לנו [בנו של הגאון בעל להורות נתן זצוק"ל] **שפעם התבטא אביו הגאון זצ"ל שמפליא מאוד את הרה"ק מסאטמאר זי"ע שהיה הוא היחיד שהחזיק כל ימיו בדעה אחת שמעת שנת תר"ס שחתם על קול קורא יחד עם גדולי הדור הקודם זי"ע נגד הציונים והמזרחים והיה עדיין צעיר לימים לא שינה דעתו בזה כלל עד יומו האחרון עלי אדמות,** (ולא כאלו ששינו את דעתם במשך התקופות הקשות שעברו על ישראל בעת הקמת המדינה), וסיפר לנו עוד עניני קנאות מופלאים על אביו הגדול זצוק"ל, **ושזקינו זצ"ל אביו**

ט. כן סיפר לי הרה"ח ר' ישראל מרדכי ביקסענשפאנער ז"ל, שהיה מקורב הרבה אל הגאון בעל להורות נתן זצוק"ל ומראשי הקהילה שלו רבות בשנים, **שהעיד שמאז שהכיר את הרב זצ"ל לא היה הולך אל הבחירות.** (הרה"ג רבי אליעזר בנעט שליט"א).

י. יש לציין דבר נפלא מאוד בענין זה, והוא מה שאפשר לראות בשער כל ספריו שהוציא, וכן הוא גם במצבתו שנכתב על פי צוואתו (כמו שנחרט שם) אשר כתוב בזה"ל, "אבד"ק קרית אגו"י בני ברק" [כך שהמילים "אגודת ישראל" הוא בראשי תיבות, והמילים "בני ברק" נכתב במילואו], ונראה להדיא שבדוקא רצה לכתוב כן, וכפי שנראה מסיפור הלז, שלא רצה בשום אופן שיקרא שם "אגודת ישראל" עליו, כי אם רב של ה"קריה" שנקראת אגו"י.

יא. כאשר דיברתי מזה פעם עם כ"ק הגאון הצדיק רבי יהושע ראזענבערגער שליט"א חבר הבד"ץ ואב"ד קרית הרמ"א ראיתי שכבר ידע מעובדא זו, ואמר לי בפליאה שבאמת לא היה צריך למסור נפשו כל כך על זה מעיקר הדין, להפקיר את כל פרנסתו ומחייתו שלו ושל אנשי ביתו בשביל זה, אלא שמצד קנאותו העצומה עשה כן לכבוד השי"ת (הרה"ג ר' אליעזר בנעט שליט"א).

של הגר"נ זצוק"ל חיבר קונטרס מיוחד נגד האגודה, ואין המקום והעת מספיק לכ"ז כעת.

(כל זה מדברי בנו כ"ק הגה"צ רבי שלמה שליט"א אדמו"ר מטשאקאווא)

יש ללמוד מדרכו הקדושה וללכת בה

בסנהדרין (מ"א ע"ב) כינוס לצדיקים הנאה להם והנאה לעולם. והפירוש הפשוט הוא, שאם צדיקים מתכנסין הרי הוא טובה הן להצדיקים והן להעולם. אולם בשעה שאנו זוכים לראות כאן גדולים וצדיקים חסידים ואנשי מעשה, **שנתכנסו לכבודו ולזכרו של אותו צדיק יסוד עולם האדמו"ר הגאון הקדוש מסאטמר זצ"ל, עולה על הדעת לפרש, כינוס לצדיקים, כינוס שנערך לכבודו ולזכרו של אותו הצדיק, הנאה להם הרי זה גורם הנאה וקורת רוח להצדיק בגן עדן שתלמידיו נתאספו כאן,** והנאה לעולם שהיא טובה גדולה לכל העולם, כי על ידי שנזכרין בצדיק בעולם הזה, הוא משפיע כל טוב מעולם הבא[יב].

תכלית הדברים היא שנלמוד ממעשיו של אותו צדיק, ואף שקשה להדמות למדריגת הצדיק, אך אמרו חז"ל (אבות רפ"ו) הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי לו, והכוונה שזו היא גדולתו של צדיק הלומד תורה לשמה, שאף שזוכה לדברים הרבה היינו מדריגות גדולות, מכל מקום לא נחשוב שעל ידי זה אי אפשר להתקרב אליו וללמוד ממעשיו הטובים, אלא **כל העולם כולו כדאי הוא לו, שהכל יכולים ללמוד ממעשיו הטובים.**

הנביא "יואל" מגלה לנו את צפונות היצר המסלף דעת תורה האמיתי ומראה פנים על טמא טהור

איתא בגמרא סוכה (נ"ב ע"א), **שבעה שמות יש לו ליצר הרע,** הקב"ה קראו רע שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו, משה קראו ערל שנאמר ומלתם את ערלת לבבכם, דוד קראו טמא שנאמר וכו', שלמה קראו שונא וכו', ישעיה קראו מכשול וכו', יחזקאל קראו אבן וכו', **יואל קראו צפוני שנאמר ואת הצפוני ארחיק מעליכם. וצריך ביאור, אחרי שכבר קראו ליצר הרע שמות גנאי כל כך חמורים, רע ערל טמא שונא, מה יתן ומה יוסיף במה שהנביא האחרון יואל הוסיף לו שם צפוני.**

אך י"ל, דשונא שהוא גלוי בשנאתו אפשר להזהר מפניו, אבל שונא שנסתר גרע טפי ומסוכן מאד. ועל כן אמר הנביא יואל, שאחרי כל שמות הגנאי על היצה"ר, שכבר נאמרו על ידי הנביאים הראשונים כגון ערל טמא וכו', **הרי הגרוע מכל הוא שהוא צפוני, דהיינו שהוא מצפין ומסתיר את עצמו, ומראה עצמו כצדיק, וזה הוא היצה"ר הגרוע מכולן.**

כח זה להבחין את דעת התורה כראוי הוא בכח שניתן לגדולי הדור בבחינת מורח ודאין

והנה כדי לגלות תחבולות היצה"ר הצפונות, צריכים אנו להא דאמרו חז"ל סנהדרין (צ"ג ע"ב) על מה שאמר הנביא ישעיה על משיח, "ויצא חוטר מגזע ישי וגו' ונחה עליו רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה', והריחו ביראת ה', ולא למראה עינו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח" (ישעיה י"א), **ואמרו חז"ל והריחו ביראת ה' דמורח ודאין.** וצריך ביאור, דמשיח צדקנו שיהא שלם בכל המעלות שבעולם רוח חכמה ובינה וגבורה וגו', אמאי צריך לשפוט לפי הריח. אך **הכוונה, שלפעמים היצה"ר מעטף העבירה במצוה, עד שמצד כחה של חכמה ובינה ושאר מעלות אי אפשר לדעת שהוא מצד היצה"ר. ועל כן מחונן השי"ת לצדיק בינה נוספת של בחינת והריחו ביראת ה'.**

דהנה יש כמה חושים לאדם, חוש הראיה חוש השמיעה חוש המישוש, והחוש העדין ביותר הוא הריח, ומאכל שנראה טוב ויפה אם רוצים לדעת אם הוא ראוי לאכול מריחין אותו, וכמו כן למלך המשיח לעתיד לבוא יהיה לו חוש הריח שהקב"ה נותן לצדיקים בחינת סוד ה' ליראיו,

---

יב. מהראוי להעתיק מדבריו מתוך דרשה שדרש ביום כ"א כסלו תשס"ד - יום ההצלה של רביה"ק זי"ע - בעיה"ק ירושלים ת"ו [אשר גם אז התחיל בביאור זה, אלא שבאותו פעם הוסיף עוד כמה דיבורים חשובים בענין זה], וז"ל, **בשעה שאנו זוכים לראות כאן גדולים וצדיקים חסידים ואנשי מעשה שהתכנסו לכבוד "יום ההצלה של צדיק יסוד עולם הגה"ק בעל ויואל משה זי"ע",** עולה על הדעת לפרש, כינוס לצדיקים, כינוס שנערך לכבודו ולזכרו של אותו צדיק, הנאה להם ה"ז גורם הנאה לאותו צדיק בעולם העליון, **"שרואה כיצד תלמידיו וממשיכי דרכו מתאספים כדי לזכרו ולהתדבק בדרכיו הקדושים",** והנאה לעולם שהוא טובה גדולה לכל העולם, כי ע"י שנזכרין בצדיק בעולם הזה הוא משפיע כל טוב מעולם העליון. כשאנו עומדים היום בשנת החמשים ותשע להצלת הצדיק הזה מיד הרשעים, הננו נזכרים במה שכתב החת"ס ז"ל לפרש הפסוק נתת ליראיך נס להתנוסס, שבימי חנוכה עשה הקב"ה נס אחד שהוא מציאת פך שמן טהור, שעצם מציאתו היתה נס, ומנס זה התנוססו נסים הרבה שדלק שמונה ימים בבית המקדש - והנה הדור הזה שלא חי בימי החורבן הגדול, אינו יכול להשיג את גודל הנס של הצלת צדיק זה מידי הרשעים, אחרי שהיה בידם כמה חדשים - **והוא ניצל בנס בהשגחה פרטית, כדי להעמיד דור חדש של לומדי תורה ויראי ה', אשר הוא ג"כ בגדר פלאי ונסי,** והיינו נתת ליראיך נס להתנוסס, שהקב"ה עשה נס ההצלה כדי להתנוסס נסים הרבה להעמיד דור חדש של עובדי ה' בעולם כולו, אשר זה עצמו הוא נס גדול, אשר **מי שלא ראה את כל ההשתלשלות אינו יכול להשיג את גודל הנס, כי היה העולם שמם וחרב ונחרב וצדיק זה הקים דורות חדשים של ת"ח וצדיקים באופן פלאי.**

שעל פי זה יוכל לדעת בכל דבר אם הוא מצד הקדושה, ואף אם לפי שכלם הטבעי של העולם אי אפשר לדעתם.

לרביה"ק היה לו כח הזה שהיה מורח ודאין להרגיש בכח קדושתו את כל דבר אם מצד הקדושה או לא

והנה הצדיק בעל ההילולא, היה לו כח אדיר שהיה מנהיג ישראל למעלה משבעים שנה, והרבה שאלות הועלו לפניו, והנה מה שמפורש בשולחן ערוך הלא אפשר לברר ונייתי ספר ונחזי, אבל יש ענינים שאף מי שיש בו רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה וכו', מ"מ צריך שהקב"ה יחוננו בבינה יתירה בבחינת והריחו ביראת ה'. וכח זה היה לצדיק זה, שבכל דבר חדש שנתחדש, הרגיש מיד בכח קדושתו אם הדברים הם מצד הקדושה או להיפוך.

רבינו היה מגדולי הדורות שהשי"ת העמידם בדורם ללחום נגד מהרסי הדת ולעמוד בפרץ

שלמה המלך אמר בחכמתו במשלי (י' כ"ה) כעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם. והכוונה, יש צדיקים העוסקים בתורה ועבודה וגמילות חסדים, ועבודתם הוא לדורם, **ויש צדיקים שהם בחינת צדיק יסוד עולם, שמניחים יסודות להנהגת העולם לדורות. דהרי אמרו חז"ל** (סוכה נ"ב ע"א) **יצרו של אדם מתחדש בכל יום, ועל כן בכל דור ודור צריכין עצות חדשות להתגבר על תחבולות היצר.**

ומשום כך אמרו חז"ל (יומא ל"ח ע"ב) **ראה הקב"ה שהצדיקים מועטים עמד ושתלן בכל דור ודור, שהקב"ה שותל בכל דור ודור את הצדיקים הצריכים לפי אותו הדור לעמוד בפרץ, וכעין רבינו סעדיה גאון ז"ל שלחם בדורו נגד הקראים שהתחזקו אז, וקרוב לדורינו רבינו החתם סופר ז"ל שעמד נגד המשכילים והמתחדשים למיניהם וגזר אומר להבדל מהם ומהמונם, וכתב בכמה תשובות דמוטב שיפרדו מקהל הגולה וימירו דתם משישארו דתם ישראל וימשכו אחרים אחריהם, וכתב שם שאילו היה דינם מסור בידינו, היה עושה עדתם כעדת ביתות וצדוק.**

רק בכח החת"ס זי"ע ותלמידיו שהלכו בדרך ההתבדלות נשאר קיום לדורות

וחידוש גדול כתב בהגהות חתם סופר לשו"ע או"ח (סי' ל"ט), שיש כח בכלל ישראל להוציא המורדים מכלל האומה ויחזרו לגויים גמורים אף להקל עיי"ש. **והנה החתם סופר ז"ל, בכח שיטה זו העמיד דורות שלימים של צדיקים ויראי ה', שידעו שאין להתחבר כלל למורדי התורה, והקימו קהילות לעצמם, וידע כל אחד שכל עניני היהדות צריכים לספק בעצמם.**

והנה יהודים אלו שקבלו חינוך זה, נפוצו אחר שנות הצרות בימי המלחמות בכל העולם, והם שהחזירו עטרה ליושנה, ובכל העולם הקימו קהילות של יראי ה', והם עמודי התווך אשר כל בית ישראל נשען עליהם.

וכתב בספר דברי יואל לפרשה זו, דאמרו חז"ל (ברכות ח' ע"א) מיום שחרב בית המקדש **אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד**, וצריך ביאור לשון בלבד. וביאר, דיש מי שאומר שאולי כדאי לצרף לתורה גם חכמות חיצוניות, ועי"ז יתרחבו גבולות התורה שתימצא לא רק בד' אמות בלבד, ועל כן אמרו חז"ל דמוטב שיהיה רק ד' אמות בלבד שהוא שיעור מועט, **אבל העיקר שהתורה תהא לבדה בטהרתה, בלי שום תערובת דבר שאינה של תורה.**

רבינו כחת"ס בדורו היה צדיק יסוד העולם אשר גילה תרמית היצר שהתלבש בלבוש ארץ ישראל ולשון הקודש בשקר

והנה זה היה דרכם של רבינו החתם סופר ותלמידיו, שהעמידו יסוד חזק לבל יתערבו עם פושעים, ועי"ז העמידו יסודות לדורותיהם הבאים, בבחינת צדיק יסוד עולם. והנה הרה"ק בעל ההילולא, שתלו הקב"ה בדור הזה, אשר היצה"ר התגבר ביתר שאת והתלבש עצמו בדרכים שבקדושה כגון ארץ ישראל ולשון הקודש, ובזה ניסה להכניע תחתיו את כל הדור, והנה הקב"ה חמל על עמו ישראל ושתל צדיק זה בדורינו, שהיה גבור כארי, ולא חס מפני כל, והוא אשר העמיד יסוד חזק בארצינו הקדושה ובכל העולם לקיום היהדות, בבחינת צדיק יסוד עולם.

והנה בין השאר מינה בעין קדשו את הגאון הצדיק בעל מנחת יצחק זצ"ל, והושיבו בעיר הקודש ירושלים, אשר משם האיר לכל העולם בתורתו ובצדקתו ובמלחמת ה' בגיבורים.

ואיתא מהאר"י הקדוש ז"ל, שצדיקים בכל שנה מתעלים יותר ויותר בגן עדן, וממילא בכוחם להשפיע יותר. **והנה איך זוכים לקבל השפעה זו, הרי זה ע"י שמתדבקים בדרכיהם הקדושים.** וביותר, שהרי הצדיק הקדוש הזה השאיר אחריו את המוסדות הקדושים, ישיבות וכוללים ותלמודי תורה שהוא יסדם מתחלתם והוא אשר דאג בשבילם במסירות נפש, א"כ בוודאי כי אלו שתומכים בהם ביד רחבה יזכו לקבל שפעת קדשו.

וכתב בהקדמת ספר ויואל משה, דהגה"ק בעל ישמח משה ז"ל מסר נפשו על הגאולה יותר מאחרים, שאינו דומה ראיה לשמיעה והוא עצמו ראה את החורבן. **וחזינן שבדבר שהצדיק עצמו ראה, על זה הוא מוסר נפשו ביותר,**

והנה מוסדות אלו נתייסדו ע"י הצדיק ובוודאי שמוסר נפשו עליהם גם עכשיו בעולם העליון, מה כאן עומד ומשמש אף שם עומד ומשמש, והוא יהיה למליץ יושר לכל התומכים באמונה.

ויעזור השי"ת שזכות הצדיק יעמוד לנו ולכל ישראל לגאלינו מהגלות, ולזכות לראות בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן[יג].

(להורות נתן - מועדים ח"ה עמ' ר"ג-ר"ה, יקרא דחיי סי' י"ב)

חלק ג' - דברי מחאה נגד הציונים וגיורים

המתעטפים באיצטלא דרבנן ומחניפים את פוקרי עול ומגלים פנים בתורה לדרכם המה הגורמים להירוס הדת ה"י

ובמיוחד יש לשים לב להסכמת יראי ה' בזמנינו זה, כאשר קלי הדעת הרימו ראש לגלות פנים בתורה שלא כהלכה כדי להחניף ולמצוא חן בעיני פורקי עול תורה עבדא דבהפקירא ניחא להו, באמרם שבידם להתאים את הלכות התורה לפי תאות נפשו של כל פוחז...

בוא וראה כמה קשה עונשה של חנופה, ממה שאמרו חז"ל (סוטה מ"א ע"א) אגריפס המלך כשהגיע ללא תוכל לתת עליך איש נכרי זלגו עיניו דמעות (אגריפס מלך ישראל היה מזרעו של הורדוס וזלגו עיניו דמעות שהמקרא הזה פוסלו מן המלכות. רש"י), אמרו לו אל תתירא אגריפס אחינו אתה אחינו אתה (שאמו מישראל. רש"י). **תנא משמיה דרבי נתן באותה שעה נתחייבו שונאי ישראל כלייה שהחניפו לו לאגריפס. ובתוספות שם** תמהו על רש"י שכתב שאגריפס אמו היתה מישראל אלא דזילא מילתא למנותו למלך, דכיון שהיה ראוי למלכות מדין תורה איך יתכן שיתחייבו על חנופה מועטת כזאת עונש גדול, ועל כן העלו דלענין מלכות אף אם היתה אמו מישראל פסול **"וזו היתה החנופה שמלך בזרוע שלא כדין תורה והודו לו והחזיקו בכך, נהי שלא יוכלו למחות, היה להן לשתוק ולא להחזיקו, וזהו עונש החנופה בדבר עבירה שמחניף לחבירו מחמת יראתו מפניו ואינו חושש על יראת הקב"ה ועושה עין שלמעלה כאילו אינו רואה".**

כשמקנאים קנאת ה' באמת אז גם הרשעים מעריכים את היראים אבל כשמחניפים להם המה משיבים בשנאה ובמלחמה

וחוץ לדרכם של רבותינו בעלי התוס' ז"ל נראה לענ"ד לפרש לשון "באותה שעה נתחייבו שונאי ישראל כלייה" - דהנה בנוהג שבעולם מי שנלחם עם אויבו, והוא רואה שהצד שכנגדו מאמין בתום לבו בצדקת מלחמתו, אף על גב שהוא אינו מסכים עם אויבו והוא נלחם נגדו, מכל מקום בהכרח יתחשב עם דעתו של זה העומד כנגדו וינסה לוותר לו במדת האפשר, שהרי הוא רואה שהצד שכנגדו חושב שהוא נלחם על דבר אמת וצדק, אבל **כשמרגיש שאויבו בא עליו במרמה וכי הצד שכנגדו אינו נלחם עמו על דבר אמת, וכי אין פיו ולבו שוים, הרי בכגון זה בוז יבוז לאויבו ולא יתחשב עמו כלל וילחם נגדו בכל מאמצי כחו לכלותו.** היות שהוא מרגיש שאויביו אינם ראויים לויתור כל שהוא מכיון שאין האמת נר לרגליהם וכל כוונתם אינו אלא למרמה.

והנה אגריפס המלך ידע שעל פי דין תורה אין הוא ראוי למלכות - אם מעיקר הדין כדעת תוס' ז"ל או משום דזילא מילתא וכדעת רש"י ז"ל, **וכשראה שחכמי הדור אין רוחם נוחה ממלכותו, נהי שהוא לא ויתר על כסא מלכותו מכל מקום לא נטר שנאה לחכמים, שהרי ידע בקרב לבו שהדין הוא עם החכמים,** ומה שהם מתנגדים לו אין זו התנגדות של מרמה לאיזו כונה זרה שהיא, אלא משום שחכמי התורה מבינים באמת ובתמים שאין הוא ראוי למלכות, וממילא בהכרח שהוא יכבד את החכמים ויתחשב בדעתם שהרי כל מגמתם רק לקיים את דברי התורה בתום לבבם.

ברם משראה שחכמי ישראל מחניפים לו מחמת אימת המלכות או משום שהתאוו לשררה שתנתן להם מידי אגריפס, או אז ראה שאין האמת נגד פני החכמים ואך שקר ומרמה בלבם, שהרי הם מוכנים להחניף לו בגלל כבוד מדומה או טובת הנאה של שוחד ממון וגאוה, וכל מה שהם דורשים בשם התורה אינו אלא כדי שיוכלו להשתרר ולא משום שהם חפצים בקיומה של תורה, ולכן "באותה שעה נתחייבו שונאי ישראל כלייה", כלומר נתחייבו לאו דוקא בתורת עונש, וכמו שהקשו תוס' דאיך יתחייבו עונש גדול כזה על חנופה מועטת, אלא שהכלייה היתה מחוייבת המציאות בדרך הטבע, כלומר פועל יוצא מהחנופה, שכל זמן שלא החניפו לו ואגריפס האמין שהתנגדותם של החכמים הוא בגלל תום לבבם משום שלדעתם אין הוא ראוי למלכות לפי דין תורה, הרי בהכרח כיבד אותם בלבו והכיר בצדקת קיומם, **אבל משראה שהם מחניפים לו בזה נתגלה לו שאין כונתם לשם שמים, ועל ידי זה נתחייבו כלייה, שהחנופה מחייבת שלא לתת למתנגדיו זכות קיום.**

יג. מתוך דרשה ביום כוא"ב שנת תשמ"ט בביהמ"ד סאטמאר ירושלים, וכן הי' רגיל לדרוש כדברים האלה ממש בכמה הזדמניות בכ"א כסליו ובכ"ו אב בביהמ"ד סאטמאר בירושלים ובב"ב יצ"ו.

והוא כענין שאמר שלמה ע"ה (משלי ט"ז ז') "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו", כלומר כאשר דרכי האיש הם כדי לעשות רצון ה' ולא לשם כונה אחרת של רמיה, גם אויביו ישלים אתו לכבדו ולהעריכו ולהעריצו, אבל כשיראה שדרכי האיש אינו כדי לקיים רצון ה', כי אז לא יתחשב אתו ויתחייב לכלותו.

כך הוא בזמנינו שגם פוקרי העול מעריכים את היראים הלוחמים נגדם באמת ובמסירת נפש

והנה כדבר הזה למדין אנו לזמנינו, כאשר בימי עקבתא דמשיחא הללו פריצי עמנו פרקו מעל עצמם עול מלכות שמים ועבדי היצר הרע משלו בנו, ומכל מקום כאשר הם רואים שיראי ה' נלחמים במסירות נפש כדי להחזיק את בדקי התורה ומוכנים לוותר על כל טובת הנאה מידם כדי שיוכלו להמשיך בדרך המסורה מאבותינו הקדושים ועד משה רבינו ע"ה, הרי בהכרח שיתחשבו ברצונם של יראי ה' ובסתר לבם אף יעריכו ויעריצו את גבורי הרוח המשליכים נפשם מנגד כדי לקיים את כל דברי התורה הזאת בלי ויתור.

אבל כשרואים המה שמחניפים להם נגד דת תוה"ק אז מוסיפים להרוס לגמרי את היהדות רח"ל

אבל כשרואים שאלו המתעטפים באיצטלא דרבנן מחניפים להם ומוכנים לפרוץ גדרי התורה ולשבח את דרכם בגלל שוחד של שררה וממון, ומכריזין בריש גלי שאם תנתן המשרה על שכמם וירכיבו אותם לאלוף על ראשם כי אז יקילו מעליהם את עולה של תורה, וימציאו תחבולות איך להתיר לעבוד עבודה זרה בטהרה ולהתנבל ברשות התורה, הנה באותה שעה נתחייבו שונאי ישראל כלייה ח"ו, כי פריצי העם נוכחו לדעת שכל מה שאסרו חכמים עד הנה אין זה בסיבת מצות התורה, אלא בגלל רוע לבם ואכזריותם של חכמי התורה ח"ו הרוצים לרדות בעם, שהרי עיניהם הרואות שהתורה היא כחומר ביד היוצר, ואך ברצונם של רבנן תליא מילתא אם לאסור או להתיר, **ואם אמנם כך הוא, אם כן אין צורך בתורה כזו כלל, ומאי אהני לן רבנן המוכרים את התורה תמורת שוחד גאוה וממון, עד שהחנפים האלו חותרים תחירה תחת זכות קיומם של כל יראי ה' החפצים בקיום התורה באמת ובתמים.**

(הקדמת שו"ת "להורות נתן" עמ' ה'-ו')

דרשת התעוררות ומחאה נגד חיטוטי שכבי שנאמרה ברבים

מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך, טמאו את היכל קדשך, שמו את ירושלים לעיים. נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים, בשר חסידיך לחיתו ארץ. שפכו דמם כמים, סביבות ירושלים ואין קובר (תהלים ע"ט). פסוקים אלו נאמרו לפני אלפי שנים על חורבן בית ראשון, והנביא הודיענו כי מה שאין קובר הוא חלק מחורבן בית המקדש. ומי מילל ומי פילל שכיום אחרי גלות כה ארוכה **נצטרך שוב לקונן ביום חורבן בית אלקינו, על כי נתנו את נבלת עבדך מאכל לעוף השמים, שמוציאים עצמות דורות הראשונים מקברם, וגם שפכו דמם כמים סביבות ירושלים, שהיהודים המוחים בדבר מכים אותם באכזריות ומשליכים אותם לבתי כלא, רק משום שהם מוחים על שאין קובר.** ובמדרש (ילקוט שם) אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם לחמורים נתת קבורה, ולחסידך סביבות ירושלים אין קובר.

החיטוטי שכבי הוא עונש על מה ששמחים ביום אידם

בקינות נאמר, "אז בהלוך ירמיהו על קברי אבות ונם עצמות חביבות מה אתם שוכבות, בניכם גלו ובתיכם חרבות, ואיה זכות אבות בארץ תלאובות". וכהיום קוראים לנו העצמות החביבות של קדושים אשר בארץ המה, מה אתם שוכבות, אמאי מניחים להחריד ממנוחתם את העצמות, ולכן **התאספנו פה למחות על מעשה נבלה של חטטי שכבי.**

אמרו חז"ל (ברכות ה' ע"א) **אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו,** ולכן כל איש מישראל חייב להתבונן על מה ה' עשה ככה לחטט שכבי, והנה אחז"ל יבמות (ס"ג ע"ב) **קא מחטט שכבי משום ששמחים ביום אידם,** דאמר מר בעוון חיים מתים מתחטטין...

חיטוטי שכבי הוא בא בעוון שחושבים שאין לנו גלות בארץ ישראל ובאמת נהפוך הוא הגלות כאן הוא פי כמה

ועוד בא להזכירנו, דהנה אנו מתאבלים על חורבן ירושלים ובית המקדש, ויש החושב שעכשיו שגרים יהודים בירושלים ואף בונים בנינים אולי פטורים מלהתאבל, אולם באמת כעת החיוב להתאבל יותר ויותר. משל לעשיר גדול שהיו לו פלטרין וגר שם עם בניו, ולימים בא שונא וגירשם והלכו הבנים עם האב בגלות, ונפוצו לכל העולם, ואחרי שנים רבות גרשו את השונא וחזרו הבנים למקומם, אולם אחרי שנות גלות רבות שכחו הבנים צורת אביהם, וכשגם האב רצה לחזור לא הכירוהו הבנים וגרשוהו מביתו. והנה הבנים שמחו שחזרו לנחלתם, אבל מי יוכל לשער גודל צער האב הזקן שאינו יכול לחזור לביתו. **והנמשל, שישראל חוזרים לארץ ישראל, אולם יש לנו אב זקן, ויש כאלו ששכחו אותו ואינם מרשים לו להכנס לפלטרין של מלך, היש צער גדול מזה.**

ובכן מזכירים לנו מן השמים בצרות האלו שיש לנו להתאבל על גלות השכינה

הנה זוהי גלות שכינה האמיתית, ולכן מכים יהודים כדי להראות ולהזכירנו דאכתי עבדי דאחשורוש אנן ועלינו להתאבל יותר ויותר על גלות השכינה.

וכל זמן שהבנים לא חזרו אל הבית, התנחם גם האב שיבוא זמן שישוב לביתו, אבל עכשיו שהבנים אינם מרשים לו ליכנס לביתו, הרי צערו גדול מאד. **ואף שנבנתה ירושלים אולם "אזכרה אלקים ואהמיה בראותי כל עיר על תילה בנויה ועיר האלקים מושפלת עד שאול תחתיה", ופירשו החת"ס והפמ"ג** (או"ח סי' תקס"א) **דאף שהעיר הגשמית בנויה אבל האלוקות והקדושה מושפלת ר"ל.** ועל כן אומרים בט' באב "נחם ה' אלקינו את אבלי ציון ואת אבלי ירושלים, ואת העיר האבלה והחרבה והבזויה והשוממה, האבלה מבלי בניה" - הם בנים אתם לה' אלקיכם שאין מכירים שהם בני א' חי - **והחרבה ממעונותיה הוא בית מקדש, והבזויה מכבודה, חילול השבת ופריצות ר"ל.**

(להורות נתן מועדים חלק ב' עמ' תקס"ב-תקס"ג, מתוך דרשה בליל ט' באב שנת תשמ"ג לפ"ק בעיר בני ברק יצ"ו)

אלו פושעי ישראל החופרים קברי קדמונים יש להאמין עליהם שאינם מזרע ישראל

בקינות לתשעה באב נאמר, אז בהלוך ירמיהו על קברי אבות, וגם עצמות חביבות מה אתם שוכבות, בניכם גלות ובתיכם חרבות, ואיה זכות אבות בארץ תלאובות. והוא עפ"י מד"ר (ריש איכה) שכאשר נגזרה הגזרה לביהמ"ק שייחרב, שלח הקב"ה לירמיהו על קברי האבות, שרק הם יכולים לבטל את הגזירה, וצעק על עצמות החביבות מה הם שוכבות ושותקות. **והנה היום כאשר אנשי בליעל פושעי ישראל בעיה"ק ירושלים חופרים קברי הקדמונים, וזורקים עצמותיהם בבזיון נורא כדומן על פני האדמה, אילו היה לנו אוזן שומעת היינו שומעים איך העצמות החביבות הללו זועקות ומתחננות אלינו, מה אתם שוכבות, מה אתם שוכבות, ואתם שותקים ורואים את בזיונינו לעיני השמש. עיר הקודש והמחוזות היו לחרפות ולבזות.**

ועד היכן הבזיון מגיע, הנה כשנביא ירמיהו על חורבן ביהמ"ק אמר, בעת ההוא נאום ה', ויוציאו את עצמות מלכי יהודה ואת עצמות שריו ואת עצמות הכהנים ואת עצמות הנביאים ואת עצמות יושבי ירושלים מקבריהם, ושטחום לעיני השמש ולירח, ולכן צבא השמים וגו' לא יאספו ולא יקברו לדומן על פני האדמה יהיו (ירמי' ח'). הנה הנביא מתנבא שכזאת יעשו האויבים הגוים לבזות את ישראל, **אבל לא עלתה על הדעת שדברים אלו ממש יעשה על ידי אנשים מזרע ישראל, ואולי מוטב להאמין שאינם מזרע ישראל...**[יד]

העונש בא בשביל שמתחברים למדינה ונהנין מממשלתם הטמאה

ואמרו חז"ל יבמות (ס"ג ע"ב) בעוון חיים מתים מתחטטין. משמע מינה, שצריך לפשפש במעשינו. ואמרו שם שגזרו על חיטוטי שכבי בימי בבל מפני ששמחים ביום אידם. פירש"י באה להם זו הגזרה להתאבל בה. ופי' מהרש"א שהשתתפו בסעודתם כנאמר וקרא לך ואכלת מזבחו והם נקראים זבחי מתים ובגלל זה נענשו על המתים. **ויש להתבונן בזמנינו, שעד לפני כמה שנים ידע כל אחד שהם רשעים וצריך להתרחק מהם ומהמונם ואין לנו שום שייכות עמהם, וכשרצו לשכוח באו תמיד בגזרות חדשות, וזה הזכירונו דאכתי עבדי דאחשורוש אנן.**

לאחרונה קם איזה ראש ממשלה וציד בפיו לומר "ברוך ה' ובעזרת ה'" וצריך לדעת כי זהו אותו נחש עם ראש אחר

וזה איזה שנים "קם מלך חדש והנה ציד בפיו לומר ברוך ה' ובעזרת ה' ואי"ה, ויש חושבים אולי הוא מקצת צדיק, ואוהבים אותו ומתחברים אליו כאילו היה אחד הצדיקים, ובאמת צריך לדעת כי זהו אותו נחש עם ראש אחר"[טו].

ובמדרש (פ' וישלח ל"ב) אמרו על שרו של עשיו לחד מ"ד כארכיליסטים נדמה לו, ולחד מ"ד כרועה נדמה לו, ובגמרא

יד. עי' ויואל משה (מאמר לשון הקודש סימן כ"ז) שמביא את דברי הרשב"א (שו"ת מהדו"ק סי' תי"ד) שכתב על האפיקורסים שאינם מזרע ישראל, ורבינו מבאר דאע"פ שאנו רואים שהמה מזרע ישראל הכשרים ונחמצו ויצאו לתרבות רעה למינות וכפירה, יתכן שיתחלף נשמותיהם בנשמת עכו"ם, ומביא כן בשם המג"א (או"ח סי' מ"ו סעי' ד' סק"י) בשם המקובלים, ושכ"מ מזוה"ק יע"ש.

טו. כוונתו על ראש ממשלת הציונים בעגין שר"י, אשר בזמנו נמשכו הרבה מישראל ע"י שנתן הרבה ממון למוסדות החרדיים, והיה רגיל לומר "בעזרת ה'" וכו', ובעוה"ר הרבה מהחרדים נפלו ברשתו להתחבר אל הציונים וליהנות מכספיהם וטובותיהם, וגדולי ישראל היראים לחמו נגד ממשלה זו במיוחד, [ע"ש בספר יבקש דעת (שער ז' פרק ב') בכרוז של "קרוב למאה רבנים" משנת תשל"ז (ובהערה שם) לשונות החריפות מגדולי ישראל זי"ע, אשר גם רביה"ק זי"ע חתום על זה בראש החותמים].

חולין (צ"א ע"א) אמרו **כתלמיד חכם נדמה לו** עיי"ש. **ואנו צריכין לדעת כי הכל הוא שרו של עשיו.**

ויש המתחברים לאנשי הרדיו ונותנים להם שירים לזמר, ומצפים לכבודם ומתחברים עם אינשי דלא מעלי, **ולכן מזכירים לנו שעל עוון השתתפות ביום אידם ובשמחותיהם באים כל מיני גזרות ח"ו.** ואף אם צריך שתדלנות אבל לא חברותא, אלא שתדלנות כמו אצל הגוים ולא יותר.

מלבד חובת המחאה נגד חיטוטי שכבי עלינו להתחזק לחנך את הדור הצעיר בהתבדלות מהציונים

ולכן להתאספות היום **צריכות להיות שתי מטרות, חדא למחות ולהתריע על בזיון עצמות הקדמונים ולדרוש לעיני העולם להפסיק מיד ממלאכתם הנלוזה ולהחזיר את העצמות למקומם, ושנית כלפי פנים, להתחזק ולהתרחק מהם ומהמונם, ולחנך את הדור הצעיר לרחק את כל השייך להם, כי אין לנו שום שייכות עמהם.** ובחודש הרחמים ירחם השי"ת על שארית פליטת עמו, ויזכנו לראות ביעוד הנביא שיקיצו וירננו שוכני עפר בביאת גואל צדק בב"א.

(להורות נתן שם עמ' תקע"ב-תקע"ג, מתוך דרשה שנאמר בבני ברק על חיטוטי שכבי במורד הר הבית בעיה"ק ירושלים ת"ו א' דר"ח אלול שנת תשמ"א לפ"ק)

ביאור ענין ה"התבדלות" מפושעי ישראל שערך מרן החתם סופר ותלמידיו זי"ע

והנה מאותם הגרעינים שנטע החת"ס בלב תלמידיו בדבר החובה להתרחק מהמתחדשים למיניהם, הצמיחו תלמידיו קרוב לשלשים שנה אחרי פטירתו את האילן רב הפארות של הקהילות חרדיות העצמאיות במדינתו של החת"ס. ובאמת היה מקום להאריך ולספר באריכות את התהוותן של קהילות קדושות אלו...

אולם אין הזמן גרמא לזה. **ברם נקודה אחת יש להבהיר, לבל נחשב שהקמת הקהילות החרדיות העצמאיות נעשתה בקלות כמישחל בינתיא מחלבא, אלא שהוצרכו רבותינו תלמידי החת"ס למסירות נפש עלאית ומלחמות אין קץ במשך שנים כדי להשיג זאת,** והיתה להם סייעתא דשמיא כמעט למעלה מדרך הטבע, שהסכימה המלכות ליתן כח ליראי ה' לייסד קהילות נפרדות.

יש ששואלים למה לא עשו פירוד כזה בשארי המדינות אבל האמת הוא שזה היה בלתי אפשרי מחמת פקודת הממשלה

ויש להדגיש זאת, כי ישנם המקשים למה בשאר מדינות לא נעשתה הפרדה זו, ומזה רוצים ללמוד כאילו לאו כל הגדולים הסכימו לזה, ומי שמקשה כן אינו יודע את מצבם של היהודים במדינות רוסיא ופולין[טז].

ומי שקרא את הספר "זכרון יעקב" שכתב הר"ר יעקב הלוי ליפשיץ ז"ל שהיה יד ימינו של הגה"ק רבי יצחק אלחנן ספקטור זי"ע אב"ד קאוונא, יראה באיזה מצב שפל בגשמיות וברוחניות היו שרויים היהודים באותם הימים ברוסיא ובפולין שהיתה שייכת לרוסיא, כי המלכות הרשעה של הצאר חוברה יחד עם המסכילים בגלוי ובסתר כדי לבולל ולהכניע את יראי ה' בכל מיני תחבולות, והיהודים שמחו כאשר המלכות נתנה להם מנוחה ויכלו להתפרנס בצער, ומכל שכן שלא עלתה על הדעת לבקש מהמלכות הרשעה רשות להקים קהילות עצמאיות של יראי ה'.

ראיתי פעם חומש עם ביאור הרמ"ד שנדפס בוילנא שנת תרי"ב, ועל השער כתוב לאמור שהספר נדפס על פי שו"ת ג"ר יצחק מוולאזין זי"ע והג"ר מנחם מליובאוויטש זי"ע בעמח"ס צמח צדק, ומי יאמין שהגדולים הללו הסכימו להדפיסו, **אלא שהמלכות הרשעה הכריחה אותם עפ"י הסתת המסכילים, וכמו שכתוב שם מעבר לשער "יצא לאור על פי פקודת הממשלה". ודבר זה נותן לנו תיאור על מצב היהודים במדינות אלו באותם הימים.** גם הסכמת המלכות במדינת הגר להקמת הקהילות החרדיות העצמאיות היתה רק פעם אחת באותה עת רצון, ואחרי כמה שנים **כאשר הג"ר זלמן שפיטצער ז"ל חתנו של החת"ס רצה להקים גם בעיר וינה קהילה נפרדת, כבר לא הסכימה המלכות לזה, כי גם הם הוסתו ע"י המסכילים להזיק ליהדות...**

עדיף שלא לשבת עם רב מהמתחדשים אף אם עי"ז לא יוכל לייסד כשרות לבית האוכל

ולעומת זו במדינת החת"ס אשר שם היתה ליראי ה' סייעתא דשמיא מיוחדת שהצליחו להפרד, היה המצב

טז. מהראוי להעתיק בזה מדברי רביה"ק זי"ע בדברי יואל לפרקי אבות (פ"א מ"ז) זל"ק, וכבר אמרתי **על מה שעשו רבותינו הק' זלה"ה החלוקה במדינת אונגארן שהתפרדו מן הפושעים,** והיא שעמדה להם שנשארו שלמים באמונתם ותורתם. והיום ישנם כאלו המליזים על זה שזהו תורת אונגארן. אבל התנא של משנתינו (הרחק משכן רע, ואל תתחבר לרשע וכו'), מכחישם, כי אנו רואים שזהו תורה שלימה מה שלמדנו במשנתינו כאן, ומה שמבואר בדברי רבינו יונה אלו. **והאמת הוא שגם במדינת פוילן רצו הצדיקים לעשות פירוד כזה, רק שבתחילה כשדיברו מזה לא היה עדיין כ"כ הכרח לעשותו, ואח"כ כשכבר רצו לעשותו לא היה באפשרי להוציאו אל הפועל** מחמת כמה סיבות, וזה ברור בלי שום ספק. עכלה"ק.

הרוחני אחרת לגמרי. שמעתי מהגה"צ רבי ישראל וועלץ זי"ע מלפנים ראב"ד פעסט, שהיה פעם במקום הרחצה מארינבאד, ובאותו הזמן היו שם הרבה גדולי ישראל, ובתוכם הגה"ק בעמח"ס כלי חמדה זי"ע **והגה"ק רבי ישעיה זילברשטיין זי"ע אב"ד ווייצען ובעמח"ס מעשי למלך.** ועשו אז אסיפת רבנים כדי לפעול שיוכלו להעמיד משגיח בבית אוכל שהיה שם כדי שיוכלו האורחים לאכול כשר בלי פקפוק, וע"כ הזמינו להאסיפה גם את הרב של מארינבאד [שהיה מהרבנים המתחדשים] כי הוצרכו להסכמתו.

ויהי כאשר נכנס הלה עם כובע לבן וזקן מקוצץ, שאל הגה"ק מווייצען זי"ע מי הוא זה, ואמרו לו שזהו הרב דפה דוקטור פלוני, כשמוע הרב מווייצען זאת, **קם ממקומו וציוה עליו לצאת מהחדר, כי לא רצה לשבת עם איש כזה, וכל הנוכחים נחרדו ונבהלו, שהרי עי"ז נתבטלה תכלית אסיפה, כי בלי הסכמת הרב של המקום אי אפשר להושיב משגיח לבית האוכל דשם, אולם הרב מווייצען לא נרתע מכל זה, כי הבין שחינוך כשר ע"י שמראים ברבים שאסור להתחבר עם איש כזה, הרי זה חשוב לא פחות ואולי עוד יותר מאשר יהיה בית האוכל כשר עם משגיח. וזה בא מכח הנהגת החת"ס ותלמידיו"**[יז].

כיום כולם רואים צדקת דרך ההתבדלות ורק אלו הקהילות שהלכו בדרך זה נשארו נאמנים לה' ולתורתו

והתוצאה היתה שבעוד שבהרבה מדינות ירדה התורה פלאים רח"ל, ובמיוחד אחרי מלחמת העולם הראשונה, הנה במדינת החת"ס היכן שהיו קהילות חרדיות עצמאיות, עלתה היהדות מעלה מעלה, ועד היום רואים שאף שנחרבו הקהילות ונעקרו ממקומם, ולא נשארו אלא שרידים שארית הפליטה, **אבל שארית הפליטה אלו הם שהקימו קהילות לתפארת בכל העולם כולו. ומזה קם ונתגדל בעז"ה דור חדש, שאינם מתבטלים בפני פושעי ישראל, והם נושאים בגאוה דקדושה את מסורת אבותיהם, ויודעים שקיום התורה והיהדות עולה לכל אחד בממון רב, ובנו את יסודות הקהילות בכחות עצמיים בלי להזדקק לממונם וטובתם של עוזבי תורה, וכל זה מכחו וכח כחו של רבינו החת"ס זי"ע שנטע זאת בקרב תלמידיו.**

(דרשה ביו"ד דמרן החת"ס בשנת תש"נ בארה"ב בהשתתפות אלפי יראי ה' לעת ק"נ שנים להסתלקותו, מובא בקונטרס "עובדות והנהגות מרבינו החת"ס" עמ' נ"ט-ס"ב)

מחאה נגד שינוי המסורת בחינוך תשב"ר

[מהראוי להעתיק מדברי המחאה של הגאון רבי נתן זצוק"ל מתוך כרוז של רבני חו"ל על קלקולי החינוך אשר בא על החתום על זה], וז"ל, **חדשים מקרוב באו במנהגים זרים, לפשוט יד בדרכי לימוד תינוקות של בית רבן. כל יום ויום מתגלים מנהלים ומלמדים, הבוראים ובודים חדשות, על ידי השפעות שונות, לסלול מסילות אשר לא שערום אבותינו.** רוב השינויים לקוחים מדרכי ומעטאדע"ן של הגוים, והצד השוה שבהם שכולם נותנים טעם כי כוונתם להועיל, בסברות וראיות.

על כן באנו בזה להזהיר באזהרה חמורה שלא לנגוע כלל בבבת עינינו, חינוך ילדינו הטהורים. ואסור לשנות אפילו קוצו של יו"ד מדרך המקובל ונהוג מימות עולם, כל המשנה ידו על התחתונה, החדש אסור מן התורה בכל מקום ובכל זמן. ואף אם יבואו בטענות וראיות ובירורים, **ואפילו בדברים אשר לפי ראות העין אין בהם שום הפסד ואדרבה נראים כתועלת גדול, הכל הבל ולא יעלה על לב לעולם, לא תשמע ולא תאבה להם, והוא כבר נאסר מכל גדולי הדורות....**"[יח]

(הובא בקונטרס "על תגעו במשיחי" אודות חובת החינוך על טהרת הקודש סימן ל"ד)

התודה והברכה

למערכת **"תולדותיהם של צדיקים"** ולמערכת גליון **"העדה"** על אשר באו לעזרתינו לצורך עריכת המאמר הלז.

וכן יתברך **מוה"ר יואל בנעט שליט"א** אשר השתדל בעד עריכת המאמר ברוח ובגשם.

ישלם ה' פעלם הטוב, וזכות הגאון בעל להורות נתן זצוק"ל יגן עליהם בכל טוב סלה.

יז. עיין עוד בספר מושיען של ישראל (חלק ה' עמ' רנ"ב) שמביא את הסיפור בשם הגאון בעל להורות נתן זצוק"ל.

יח. ועיין שם עוד בקו"ק שחתמו ע"ז הרבה רבנים מארה"ב, והגאון רבי נתן זצ"ל נחתם ביניהם (והוא היחיד מרבני ארה"ק שחתם על קו"ק זו), ועיי"ש באריכות כמה פרטים שנתפרצו בזה בעוה"ר.

חלק ז' - ביאור האיסורים הכרוכים בהשתמשות בשפת העברית הטמאה

הנה בסימנים כ"ב-כ"ט מדבר רבינו אודות חומר האיסור להשתמש בשפה הטמאה של הציונים, ובמשך הסימנים מונה כמה וכמה טעמים לאסור, אך כדרכו בקודש מפלפל בכל דבר ומאריך בהבאת ראיות מגדולי הדורות, ובכן לפעמים אינו ברור כ"כ תוכן האיסורים הכרוכים בזה, ע"כ נשתדל בכאן להביא פרטי האיסורים בקצרה (כפי מה שמסודרים בקונטרס "קדושת הלשון") וכל המסתעף מהם:

האיסור משום "חילול הקודש"

ראשית. ענין "חילול הקודש". אנו רואים בסימנים י"ד-כ"א שהוכיח רבינו את גודל הזהירות בהשתמשות בלשה"ק, ובסי' כ"ב מסיק רבינו דמכיון שהציונים יסדו את שפתם על שפת לשה"ק ונמצא שמחללים את לשה"ק, ע"י שיהיה כלשון עם לכל דיבורי סרק והבל ודיבורים נמאסים אשר זה ממש "כמכניס צלם בהיכל" **ר"ל** (לשון הגה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע באגרת תנ"ט).

וק"ו שהמשתמשים בה הם אפיקורסים שמשתמשים בלשון זה לכל עניני הכפירה והפריצות, ובסי' י"ט מביא רבינו את דברי הזוה"ק פ' נח (דף ע"ה סוף ע"ב, ודף ע"ו ע"ב) דכל כחם של דור הפלגה למרוד בה' היתה במה שהשתמשו בלשה"ק, ומסיים רבינו שמזה נראה "כי האסון היותר נורא שבעולם הוא אם רשעים מדברים בלשה"ק" וכו', גם ע"י מה שגם הנשים ונערות מדברות בלשה"ק דמלבד מה שעלולים לדבר בדברים מגונים אחרי שדעתן קלות גם המכשול גדול במה שעי"ז יכולות להבין דרשות חז"ל מה שהוא כמלמדן תפלות (וכמבואר בסי' ל' וסו"ס ל"ג וסי' ל"ט-מ' יע"ש).

וק"ו שהדבר חמור שאף האפיקורסים לומדים עי"ז ספרי הקודש כדרכם הכפרנית, וגם הגוים יכולים ללמוד התורה הק' עי"ז שזהו ענין נורא כמבואר בטוש"ע או"ח סי' תק"פ שמתענים ביום שתרגמו התורה ליונית ובא חושך לעולם ג' ימים (עי' במס' סופרים פ"א ה"ז ובדברי האחרונים שהחמירו בזה מאוד). ובפרט כשלקחו האפיקורסים את לשה"ק להיות שפת הלאומי שלהם וזהו חילול הקודש איום ונורא וכמבואר במכתב הגה"ק מהרש"ב מליובאוויטש זי"ע הנ"ל.

וביותר חיללו את לשה"ק בהכניסם בה תיבות זרות ובשנותם את השפה כרצונם הטמאה, ורבינו מביא בסי' כ"ד את דברי הרבינו בחיי (פ' וירא) שכתב דהמחליף פתח בקמץ או מהרס הכוונה או בא לידי כפירה (עי"ש בביאור הדבר), עוד מביא רבינו (בסי' כ"ח) את דברי השלה"ק (מא' ביהמ"ק בית האחרון) שהאריך בגודל קדושת הלשון, ורבינו מוכיח מזה עד כמה גדול הפגם להוסיף או לערב או לשנות איזו נקודה מה שמשתלשל מהמרכבה העליונה וחלילה לנגוע בקצהו[א].

ובפרט שהציונים עשו שינויים גם במה שחידשו מילים חדשים וגם במבטא הלשון וגם עירבו מילים מלשונות הגוים, וגם החליפו משמעות המילים, ולא די להם שהעיזו לפשוט ידיהם לחלל קדושת הלשון בתערובות ובלבול

א. ובסי' כ"ד מבאר רבינו דאף שיש נוסחאות רבות והברות שונות בכל מקום מחמת רוב הגליות ובלבול המדינות בזה נאמר ודגלו עלי אהבה (שה"ש ב' ד') שהקב"ה אינו מקפיד בזה משא"כ כשמשנים בזדון.

המילים וכדו' גם ערכו השינויים באופן ובכוונה זדונית לחלל קדושתה, וכפי שהעידו בעצמם שעשו שפתם בכדי "לנגח בו את האדוקים", וגם הראה רבינו שיש כמה מילים שכל כוונתם בהם הוא לשם מינות כגון כביכו"ל חשמ"ל אגד"ה ועוד.

על ידי לשון זה נמשכין למינות

שנית. "נמשכים ע"י הלשון למינות". דהנה כבר ביארו קדמונינו את מאחז"ל (ברכות כ"ח ע"ב) מנעו בניכם מן ההיגיון שיש להיזהר שלא ללמוד מקרא יותר מדאי, דכיון שגם אלו שיש להם דיעות נפסדות לומדים מקרא בשביל הלשון ע"כ יש חשש שלא להמשך אחריהם[ב], וכתב רבינו ע"ז דאם חששו כ"כ שלא ילמדום מקרא מפני שאנשים שיש להם דיעות נפסדות רגילים בה בשביל לימוד הלשון, א"כ ק"ו באלו שעסוקים בלימוד הלשון עצמה שמצוי בהם יותר האפיקורסים ובוודאי שצריכים להיזהר מזה, אף אם היה בה מצוה.

ועוד דלענין לשונם הטמא שהוא בסילוף וחילול לשה"ק אין חשש בעלמא כ"א איסור חמור כיון שעי"ז נמשכים אחריהם, ובפרט כשלומדים בספרים שנכתבים בלשונם שנתחברו ע"י כופרים שמטמינים ענייני כפירה בדבריהם, ורבינו הזכיר פעם באסיפת התאחדות הרבנים (סיון תשי"ז, מובא באג' מהרי"ט ח"א סי' ש"ח עמ' רצ"ה) מדברי החזו"א ז"ל (מובא בקובץ אג' החזו"א ח"ב סי' מ"ו) שכתבו דאף בספר שאין בה מינות אם נכתב ע"י מינים יש לבערו ואף אם יתבטל בית ספר בשביל זה, ולמעשה נפוץ מאוד שמשתמשים בספרי החפשיים, ואף כיום שיש ספרים מחרדיים יש הרבה דברים שנקחו מספרי המינים והעתיקום בספריהם, (עי' בקדושת הלשון פ"ב אות ד' שהובא שם כמה דוגמאות ע"ז).

גם על ידי הדיבור בשפה שלהם נמשכים לדיעותיהם הכפרניות, והלא מה"ט הזהירו לנו חז"ל שלא להרגיל את עצמו ואת בניו לדבר בלשון הגוים שלא ילמדו ממעשיהם, והוא אחד מי"ח דבר שגזרו ע"ז ועמדו עליהם בחרב כמבואר בירושלמי (שבת פ"א ה"ד), וכמש"כ בתנא דבי אלי' (רבה פכ"ג) שכשיצאו בני ישראל ממצרים קבלו עליהם שלא ילמדו לשון מצרים "מפני דרכי ע"א", וק"ו שפת המינות שאחז"ל (עבודה זרה דף כ"ז ע"ב) "שאני מינות דמשכא", ובפרט שעצם התייסדות השפה היתה למטרת שיטת "הלאומיות" שזה עצמה הוא ענין של כפירה להיות ככל הגוים בית ישראל רח"ל, ובפרט המתרגלים לדבר רק בלשונם שנחשבים כעם אחד עם הציונים וקוראים את כתביהם ונמשכים אחריהם ח"ו.

האיסור משום שמניח שם ושארית לאפיקורסים ולמעשיהם

שלישית. עוד יש איסור בזה מצד מה שמבואר בגמ' (שבת קט"ז ע"א, גיטין מ"ה ע"ב) ברמב"ם (יסודה"ת פ"ו ה"ח) ובטוש"ע (או"ח סי' של"ד סעי' כ"א, יור"ד סי' רפ"א סעי' א') דס"ת שכתבו מין ישרף עם האזכרות שבו, "שאסור להניח שם ושארית לאפיקורסים ולמעשיהם", וכתב רבינו בסי' כ"ג שמזה ק"ו ב"ב של ק"ו שהלשון שנתחבר ונתחדש ע"י המינים שאין ספק שהחיוב לשרפו ולאבדו מן העולם, ובסי' כ"ו הביא רבינו מספר אהל יעקב (סי' ס"ח מהגה"ק רבי יעקב ששפורט זיע"א) לענין ברכת כהנים בחו"ל שנתייסד ע"י ש"ץ ימ"ש לאמרו בכל יום, דאף שהוא ענין גדול יש לבטלו כדי שלא ישאר זיכרון לאפיקורס על ידי זה. וק"ו בענין הלשון דגרע הרבה טפי שהם חידשו מדעתם הטמא, ומצד שני אין חשש איבוד שמות וביטול מנהג ואדרבה בלאו הכי יש בזה משום חילול הקודש, ובפרט דבס"ת שכתבו מין אין בזה מטרת מינות וכן בברכת כהנים, משא"כ בשפת העברית אשר יסדוה להדיא כדי שישמש מטרתם הציונית וכנ"ל, ובוודאי אסור לקיימה.

וטעם האיסור משמע בגמ' שבת (שם) שהטעם הוא שלא ימשכו אחרי האפיקורסים, ומלשון

ב. כן כתב הצל"ח על הגמ' ברכות שם, וכעי"ז כתב החת"ס בדרוש לפ' בשלח דף קי"ב-קי"ג, ובבני יששכר בספר מגיד תעלומה עמ"ס ברכות שם ועוד כ"מ.

האהל יעקב הנ"ל נראה שהטעם הוא כי הוא גורם ביזיון וגנאי להתורה הק', עוד נראה שיש בטעם האיסור משום שאסור ליתן שום כח וזכות קיום לאפיקורסים כמבואר בגמ' (ב"ב דף י' ע"ב) דאסור לקבל צדקה מגוי, דחסד לאומים חטאת שבכח הצדקה יש להם זכות קיום ויכולים להמשיך להרס ולהרשיע וכמש"כ (ישעיה כ"ז י"א) ביבש קצירים תשברנה, ועי"ש בדף ד' ע"א (לענין הודרוס), ובשפתם הטמאה יש להם אחיזה בלשה"ק ויכולים להחריב ולקלקל ח"ו, (וכמו שמביא רבינו בסי' י"ט לענין דור הפלגה וכנ"ל).

האיסור משום שנותן חיזוק והודאה לדרכי המינות

רביעית. גם יש בזה משום "הודאה וחיזוק לדרכי המינות", שהרי השתמשו בזה לעקירת הדת להשריש שיטת "הלאומיות", וגם לנתק דור הצעיר מאבותיהם ומוריהם שלא הבינו השפה ברוב חוצפה ועזות, מתוך הדגשה מפורשת של שפתינו אתנו מי אדון לנו דהיינו מתוך רוח של כפירה והוללות, (עי' בקונטרס טוהר הלשון השתלשלות הענינים), וכן רצו לכוף מוסדות החרדיים לדבר בעברית, וכידוע שגדולי ירושלים מסרו את נפשם שלא לקבל עליהם שפתם הטמאה של הציונים במסי"נ ממש, וביותר בימי קום המדינה שהנהיגו בכל מקום הלימוד "עברית בעברית" כלומר היסטאריע היהדות בשפת האפיקורסים, וגדולי ישראל לחמו נגד זה וכתבו שאסור להיכנע להחפשיים לקבל שפתם ולכבדם בזה ולהסכים שזה שפת עם ישראל ח"ו.

וכבר לחמו גדולי ישראל נגד לימוד שפות זרות עד שהעידו משם הגר"א והגרעק"א שזה יהרג ואל יעבור ומשום זה נסגר ישיבת וואלאזשין, שענין זה להתדמות בשפה להגוים הוא הירוס הדת, וק"ו בשפת האפיקורסים המסיתים והמדיחים יותר מכל גויי הארץ וכל מהותה נתייסדה לשם מינות וכפירה וכנ"ל, ומה"ט אמר רבינו (בחידו"ת במסיבות ח"ג עמ' נ"ב) ד"מוטב להשתחוות לצלם מאה פעמים מללמוד עברית", והכוונה הוא כמש"כ רבינו בסי' כ"ט דמה"ט גרע יותר הלימוד בעברית בחו"ל יותר מבא"י (וז"ל) דכיון שאין בו תועלת אינו אלא הודאה ונתינת כבוד וגדולה לדרכי המינות ולהלשון שבדו להם להרחיב גבול המינות והציונות הטמאה אשר כל יסודות הכפירה נכללים בהציונות "וזה גרע מעובד ע"ז" וכו', והמכבד את יסודי המינות וחלקלקות לשונם המושך למינות "גרע הרבה יותר מעובד ע"ז" כי מינות חמור מע"ז כמבואר בש"ס וברמב"ם בכמה מקומות[ג].

ועי' במאמר ישוב אר"י (סי' קל"ז) שכתב רבינו בא"ד והנה החינוך העצמאי וכו' וזה גלוי לכל שלומדים הכל בכל המקומות רק בלשון הטמא בעברית ואף לימודי קודש חומש ורש"י וגמ' לומדים עברית בעברית וכו', וכל זה אינו אלא כדי למצוא חן בעיני המסיתים ומדיחין שמהם בא התמיכה וכו'.

יש בזה איסור "חילול ה'" החמור

גם יש בזה משום "חילול ה'" שמתפרסם בכל מקום שהחרדים נכנעו להם וקבלו את שפתם הטמאה כדרישת המהרסים על אף שידעו שנעשה בדרך מינות ולמטרת כפירה ומינות, ובויואל משה (מא' ש"ש סי' פ"ט) הוכיח רבינו דחנופה להכופרים הוא ענין חמור ומביא הגמ' (סוטה מ"א ע"ב) שמשום שחנפו את אגריפס על מלוכתו שלא היתה כדין תורה נתחייבו כליה, וק"ו להראות "אפילו איזה תנועה של הסכמה" לאותה מלוכה הטמאה שברצונם לטמא את כלל ישראל (עכ"ל), ומכ"ש לגבי שפתם הטמאה שכל כוונתם בשפה זו היתה לבזות הדת, א"כ כשמסכימים לזה יש בזה חיה"ש גורא.

האיסור לעשות כ"חק המינים"

חמישית. גם יש בזה איסור "שאין לעשות כחק

ג. ועי' ויואל משה (מא' ש"ש סי' ע"ו) שרבינו מבאר שם דענין זה להיות מודה לע"ז או לכבדה הרי הוא בדין יהרג ואל יעבור, יע"ש שהוכיח כן בראיות.

המינים", וכמש"כ רש"י עה"כ (דברים ט"ז כ"ב) ולא תקים לך מצוה אשר שנא ה' אלקיך, אע"פ שהיתה אהובה בימי האבות עכשיו שנואה מאחר שעשוה אלו חק לעבודת כוכבים עכ"ל, והוא מדברי הספרי (שם סי' קמ"ו). ולפי"ז אפי' אם היו כולם מדברים בלשה"ק בכל הדורות היה לנו להמנע מזה עכשיו שהאפיקורסים עשו זה כחק לשיטתם. וכ"כ הגר"א וואסערמאן זי"ע אודות עברית בעברית, וז"ל, כאשר הדבר הזה (עברית) נעשה אצל החפשים כמין ע"ז שלהם ומצוה להתרחק מהם בכל מיני ריחוק, ועיין רמב"ם פרק שישי מהל' דיעות, על כן צריך לשנות אופן הלימוד מכפי הנהוג אצל החפשים עכ"ל.

וכן מובא בספר מרא דארעא ישראל (ח"ב עמ' צ"ד) שהגה"ק רבי שמואל סאלאנט זי"ע המשיל את שפת העברית כיין שהוא משקה חשוב ואפשר לקדש בו בקידוש והבדלה, ואעפי"כ אם נגע בו נכרי ומחלל שבת יאסר מיד, כן שפה זו (עברית) אפילו תהא כולה קודש אך מכיון שמחללי שבתות נטפלו לה הרי היא אסורה לשומרי תורה ומצוות. וז"ל רביה"ק בסימן כ"ט (ד"ה ומעתה) לענינו בלימוד הלשון אף אם אינו על דרך הרשעים והכופרים, מכל מקום כיון שענין הלשון נעשה "רק למינות" והרבה כשרים נתפסים בו וסוברים שהוא לשון הקודש, בוודאי שיש לחוש ביה טובא בכל אופן ואופן ושאני מינות דמשכא מענין לענין עכלה"ק.

האיסור מצד "תרעומת המינים"

עוד כתב רבינו שם בהמשך דבריו דיש כזה איסור מצד "תרעומת המינים", וכמבואר בגמ' ברכות (דף י"ב ע"א) שאף קריאת עשרת הדברות בטלו מפני תרעומת המינין, ופי' רש"י ז"ל שלא יאמרו לעמי הארץ אין שאר תורה אמת כמו עשרת הדברות, וכן היו מטמאין את הכהן גדול להוציא מלב המינים, כן בענין הלשון שהציונים רצו לעשות השתמשות בשפה העברית כעיקר בדת, מצד זה בלבד יש להתרחק מאוד מלעשות כמעשיהם ולא להשתמש בשפתם הטמאה, וכ"כ הגה"צ המפורסם מגדולי ירושלים רבי דוד בהר"ן זי"ע במכתבו שיש לאסור שפת העברית מצד זה.

יש בזה "חרם חמור" שגזרו גדולי ירושלים

ששית. גם יש לאסור מצד "החרם חמור" שעשו כל גדולי ישראל בארה"ק, וכמו שהזכיר רבינו בסי' כ"ט שעשו חרמות נוראות על כל שילמוד שפות זרות באר"י, ורבינו מביא את ענין החרם ותוקפו באריכות בספה"ק ויואל משה מאמר ישוב ארץ ישראל סי' קל"ז, ועיי"ש שאיסור זה נשנה כמה וכמה פעמים ע"י גדולי הדורות דארה"ק ת"ו, וכתבו שם שהחרמות נאמרו על כל הדורות ועל כל תושבי ארה"ק, ואשר יעלו עוד לאר"י, על כל המייסדים בתי לימוד אלו, ועל הבאים בתוכן ללמוד, ועל אבות הילדים ועל כל המסייעים לזה, וסיימו שם "והעובר על דברינו אלה ורבצה בו כל האלה, מוחרם מובדל הוא מעדת ישראל ועלינו לרודפו ולהודפו בכל יכלתינו".

וכתב רבינו שבוודאי שפת העברית בכלל החרם והוכיח כן מלשון החרם שכתוב שם שכל ספק בכוונת החרמות יתפרש הכל לחומרא, וכן היה דעת הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע (עי' מרא דארעא ישראל ח"ב עמ' צ"ה, ועי' דרשת מהרי"ץ שבת שובה דרוש י"ט), וכן משמע גם בקו"ק מגדולי ירושלים בשנת תרע"ד שהזכירו את האיסור לדבר עברית, והוסיפו ע"ז אך למותר לחזק האיסור הזה אשר כבר גזרו רבותינו הקדמונים זי"ע וכו', (עי' מרא דארעא ישראל ח"ב עמ' פ'-פ"א).

גם בחו"ל אסרו באיסור חמור באותה תקופה על לימוד שפות זרות כאשר התאספו גדולי ישראל בעיר מיהאלאוויטץ בשנת תרכ"ו נגד התפשטות ההשכלה, ואסרו כמה ענינים שיש בהם משום התדמות לגוים, ובפרט ענין לימוד לשונם שזה בכלל יהרג ואל יעבור, וכפי שיצא הוראה ע"ז מהגאון רבי עקיבא אייגר זיע"א ושיש בזה כמה וכמה לאוין, וכפי שמבואר בספר מחולת המחנים (חיברו הגאון דוד יפה זצ"ל שהיה מגדולי תלמידי החת"ס) ומדבריהם נראה שאסור

מדינא דשו"ע אלא שהוסיפו חיזוק לאסור בגזירת פסק בי"ד. וכמו שכתבו בסוף דבריהם, מודעה רבה להוציא מדעת צדוקים צריכין אנו להודיע שכל הנאמר בפסק בי"ד הוא על כל מקום ועל כל זמן בכל מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע חוק ולא יעבור, ודבר אלקינו יקום לעולם.

ובספר מחולת המחנים הוסיף עוד דאף כשאין כוונתו להתדמות לחוקי עכו"ם יש בזה האיסורים במה שעושה כמעשיהם ומדבר כלשונם, [וכעי"ז מובא בשו"ת אבני נזר חו"מ סי' ק"ג], וק"ו בשפת האפיקורסים יש לאסור מצד חוקת הגוי, וכל הלאוין והאיסורים שאסרו גדולי הדורות נכללים בזה וכמש"כ הכתב סופר (בשו"ת ח"ב סי' א') דגם כשמתדמין להרעפארמער יש בזה האיסור ובחוקותיהם לא תלכו ושאר האיסורים יע"ש.

השפה היא "מהותה של האומה"

שביעית. מבואר בספה"ק "שהשפה הוא מהותה של האומה" ומעידה על תוכן לבה, וכמו שאומרים בתפילה ובנו בחרת מכל עם "ולשון" וכ"ה בעוד כמה מקומות וכמאחז"ל לישנא קולמסא דליבא, וכן הדיבור הוא מלשון הנהגה כמש"כ (תהלים מ"ז ד') ידבר עמים תחתינו וכן מנהיג נקרא דַבָּר שע"י הדיבור הוא מנהיג את העדה, וכעי"ז מצינן בכ"מ. ונמצא שכשמדברים בשפת הציונים מקבלים בזה את השפעת מהותם הכפרנית רח"ל ונעשים מאוחדים עמהם כאומה אחת. ולפי"ז יובן מה שאמר הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ששפת העברית היא "שריפת הנפש והגוף קיים" רח"ל, שהרי זה פוגם בנפש מאוד.

יש בזה משום ביטול המסורות

שמינית. יש בהשתמשות בלשונם משום "ביטול המסורת" אשר ענין המסורת הוא ממש עיקר גדול בדת, וכל יסוד האמונה בנויה על המסורת שקיבלנו מאבותינו מדור דור, וכן אמרו חז"ל בהרבה מקומות שבזכות שלא שינו לשונם נגאלו ישראל ממצרים, וכן ענין המנהגים חמור מאוד כמובא בדברי הפוסקים. ובדברי יואל (פרשת שמיני עמ' רנ"ה) מבאר רבינו את מש"כ בתנא דבי אליהו (פכ"ג) שמעלת יוצאי מצרים היתה שכרתו ברית שלא ידברו רק בלשון של "בית יעקב אביהם" וכו', שמזה נלמד דאין לשנות הלשון שקיבלנו מאבותינו הק'.

ומכ"ש שפת הציונים אשר יסדו השפה בזדון ובמטרה מפורשת לנתק את הקשר של האבות לבנים, ושפת אבותינו הלא מקובלת לנו זה למעלה מאלף שנים בכל המדינות באייראפע שכל אבותינו ורבותינו דברו בלשון זה ונתקדשה על ידם בקדושה יתירה, וכמש"כ רבינו בדברי יואל (שם) שלשון שהוסכם ע"י כל ישראל להשתמש בה נכנס אל הקדושה בזה, שהרי בזה אנו מובדלים מן הגוים ובכן "קדוש יאמר לו", וכן מובא בספר מרא דארעא ישראל (ח"ב עמ' צ"ב) בשם הגה"ק מהרי"ל דיסקין זי"ע.

גם אצל הספרדים לא השתמשו בלשה"ק כי אם בשפת הגוים בשיבוש (כמו בלשון אידיש), והרבה מהם דיברו בשפת "לאדינו", ובאמת שפת העברית של הציונים אינו לשה"ק בהברה ספרדית שהרי כמה דברים לקחו מהברה האשכנזית מלבד שערבו רבי רבבות מילים בהלשון, ואכן יצאו גדולי רבני הספרדים נגד שפת העברית כהגה"ק מהרש"א אלפאנדרי, הגה"ק ר' יוסף ידיד הלוי, הגה"ק רבי חיים שאול הכהן דוויק זי"ע והרבה ספרדים ירא'ם היו מקפידים ע"ז.

עכ"פ צריכים להיזהר מאוד מאוד להתרחק משפתם הטמאה שלא להשתמש בה כלל ולהיות דבוק אל מסורת אבותינו ורבותינו הק' ולגדל דורות נאמנים לה' ולתורתו בדרכם אכיה"ר.

הערה שנתקבלה אל המערכת

לכבוד מערכת "השקפה ברורה" הע"י

ראיתי הספר החדש והנפלא "יבקש דעת" אשר ביארתם שם היטב האיסורים החמורים של הבחירות, ומאוד נהניתי מדבריכם הברורים והבהירים בטוטו"ד, אך רציתי להעיר אודות מה שכתבתם והדגשתם כמה פעמים בספר שלא היה מי שהשיב על הטענות והאיסורים של האדמו"ר מסאטמאר זי"ע, שכעת התפרסם בגליון "המבשר" (קהילות יום ג' ט"ז מרחשון תשפ"ז עמ' 4) ויכוח בהלכה בענין הבחירות מהרב מטשאבא ז"ל עם האדמו"ר מסאטמאר זי"ע, ואף מובא שם שאחרי שהתווכח עמו בכמה טענות לא השיב לו האדמו"ר מסאטמאר על דבריו. הרי שהיו מגדולי הרבנים שהוכיחו את הרב מסאטמאר על טענותיו.

בכבוד רב ש. וו. בני ברק

תשובת המערכת

הנה כאשר עוררת את הדברים הלכנו לבדוק ולראות את דברי "המבשר" מבפנים, והגם שכבר נודע לשמצה, שהוא רגיל לסלף ולבלבל בדברי שוא והבל, בכל זאת הצרכנו לעיין בפנים דבריו מחמת שאלתך, אך בראותינו את המאמר הלז לא ידענו אם לשחוק או לבכות על גודל הליצנות שבדבר, ובפרט במה שמתחיל את דבריו באותיות גדולות בזה"ל, "אספקלריה אגודאית" בשאלת הבחירות, "תיעוד היסטורי נדיר... מתוך ארכיון מרכז אגודת ישראל - ירושלים".

ה"גילוי" של "המבשר" זהו זיוף ישן שכבר הוכחש פעמים רבות

ואנו (כמו הרבה שעדיין זוכרים את ה"גילויים" הנפלאים האלו מבחירות הקודמות) כבר יודעים ומכירים היטב את תוכן ה"מציאות" הנפלאות אשר מצאו, אלא שאף אנו יודעים גם מקור מוצאם, שאין מקורם ב"ארכיון אגודת ישראל", רק שזה "נתגלה" ע"י זייפן ומסלף מפורסם שהוציא קונטרס שלם מלא חירופים וגידופים ודברי בלע נגד גדולי ישראל זי"ע בשם "פוקח עורים", ונאסר כבר ע"י גדולי הרבנים [גם מאלו שאינם מחוגי הקנאים דוקא], שהוציאו "איסור חמור" על זה[א], [ה"ה מרנן הגר"ש וואזנער בעל שבט הלוי, הגר"נ געשטעטנער בעל להורות נתן, הגר"נ קארעליץ בעל חוט שני, הג"ר שלמה זילבערשטיין רב דחסידי גור ב"ב, והגר"י זילבערשטיין רב דרמת אהרן][ב].

א. אותו זייפן מחוצף פירסם דבריו גם בכת"ע "המחנה החרדי" בשנת תשמ"ב באותה תקופה שאנשי הכת"ע הנ"ל יצאו לחרף ולגדף את רביה"ק זי"ע ואת העדה החרדית כידוע.

ב. וז"ל הכרוז מהרבנים: **"איסור חמור", הזדעזענו לראות קונטרס בשם "פוקח עורים" ובו דברי גידוף ובזיון מבהילים על גדולים וצדיקים מדורות שלפנינו נבג"מ.** אוי לעינים שכך רואות, והננו להזהיר בכח תורתינו הקדושה, **כי איסור חמור להפיצו ולמוכרו ולקנותו לבל להלכד ח"ו בעון מבזי תלמידי חכמים ר"ל,** ושומע דברינו ישכון בטח.

ושם המציא כמה מכתבים מזויפים על שמם של כמה רבנים, אשר גם המה נכתבו באותו נוסח של זלזול ולעג על רבינו בדיוק כאותו סגנון של כל הקונטרס, (דבר שאינו מתאים כלל לרבנים חשובים, ומכ"ש כאלו שהיו מעריכים מאוד את רביה"ק זי"ע ואת דרכו הק', וכפי שנתאר את כל זה לקמן), ואחד מהם, הוא המכתב הזה ע"ש הגה"צ הרב מטשאבע זצ"ל, [אשר כל נכדיו של הרב זצ"ל מכחישים את הדבר בתוקף, ומצטערים הרבה על מה שמוציאים לעז על זקינם הגה"צ הרב זצ"ל שהיה דבוק ברביה"ק זי"ע בלב ובנפש, והיה ירא"ש מרובים, וח"ו לא היה מסכים לדברים כאלו, (וכפי שנבאר להלן את כ"ז בהוכחות חזקות)].

והנה לא נעתיק בכאן את כל דברי הבליו וסילופיו והתשובות שעליהם מחמת גודל האריכות, וגם מפני שאין בזה צורך, שהרי כשרואים שהם נכתבו ע"י אנשי בליעל ולבלרים כאלו שכותבים בעזות ובחציפות וכן מסלפים ומזייפים דברים על שם הגדולים, מבין כל אחד שאין מקום לויכוח עם אנשים כאלו, [ועל עצם תוכן הטענות המובאות שמה אשר נתפרסמו בין ההמון כבר השבנו בספר "יבקש דעת", וכפי שנציין לשם בהמשך דברינו בס"ד, וכל "המבקש לדעת" האמת הברור בענינים האלו יעיין שם, ויבין היטב כי הדברים פשוטים וברורים לכל בר דעת]. ורק נתאר בקצרה את מהותן של המכתבים והזיופים האלו ממה שנתפרסם כבר בשעתו, וממה שנתחזק אח"כ ביותר במאמרים שונים, ובדברים הנראים לעינים לכל המתבונן בהם.

המכתבים האלו ניכרים בעליל שהמה מזויפים מתוכם ומגבם

וכך היא הצעת הדברים בקצרה, [וכפי שכבר הערנו ע"ז ב"יבקש דעת" שער ד' פרק ד' הערה כ"ב יע"ש], בקונטרס "פוקח עורים" המציאו המזייפים ד' מכתבים, ב' מכתבים על שמו של הגאון רבי בנימין מענדלזאהן זצ"ל אב"ד קוממיות, ועוד מכתב ע"ש הגאון רבי יוסף נפתלי שטערן זצ"ל ראש ישיבת פרעשבורג, [המכתבים האלו מובאים בראש הקונטרס] ובסוף הקונטרס מובא עוד מכתב ע"ש הגה"צ רבי שרגא שמואל שניצלער זצ"ל אב"ד טשאבא.

והנה בשלשת המכתבים[ג] וגם ב"מכתבו של מרן המחבר זצ"ל אל כ"ק האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל בענין ספרו"[ד], בכולם נמצאים אותן הטענות של הבל ובאותו הסגנון של ליצנות וטפשות[ה].

פה בני ברק, כ"ב תמוז תדש"ם לפ"ק.

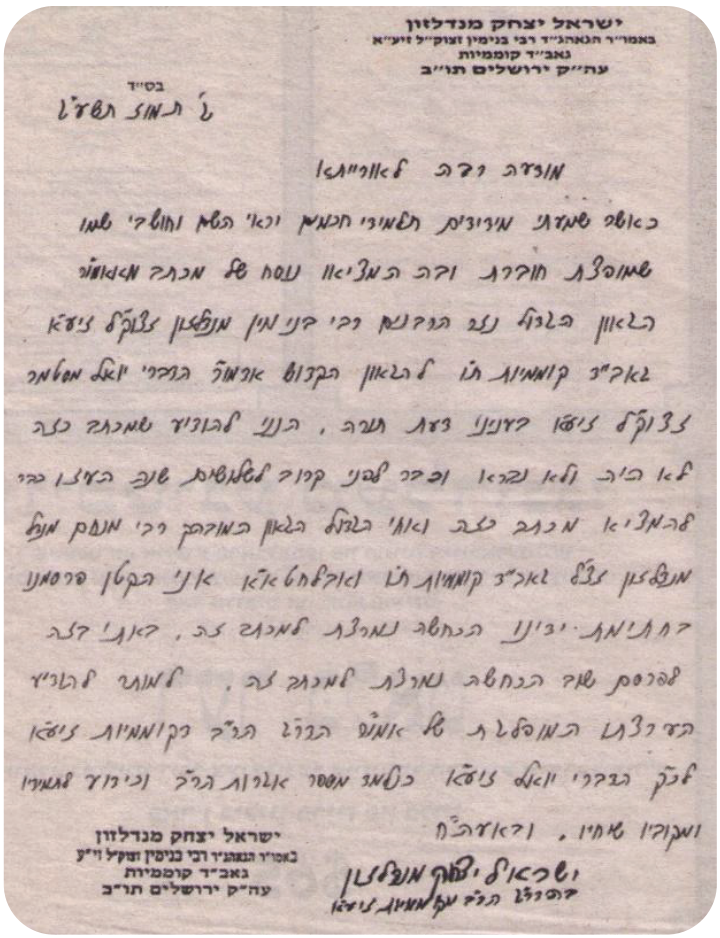
שמואל הלוי ואזנער (אב"ד ור"מ זכרון מאיר בני ברק) **נתן געשטעטנער** (אבד"ק קרית אגודת ישראל) **ש. י. נסים קרליץ** (ראש כולל חזון איש) **שלמה זילברשטין** (רב דחסידי גור בני ברק) **יצחק זילברשטין** (רב דרמת אהרן).

ג. דהיינו מג' רבנים הנ"ל, אלא שמהרב מקוממיות הביאו שם ב' מכתבים נפרדים (וביחד עם מכתבו של בעל הפוקח עורים עצמו הם "חמשה מכתבים").

ד. דהיינו **כאילו בעל הפוקח עורים הוא איזה "מרן המחבר זצ"ל"**, וכמו שמופיע בראש הקונטרס י"ל ע"י **"תלמידי מרן המחבר זצוק"ל"**, ובפנים בקונטרס כתבו "בפקודת גדולי ישראל הושמט שם המחבר" מן הטעם הידוע, ומביאים מכתב ממנו אל רבינו, ויש לציין שגם **מכתבו של "מרן המחבר זצ"ל" בצום הרביעי תשכ"ז אל רבינו מעולם לא נתגלה רום מעלתו מיהו ואיזהו, ורק יודעים מאיזה אברך מחוצף שהוציא את הקונטרס.**

ה. כגון מה שכתוב שם במכתב ע"ש הרב מקוממיות "והרגשתי הכללית ששלטה יד זרים בס' ויואל משה... ענין התחברות לרשעים בכנסת עומד בסתירה מוחלטת להוראת האדמו"ר מסאטמאר שיש להצביע לעיריות" (עכ"ל). וכן הוא לשון "מרן מחבר" הספר זצוק"ל (שם), "שהספר ויואל משה (המצוי בשוק) הנכתב משמו שלטה בו יד זרים... ולפי דעתם גם כת"ר התיר התחברות לרשעים בעיריות שבא"י"... ובכל הקונטרס פוקח עורים כותב כל דברי הבליו בנוסח שבוודאי שלטו ידי זרים וכו', ועל אותו עז פנים אין כ"כ תימה, שהרי מפני כן אסרו גדולי הרבנים להחזיקו, אבל שהרב מקוממיות יכתוב כן ח"ו בזמן שרבינו בעצמו שלח את הספר לכל גדולי הרבנים, ודיבר הרבה מן דבריו שבויואל משה בדרשותיו ומכתביו וד"ת הנדפסים, ונתן לגדולי הרבנים להגיהו (ובתוכם גם הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל) זה לא עלה על הדעת. וכן הטענה בענין העיריות זהו שקר וכזב וכפי שכבר הזכרנו ביבקש דעת, (שער ב' עמ' צ"ט) בראיות ומקורות.

ונתחיל מב' המכתבים הראשונים, ונעתיק ממש"כ בזה בקובץ גינת ורדים (חלק ל"א מדור גן המלך מאמר "מענה צמד שדה" אות י"ג "זיוף מגבו זיוף מתוכו") וז"ל, והנה המעיין במטבע לשון פתיחת שני המכתבים[1] יכיר מיד שהם דומים בלשונם ממש, וזה מוכיח על זיופם, שכן זה וזה פותחים בלשון: "שלום ורב ישע וכל טוב סלה אל כבוד" וכו', וזה וזה נכתבו בחודש הרחמים והסליחות,

ישראל יצחק מנדלזון
באמו"ר הגאהג"ד רבי בנימין זצוק"ל זיע"א
נאב"ד קוממיות
עה"ק ירושלים תו"ב

בס"ד

ישראל יצחק מנדלזון
באמו"ר הגאהג"ד רבי בנימין זצוק"ל זיע"א
נאב"ד קוממיות
עה"ק ירושלים תו"ב

וכן כתבו ע"ש הרב מקוממיות במכתב דאין בהכנסת איסור ערכאות עכו"ם [כמבואר ברמב"ם (הל' סנהדרין דכ"ו ה"ז) ובטוש"ע (חו"מ סי' כ"ו ס"א) דהוה כחירוף וגידוף בתורת משה], משום דהוה כמציל עצמו מיד אלם, [דמבואר ברמב"ם ובטוש"ע (שם) שיש היתר על פי בי"ד, והרי מועצת גדולי התורה הם בית דין שנתנו היתר], וכותב ע"ז במכתב בזה"ל, וכבר טענתי זאת להאדמו"ר מסאטמאר (שליט"א) ולא היה פתחון פה להשיב על דברי אע"פ שהיה המתחיל בשאלה על זה, גם הויואל משה לא השיב כלום בהנוגע להחרדים בזה (עכ"ל), וכן הוא במכתב ע"ש הרב מטשאבא בזה"ל, במקום שיש גבר אלים... ויש בזה רשות וציווי בי"ד של מועצת גדולי התורה, ואין חשש איסור בזה כלל ושוב לא השיב בזה כלל... (עכ"ל).

והפלא הוא שאף אם נימא שהיה שייך בזה היתר ורשות מבית דין, זהו צחוק גדול לומר שלא היה לרבינו מה להשיב, שהרי מועצת גדוה"ת לא נחשב מעולם כבי"ד שיוכלו להתיר דברים כאלו, שהרי המועצת היה בעיקר הרכב מאדמורי"ם וראשי ישיבות ולא כצורת בי"ד כלל, ומעולם לא דנו בשאלות בעניני הלכה רק בעניני הכלל בחיזוק הדת וכדומה, ומלבד זה לא דנו מעולם בשאלה זו שיוכל להוציא "היתר", (עי' יבקש דעת שער ב' פרק ו' באורך), אבל מלבד כל זה, הרי כתב רבינו ב"ויואל משה" (מאמר שלש שבועות סי' ק"א) להדיא דכל יסוד ההיתר של בי"ד להוציא מיד אלם הוא דוקא בכה"ג כשא"א בענין אחר והבי"ד נותנים רשות לדון בערכאות של גוים "כדין התוה"ק" אז לא הוה כחירוף וגידוף, דאדרבה בזה הוא מחזיק את דין התורה לשבר זרועות אלם עפ"י רשות בית דין, וכבר כתב כן החתם סופר (שו"ת חו"מ סי' ג'), משא"כ בניד"ד דהוה חירוף וגידוף ממש לחקוק דיני ערכאות "נגד דיני התורה" לא שייך זה כלל. ועכ"פ לומר שלא השיב רבינו בויואל משה ושלא היה מה להשיב אין זה רק כי אם דברי סרק והבל וגם שקר, ולומר שלזה נתכוונו יחד שני הרבנים החשובים זצ"ל זהו טפשות שאין דוגמתו. (ובע"ע בהערה הבא מש"כ עוד בזה).

ו. [של "שני רבנים שונים", דהיינו הרב מקוממיות, והגרי"נ שטערן ז"ל].

וזה וזה תמכו דבריהם על המהר"ם שיק[ז], זה וזה לסיבת אותן טענות שאין להם ידים ורגלים.

ושמעתי מאיש מהימן, שאמר לו הגאון ר' זאב הלוי פעלדמאן שליט"א אב"ד קהל תורה עץ חיים בעיר הבירה לונדון יע"א, שהוא למד אצל הגאון רי"נ שטערן זצ"ל בשנת תשכ"ה - היא השנה שבדה לו מזייף המכתב על שמו - והיה מתלמידיו הקרובים, ומימיו לא שמע ממכתב זה, ולא עוד אלא שמעולם לא דיבר מענין זה כלל. (ע"כ מגינת ורדים שם).

מכתב הכחשה מבני הרב דקוממיות זצ"ל

ושם (בקובץ גינת ורדים) מובא העתק כת"י מקורי (ולגודל התועלת הבאנו גם כאן את הכת"י) מבנו של הגאון רבי בנימין מענדלזאהן זצ"ל אב"ד קוממיות ה"ה הגאון רבי ישראל יצחק מענדלזאהן שליט"א בזה"ל, ג' תמוז תשע"ג[ח].

מודעה רבה לאורייתא

כאשר שמעתי מידידי תלמידי חכמי יראי השם וחושבי שמו **שמופצת חוברת ובה המציאו נוסח של מכתב מאאמו"ר** הגאון הגדול נזר הרבנים רבי בנימין מנדלזון זצוק"ל זיע"א גאב"ד קוממיות ת"ו להגאון הקדוש אדמו"ר הדברי יואל מסטמר זצוק"ל זיע"א בעניני דעת תורה. **הנני להודיע ש"מכתב כזה לא היה ולא נברא"[ט], וכבר לפני קרוב לשלושים שנה[י] העיזו כבר להמציא מכתב כזה, ואחי הגדול הגאון המובהק רבי מנחם מנדל מנדלזון זצ"ל גאב"ד קוממיות ת"ו ואבלחטא"א אני הקטן פרסמנו בחתימת ידינו הכחשה נמרצת למכתב זה, באתי בזה לפרסם שוב הכחשה נמרצת למכתב זה.**

למותר להודיע הערצתו המופלגת של אמו"ר הדר"ג הר"ב דקוממיות זיע"א לכ"ק הדברי יואל זיע"א כנלמד מספר אגרות הר"ב וכידוע לתלמידיו ומקורביו שיחיו, ובאעה"ח. **ישראל יצחק מנדלזון בהדר"ג הר"ב מקוממיות זיע"א.**

במכתביו האמיתיים של הרב מקוממיות רואים את דעתו להיפוך מבאותו המכתב המזוייף

ואכן כאשר מעיינים בספר "אגרות הר"ב" שהם מכתבי הגאון רבי בנימין זצ"ל אב"ד קוממיות רואים שדעתו היתה דבוודאי עדיף שלא להיכנס

ז. דהיינו שעשו שם עסק גדול מדברי המהר"ם שיק (בשו"ת או"ח סי' ש"ד) ז"ל כאילו יש משם ראיה להיתר הבחירות, וכל כך נתפעל המזייף מאותו הראיה אשר **"בכל הד' המכתבים"** כולם האריכו להוכיח ההיתר של הבחירות מכח ראיה מסולפת זו. אשר באמת כל מי אשר עיני שכל לו ומסתכל בפנים דברי המהר"ם שיק רואה מיד **שמשם המקור "לאיסור ולא להיתר"**, עי' ביבקש דעת (שער ד' פרק ד') מה שכתבנו בזה ואכמל"ב.
גם במכתב (השני) ע"ש הרב מקוממיות וכן במכתב ע"ש הרב מטשאבא, בשניהם הביאו את המקור ההיתר ששמעו מחבר הכנסת זלמן יאנקלוביץ שיש היתר דמשתמע לתרי אפין, מה שגם טענה זו בשקר יסודה ודברי הבל המה. (עי' יבקש דעת שער ב' פרק ב' באריכות בזה) ושניהם נתכוונו לטענה זו.

ח. באותה תקופה נדפסו שוב המכתבים בקונטרס "חדש" ממדפיס אחד שאסף מכל מה שמצא בענין היתר הבחירות בלי הבחנה אם סותרים זה את זה או שהם מסולפים או מזויפים וכדומה, וכדרכם של אנשי המפלגות קבצו לפונדק אחד את כל הבליהם הישנים בענין זה.

ט. יש לציין שעצם הדבר שעברה כ"כ הרבה שנים ולא "נתגלו" מעולם הכת"י של הרב מקוממיות, אף שנשלחו לדעת המזייפים אל ב' אנשים שונים, האחד בשם הרה"ח ר' משה שווארץ נ"י והשני בשם הרה"ח ר' יוסף לוי שיחי', וכן הוא עם שארי המכתבים הנמצאים בפוקח עורים, "כולם" נשארו בהעלם כתבי ידיהם של הרבנים הכותבים, זהו בעצמה ראיה חזקה להוכחת הזיוף, ומכ"ש אחר שהכחישו את המכתבים האלו להדיא.

י. לפני קרוב לשלושים שנה היינו בשנת תשמ"ד שאז נדפס "הפוקח עורים" הנ"ל אשר שמה נתפרסם המכתבים האלו, אלא שלא נכתב שם שנשלח אל רביה"ק זי"ע, [ומש"כ כאן להגאון הקדוש אדמו"ר הדברי יואל וכו', הכוונה על אודות רביה"ק, או הכוונה על מש"כ שם שנתווכח בזה עם רבינו עצמו בעל פה, אבל עכ"פ ברור שכוונתו על מכתבים האלו שהרי מעולם לא נתפרסמו מכתבים אחרים דוגמתו בשם הרב מקוממיות על רבינו בשנת תשע"ג ולא לפני קרוב לשלושים שנה, ומלבד זה שמענו מאחד ששאל את הרב עצמו אודות זה בע"פ והכחיש כך כמש"כ במכתבו].

לממשלה, וכל הכנסתם לשם הוא רק במצב של דיעבד ובהכרח ממש"א, וז"ל שם (באג' הר"ב שנדפס שנת תשמ"ג - אגרת ל"ד), **הנני לברכו ברכת "מזל טוב" לרגל "אי כניסתו" להממשלה,** האמת לאמיתו שאין לנו שום שייכות לא להממשלה ולא להכנסת וכו', ומאריך שכל הכנסתם אל הכנסת לעשות השתדלות להציל זה כשהם בדרגה נמוכה ופחותה, וכעי"ז מאריך בדברים באגרת ל"ה. ובמכתב אחר (אגרות הר"ב משנת תשס"ה - אגרת כ"א) ז"ל, מה שאומר בנאומיו בכנסת שאם ישמרו התורה תתחזק "מדינת" ישראל שזה טעות... **לנו צריכים לומר האמת שאם נשמור התורה "יבוטל מדינת ישראל"...** כשהגיע זמן של ביאת המשיח לפני חמשים שנה והצליח מעשה שטן בדמותו ובמעשיו של ה'[ערצל] בנתינת הספר **"מדינת היהודים" לערבב העולם ולדחיית ביאת המשיח ויגרם להריגת מיליונים יהודים בשואה ולהרבות טומאה בארץ הקודש.** עכ"ל[יב].

מגדול הערצתו אל רבינו זי"ע ג"כ אפשר לראות השקר במכתב המזוייף שהוא בנוסח של לעג

ולענין מש"כ הגרי"י מענדלזאהן שליט"א על הערצתו המופלגת של אביו הרב מקוממיות זצ"ל אל רביה"ק זי"ע, מהראוי לציין למכתב שכתב אביו הגר"ב מקוממיות זצ"ל (ספר אגרות הר"ב אגרת פ"ז) **בדברי מחאה על ביזוי כבוד רביה"ק זי"ע בכתבי העת של פוקרי עול, ודברי שבח ותהילה על דרכו של רביה"ק זי"ע.** וכל מי שרואה מכתבו

יא. וזה כפי שהבאנו ביבקש דעת (בשער ב' פרק ו' באריכות) שכל רבני האגודה היראים הבינו שהכנסתם לממשלה הוא "איסור בעצם" אלא שנכנסו לשם כ"הוראת שעה" וכעין "עבירה לשמה", אבל המה הבינו היטב ד"מעיקר הדין" הצדק בוודאי עם דעת האוסרים [וע"ש היטב שהארכנו בהבאת דבריהם שאמרו כן להדיא, וע"ע שם בשער ח' (פרק א') שכן היה דעת האדמו"ר הגה"ק הבית ישראל מגור זצ"ל (רבו של הרב מקוממיות) ושארי הגדולים], ובכן לא שייך לומר שהרב מקוממיות יכתוב מכתב בלשון לעג שכאילו אינו מבין את טענותיו של רבינו, וכאילו סובר שאין כאן שום חשש התחברות וכדומה.

יב. וע"ע במכתבו המובא באגרות הרב אגרת קל"ב דמבאר את שיטת הרמב"ן שיש מ"ע בישוב א"י בזמה"ז, דהיינו הישוב דייקא ולא הכיבוש, מפני השבועה "שלא ימרדו באומות", דאסור לישראל לעשות כיבוש ומלחמה בזה"ז יע"ש באורך.

יג. וזה לשון מכתבו של הגר"ב מקוממיות זצ"ל. ב"ה יום ד' פ' וי"פ תשכ"א.

לכבוד הגאון הקדוש הדומה למלאך ד' צב' כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א גאב"ד ירושלים ת"ו

ביראה ורעדה, הנני לכתוב מכאב לבי על חילול כבוד השם וכבוד גאון ישראל וקדושו אשר צריכים להודות ולהלל להש"י על אשר השאיר לנו מהשרפה הנוראה את כבוד קדושתו שליט"א להחיות נפשנו ולהתפלל על אריכות ימיו ושנותיו בטוב עד ביאת משיח צדקנו בב"א.

ולבסוף שמועה שמענו וראה ראינו בעו"ה כתב פלסתר אשר אוי לנו שבני עם קדוש יחליפו שמותם על שם בני בליעל יוצאים מגדר ישראל וגדר אנושי לחרף ולגדף מערכות אלוקים חיים גאון צדיק וקדוש שליט"א.

אינני בעל לשון לדעת להביע **בלשונות של מחאה וצעקה הראוי לנבלה כזו רח"ל,** אמנם ס"ת שרוי בצער, לכן הרהבתי עוז בנפשי לכתוב לכ"ק מהרהורי לבי, ויסלח לי כ"ק שליט"א על זה, מרוב צער ויגון לא מצאתי מנוח לנפשי עד שנזכרתי בדברי השפת אמת פ' קרח (דף נ"ח) וז"ל: אמוז"ל **הגיד בשם הרב מפרשיסחה זצ"ל לראות איך המתנגדים על הצדיק בוחרים לדבר עליו במידה המתוקנת אצלו ביותר וכו' יעו"ש. והנה צריכים ללמוד ממעשי הצדיק ודרך הצדיק לעשות פעולות** לא לראות מידותיו לאנשים ושיהי' בהסתר, וממתנגדיו שמדברים עליו מתבוננים הישרים, שמידות אלו יש בהצדיק בטובה וקדושה ולומדים ממנו והולכים בדרכיו, וכשהצדיק רואה זאת מפיג צערו ושמח שישראל עובדים את הש"י במידות קדושות.

כ"ק זכה לאהבת ישראל אמיתית גדולי ישראל מפליגים ברב צדקות שכ"ק מפזר, **ומחכה בכלות הנפש לישועת ישראל בביאת משיח צדקנו, ולכן על חשש דחשש שמעכב לפי דעתו הקדושה ביאת המשיח יוצא ברעש מחמת אהבתו לישראל** שיושיענו במהרה בביאת המשיח, כ"ק שליט"א מרבה קדושה וטהרה בגדר הצניעות שמוסיף לתקן ולהוכיח אנ"ש והשומעים לדבריו ופורש אותם מהבלי עוה"ז, **ורואים ממש דברי השפ"א הנ"ל שעל זה פוערים פיהם.**

יתן הש"י בלבנו ולב כל ישראל לדבק בהמדות אלו ונקרב בזה עריכת נר לבן ישי משיחנו ועולתה תקפץ פי' וכל

זה יבין מאליו שח"ו לא עלה בדעתו לכתוב מכתב בלשון לעג ובלע כפי שכתב אותו לבלר בעל פוקח עורים (אף בלי הכחשתם המפורשת של בניו האחים הגאונים זצ"ל ויבלחט"א)[יד].

אודות המכתב המזוייף על שם הרב מטשאבא זצ"ל

ונחזור למכתב המובא ע"ש הרב מטשאבא זצ"ל, הנה במכתב זה פרסמו כאילו תלמיד מהרב מטשאבא בשם יצחק פרידמן כותב מכתב אשר בו הוא רושם "ויכוח" הרב מטשאבא ("ידיד נעוריו" של רבינו שלמד עמו ב"חברותא" בסאטמאר בשנת תרס"ד ואילך) עם רביה"ק זי"ע, וכאילו טען טענות (של הבל) אל רבינו (והן המה אותן הטענות עצמם שכבר נזכרו במכתבים הקודמים בשם רבנים אחרים), "ולא ידע רבינו להשיב", וכדומה בדברי שוא ושקר, ובראש המכתב ("ובמקור" הדברים הוא בסוף המכתב וכדלקמן) כתוב כמה שורות מדברי הרב מטשאבא עצמו, [במכונת כתיבה ולא בכת"י וכמו שארי המכתבים כולם שלא נמצא הכת"י של הרבנים עד היום], שמאשר את תוכן הרשימה בזה"ל, הר"ר י. פרידמן שיחי' בא אלי לשאול בענין הבחירות, "וסיפרתי לו הויכוח שהיה ביני לבין ידיד נעורי כ"ק האדמו"ר מסאטמאר שליט"א, וצויתי עליו להדפיס תוכן הויכוח", כדי שיהיה למשמרת, לאות לבני מרי המרננים על פסקי רבותינו ומסיתים נגד אמונת חכמים ר"ל. ולראיה בעה"ח לכבוד רבנן ותלמידיהון, יום כ"ז תשרי שנת תשל"ד שרגא שמואל שניצלער בן לא"א הרה"צ החסיד מז"ה ברוך יודא זצ"ל זי"ע מדערעטשקע[טו].

הליצנות הגדולה בזיופו של מכתב הלזה

וכדאי להבין איזה ליצנות נמצא בזיוף ושקר הזה יש להעתיק מקונטרס "מלביש ערומים" אשר י"ל בשנת תשמ"ה מיד אחר שנתפרסם הפוקח עורים (בשנת תשד"מ) וז"ל (בעמ' ו'-ז'), ואחד מהדברים שהביאו ב"פוקח עורים" הוא "הדעת תורה" של הרב מטשאבא ז"ל. והנה הדעת תורה הזה כבר הדפיסו בעיתון הנקרא "ערב שבת" היוצא בירושלים, ושם הדפיסו פאטא קאפיע, מהדעת תורה הנ"ל שכביכול כתבה תלמיד אחד מה ששמע מרבו הרב מטשאבע, ובכל המכתב כבר קורא שם את רבו "זי"ע" וכן את האדמו"ר מסאטמאר "זצ"ל" כך שהמכתב נכתב אחר פטירתם של שניהם אחר שנת תשל"ט, ובסוף המכתב פתאום מביא שם אישור מהרב מטשאבא ז"ל בעצמו, באותו המכונית עצמה שנכתב כל המכתב מלמעלה אשר בו קורא אותו זי"ע, באותו מכונית עצמה ובאותו שורות עצמם לא ארוכים ולא קצרים, מביא אישור מהרב מטשאבא עצמו. וחותם עצמו בשנת תשל"ד. הא כיצד? אין זה אלא שהרב מטשאבא בא מן העולם האמת לאשר מכתבו של תלמידו.

וכבר נדפסה באותו עיתון עצמה שבוע אח"כ הכחשה על ה"דעת תורה", והביא שם ראיות חותכות שהוא מזויף, ובפוקח עורים כבר נזהר שלא להביא את הפאטא קאפיע מהדעת תורה הנ"ל, וכן שינו והביאו את האישור קודם להמכתב ולא כמו שהוא בהארגינעל שהאישור הוא אחר המכתב שכתוב בו כבר זי"ע, ומכח זה לא הביאו גם ממכתבים אחרים למשל ממכתבו של הרב מקוממיות שום צילום כי כבר נכבו מצילומים,

---

הרשעה כולה כעשן תכלה וצדיקים יראו וישמחו וישרים יעלוזו וחסידים ברינה יגילו אכ"י במהרה דידן.
המשתחוה מול הד"ק מרחוק וקרוב, בנימין מנדלזון רב דקוממיות ת"ו.

יד. יש לציין שכל מכתבי הרב מקוממיות בזה מצאנו ג"כ בגינת ורדים שם, ובספר שומרים לבוקר (עמ' תל"א-תל"ב).

טו. ומהראוי לציין שבספר הנ"ל שנדפס בשנת תשע"ג (ואח"כ בשנת תשע"ה), שם הושמט את כל המכתב מטשאבא מחמת שנרגש ונודע הזיוף שבה הרבה יותר במכתבים אחרים, ובכן הביאו רק את מכתבים אחרים ע"ש הרב מקוממיות והגרי"נ שטערן זצ"ל, אך כל בר דעת מבין שעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, ומכ"ש שגם הם מוכחשים מאליהם כנ"ל בין מצד תוכנם ובין מצד הכחשת בני הרב מקוממיות, ובנוסף לשאר הוכחות הנ"ל.

ואנו צריכים להאמין להם על נאמנותם מכח לא תסור.

וזה לשונו של המכתב שנתפרסמה בהעיתון "ערש"ק" שבוע אחר שנתפרסמה בה "הדעת תורה" המזויפת.

"זיוף! ברצוני להתייחס למכתבו של מר י. ווייס ולמסמך בכותרת "דעת תורה" שהופיע בעיתונכם האחרון פר' וארא תשד"ם. הואילו בטובתכם להעביר באמצעות עיתונכם למר ווייס (באם ישנו שם כזה) כי מהיום והלאה יזייף חתימות רביים ומכתבים ביתר תבונה ובתכנון מקצועי יותר טוב.

1) המכתב שחתם עליו "כביכול" הרב מטשאבא נדפס באותו פעולה במכונת הכתיבה, יוכיחו על כך הסימטריות בהפרש בין השוליים והעליון וכתב מכונת הכתיבה.

2) תאריך החתימה תשל"ד.

3) בחלקה העליון צמוד למילה הרב מטשאבא "זי"ע" ולמילים האדמו"ר מסאטמאר "זצ"ל", האם הרב מטשאבא חתם על מכתב החיים וכבר זכה בכינוי "זי"ע", או אולי חתם על המכתב בעלמא דקשוט, והאם אל האדמו"ר מסאטמאר שנפטר בתשל"ט נכתב כבר בתשל"ד "זצ"ל".

שאלתי מדוע לא עשית "כמצות" רבך בעודנו בחיים ופרסמת את תוכן הויכוח רק אחרי פטירתו ומשנת תשל"ד היה לך הרבה שעות פנאי לחקקם במכונת הכתיבה שלך עד יום פטירת "מורך ורבך".

מיותר ולמטה מכבודי יהיה להתווכח עם "זייפן החתימות" על זיופי ציטטות מגדולי האחרונים במכתב הנ"ל.

תמה אני עליכם כעיתון עם רמה, איך נלכדתם בידי נוכל.

הרב מטשאבא היה "חסיד נאמן" ודבוק לרבינו וח"ו לחשוב שהוא צוה לפרסם דברי לעג וזלזול על רבינו

ובפרט שהמפורסם הוא שהרב מטשאבא זצ"ל היה מגדולי חסידי סאטמאר[טז] ואף התפלל בקביעות בשבתות ובימי חול בביהמ"ד של סאטמאר, ואף את בניו לחיים ארוכים, חינכם על כך, כאשר את כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל היה מזכיר בסילודין".

טז. בתולדותיו של הגה"צ הרב מטשאבא זצ"ל, בראש ספרו ברכת שמואל, שנכתב ע"י נכדו וממלא מקומו בבית מדרשו בירושלים ת"ו הרה"צ ר' שלום משולם ווייזנבערגער זצ"ל שנתגדל על ברכיו, (תולדות אלו הם בראש ספר הנ"ל שי"ל שנת תשמ"א בשם עטרת שמואל), **מביא** (בפרק י"ז - בהיכלי צדיקים) **בין רבותיו שהסתופף בצלם את רביה"ק זי"ע,** (ושם בהערה ל"ז כותב שהיה רבינו לוחם מלחמת ה' נגד הציונים וגודר גדר ועמד בפרץ וחיבר הספר ויואל משה וכו'), ושם בעמ' ל"ה כותב בזה"ל, **ברם עם אחדים מן האדמורי"ם והצדיקים המנויים למעלה היה לו קשרים הדוקים ביותר... מצעירותו היה מקושר ומקורב מאוד אל הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זצ"ל... ואף ראה עצמו "כחסיד נאמן",** בכל פעם כאשר כ"ק אא"ז בא לביקור בארה"ב **היה דרכו הראשון להכנס לביתו נאוה קודש לקבל פניו וליטול ממנו ברכת שלו'. וכן בכל ביקוריו של הרה"ק מסאטמאר זצ"ל בארה"ק היה ממקבלי פניו הראשונים ומשתתף בתפילות ובשלחנות, כותב הטורים שזכה להתלות עמו כמה וכמה פעמים בעת שנכנס אל הקודש פנימה ומוסר לו פתקא וכו'** יע"ש עוד.

יז. עי' בספר נפלאותיך אשיחה מהרה"ח רבי נפתלי לעבאוויטש ז"ל (שנסתלק לאחרונה לחה"ה כמה שנים אחרי הוצאת הספר) נכדו של הרב מטשאבא זצ"ל, שהיה הויז בחור וכותב החידו"ת אצל רבינו, (וכן שאר בני משפחתו היו תלמידים וחסידים אל רביה"ק זי"ע) ובפרק ג' מספר את תולדות זקינו הגה"צ הרב מטשאבא זצ"ל ואת הקשר שהיה לו עם רביה"ק זי"ע, שהיה מגיע להסתופף בצל קדשו (שם בעמ' 48 יש תמונה איך שיוצא מביהמ"ד סאטמאר בבעדפארד).

ואודות מש"כ בדברי המכתב המזוייף ע"ש הרב מטשאבא "ידיד נעוריו", וכן ברשימת "תלמידו" כתוב שלמד עם רבינו ב"חברותא", ושם כתב עוד "שבא רבינו אצלו" ללמוד אומנות המילה ולא איסתי' מילתא בידו... קשה לתאר במילים כמה מן הטפשות וסכלות מונחת בדיבורים האלו, שהרי הרב מטשאבא זצ"ל (שנולד בסוף שנת תרמ"ט) היה אז בחור צעיר שלמד שם בישיבה של הגאון בעל שבט מיהודה זצוק"ל, ורביה"ק זי"ע היה אז כבר אחרי נישואיו ובא לגור שם בסאטמאר בברכתו של האב"ד השבט מיהודה, והיה לו סמיכה והורמנא מהרבה

ולציבור קוראי העיתון יוכיח זיוף זה על כל זיופיו המשתייכים אל אותו החוג העומד על זה. שלום מארק בני ברק.

והנה בה"דעת תורה" מהרב מטשאבא, ב"פוקח עורים" הוסיפו עוד קטע שלא היה כתוב בה"דעת תורה" האריגינעל שהופיע ע"י צילום בהעיתון "ערב שבת", כי אחרי שר' שלום מארק מב"ב שאל את תלמידו של הרב מטשאבא למה לא עשה כמצות רבו לפרסם את ה"דעת תורה" עוד בחיים חיותו רק המתין עד שנת תשמ"ג, שפירסם אותו בהעיתון ער"ש הנ"ל, אחר שאלתו זו (שמובא כאן מהעיתון ער"ש, אחר שאלה זו) הוסיפו בהפוקח עורים, שהרב מטשאבא בעצמו הורה שלא להדפיס מכתב זה בחיים משום פיקוח נפש, הם באמת סוברים שהעולם הוא גולם... (עכ"ל קונטרס "מלביש ערומים").

ה"נאמנות" לדברי זיוף והבל כאלו מראה עד כמה גדול הבלבול בענין הבחירות

וראה והתבונן עד כמה גדול העיוורון

מגדולי הרבנים המפורסמים, והיה ג"כ אדמו"ר מפורסם ונערץ שהרבה מגדולי וזקני הדור העריכו אותו ביותרת הכבוד, והיה לו אז ביהמ"ד שלו, וכבר היה לו אז הרבה תלמידים וחסידים, והרבה הגיעו אליו בפתקאות ופדיונות, ובאו לראות עבודתו, ומה שידוע מנכדיו (בנפלאותיך אשיחה שם, וכן מבנו בס' מש"י כדלקמן), אודות הקשר שלו עם רבינו בסאטמאר הוא מה שנשלח ע"י רבו השבט מיהודה אל רבינו למסור לו תמיכתו, ולא ידעו לא מ"חברותא" ולא מלימוד אומנות המילה, (וגם בתולדותיו אשר כתב נכדו וממלא מקומו הנ"ל לא נזכר מזה כלל, אף שבוודאי היה זה חשיבות גדולה אצלו אם היה בזה אמת), ובכלל אין ראוי להאמין לבר דעת שאז בהיותו הרב מטשאבא בחור בישיבה, היה רבינו (בהיותו אדמו"ר ורב נכבד) מגיע אצלו ללמוד אומנות המילה, וגם זה לא איסתי' בידו... (ובכלל אינו מסתבר שכבר היה אז בקי כ"כ בעצמו באומנות המילה בימי בחרותו, וכן לא הובא זה בתולדותיו, ואף אם נימא שהיה כבר אז בקי כ"כ בזה בהיותו בחור בישיבה, האם לא היה לרבינו מוהלים זקנים ומומחים ללמוד מהם בעיר הגדולה סאטמאר, והיה צריך להפנות אל בחור צעיר בישיבה ללמוד ממנו?).

אך מלבד כל זה הוא עזות גדולה לומר על הגה"צ הרב מטשאבא זצ"ל [שהיה ת"ח גדול ומפורסם בחסידותו צדקותו ויראתו] שהוא צוה לכתוב כך ולפרסם לרבים לשון זה, כאילו הוא היה מתכבד עצמו בקלון רבינו ח"ו לומר שהוא היה ה"מומחה" ורבינו היה ה"לא יוצלח", (דבר שגם המתנגדים הגדולים של רבינו היו מודים בהיפך המציאות, שהרי ידוע בעולם גודל הכשרונות הברוכות של רבינו, שהיה כבר אז מוצלח גדול ומוכשר עצום, אך לא היה דרכו כלל להתעסק באומנות המילה כמו שלא התעסק בשחיטה וכדו'), שרבינו היה "מגיע אצלו" ללמוד ולא הצליח, וזה עצמו זועק עד לב השמים על גודל החוצפה והשקר של אותו מזייף, דמלבד מה שנמצא ח"ו מדבר בזלזול ומעיז פנים נגד רבו הגדול והקדוש המפורסם בכל העולם בגאונותו ובקדושתו רביה"ק זי"ע, (ואף נגד "חברותא" הרי אין זה דרך הנימוס ודרך ארץ, ובפרט שכבר אחז"ל (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א ועוד) המתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעוה"ב), גם אין זה נוגע כלל לענין הבחירות, והם דברי לעג בעלמא ללא שום צורך. וחלילה להעלות על הדעת להוציא לעז על אותו צדיק הרב מטשאבא זצ"ל בדבר מכוער כזה או כיוצ"ב. ועוד יש כמה פרטים בעובדא זו מה שאין שייכים במציאות, ואין כאן המקום לפלפל כ"כ בדברי שטות כאלו, ובפרט אחרי שנתברר בלאו הכי שדבריו המה מזויפים לגמרי.

ונעתיק בכאן מספר מושיען של ישראל (ח"ד עמ' קמ"ז) שהביאו בענין זה מדברי בנו בזה"ל, סיפר הה"ג ר' שרגא שמואל שניצלער זצ"ל מבעקאטשאבא שהיה תלמיד הגה"צ ר' יהודא גרינוואלד זצ"ל ולמד בישיבתו בעיר סאטמאר, שבימים ההם היה רבו הגה"צ ז"ל שולח לפעמים לרבינו ז"ל כסף לתמיכת ביתו, והרבה פעמים זכה הוא להיות שלוחו של רבו, והיה בא לבית רבינו ז"ל בחצות הלילה ש"רק אז היה יכול ליגש לרבינו ז"ל", וראה שהרבנית הצדיקת ע"ה היתה מפצרת ומתחננת לרבינו ז"ל שיאכל קצת להברות את גופו, וכאשר נכנס ר' שרגא שמואל ז"ל היתה הסעודה מוכנה על שולחנו של רבינו ז"ל, ורבינו ז"ל כמעט לא נגע בהאוכל רק כדי טעימא בעלמא, ואת כל הסעודה נתן לר' שרגא שמואל שהיה אז בחור בישיבת הרב האב"ד שהוא יאכלנה לשבור רעבונו, ואח"כ כשהוציאה הרבנית את הקערות הריקות משולחן רבינו ז"ל היתה נהנית מזה מאד שחשבה שרבינו ז"ל אכל לשובע נפשו. [מפי הה"ג ר' שלום זצ"ל בן הה"ג ר' שרגא שמואל זצ"ל]. עכ"ל.

ועכ"פ אפשר ללמוד מכל זה האיך שהגיע אל רבינו כבחור ישיבה אל הרב, ולא כחברותא וכמלמדו אומנות המילה, וכל הסילוף והזיוף הם דברי דמיון וטפשות כדרכו של אותו מזייף בכל דבריו שמה בכל המכתבים המזויפים ובכל הקונטרס פוקח עורים אשר מהאי טעמא נאסר ע"י גדולי הרבנים "באיסור חמור".

בזה בענין הבחירות, הלא אם יבא מאן דהו "בעילום שם" ויפרסם שיש לו ה' מכתבים מד' רבנים חשובים, [ואחד מהם הוא "מרן המחבר זצ"ל"] שכל המכתבים "נתגלו" דוקא אליו, והגם שכל המכתבים הם מ"רבנים שונים" ונשלחו ל"אנשים שונים" ושניהם מהם מרב א' (הרב מקוממיות), עם כל זאת אין לו "אף כתב יד אחד" מהם ואף "לא העתק" מכת"י (צילום - קאפיע), ואף שעברו כ"כ הרבה שנים (קרוב ליובל שנים מאז שנתפרסם תחילה בשנת תשמ"ב), והכת"י היה צריך להיות יקר ערך מאוד מאוד, ונשאר בתעלומה ואין קורא לה, מלבד ההכחשות מכל הצדדים, וכל זאת מלבד מה שהוכחשו דבריו ע"י בניהם ותלמידיהם של הרבנים, וכל שארי הסתירות והראיות והוכחות לאי אמיתתן[יח], האם יהיה מי שיאמין לזה, הלא בוודאי יהיה ללעג ולקלס ולבוז בעיני כולם, ואף לא יהיה אף אחד שיעיז לפרסם הדברים לרבים אף כסתם מכתב של סיפור דברים, ומכ"ש להשתמש בו כ"ראיה" להלכה וכדו', וכ"ש בענין חמור כבנידון דידן.

וכאן אנו רואים שכולם "תמימים" ומאמינים למכתבים האלו בנאמנות (אולי גם בזה יש הלכה של "אסור להרהר", אפילו אם יאמר על ימין שהוא שמאל?), ועוד מפרסמים הדברים פעם אחרי פעם בקונטרסים ובכת"ע, ועוד בפרסום גדול כאילו יש בזה חשיבות מיוחדת, ואף אלו שמפחדים או מתביישים להעתיק את המכתבים האלו, עכ"פ משתמשים המה באותן הראיות וטענות הסכלות מאשר המציא אותו מזייף[יט], והעדות בשם גדו"י וכדומה, בלי בושה, והרי כאשר ידוע מהיכן שאבו המקור הלא בושה וכלימה תכסה פניהם.

ומעתה יבין כל מי אשר לו מח בקדקדו אשר תמיד כאשר רואה טענה חדשה "שנתגלה" מארכיונים שונים שכבר השיבו על ה"ויואל משה", שאין בהם כלום, וכל אלו אשר מביאים בקונטרסיהם השונים טרם הבחירות טענות שונות נגד דברי רבינו, "מקורם" האמיתי אינם מגדולי ישראל רק מגדולי הזייפנים ושקרנים. [ולענין עצם הטענות כבר כתבנו בספר "יבקש דעת" על כל דבר תשובתם הנכונה, (וכפי שרשמנו כאן בהערות את המ"מ לטענותיהם ותשובותיהם בספר) ואכהמל"ב שוב].

ואין להתפעל מהם, וכן אין לתלות בוקי סריקו על גדולי הרבנים שהיו בצד המתירים, אשר האמת הוא שגם המה ידעו היטב שדברי רבינו צודקים ונכונים, וחשבו להתיר בהוראת שעה ובתנאים מסויימים, (אשר גם אלו התנאים לא נתקיימו כלל) אך לא דנו מעולם בעצם פרטי האיסורים שבזה, ולא השיבו כלום על טענותיו של רבינו כדרכה של תורה, רק סמכו זה על זה, (וכפי שכבר הרחבנו בכל זה ב"יבקש דעת" שער ב' פרק ו' יע"ש).

★★★

יח. גם שבשני המכתבים (מקוממיות ומטשאבא) הוזכר אודות ויכוחים שהיו להם עם רביה"ק זי"ע, ואינו ידוע "היכן" ו"מתי" היו הויכוחים האלה, **גם אינו ידוע מאף אחד "על מציאותן" של ויכוחים האלה "לא מנכדי ומשמשי הרבנים" הנ"ל "ולא מתלמידי ומקורבי ומשמשי רביה"ק"**, אשר רביה"ק היה בד"כ מסובב במשמשים, וכמעט כל דבר נרשם ע"י תלמידים, (ואחד מהם היה הרה"ח ר' נפתלי לעבאוויטש ז"ל נכד הרב מטשאבא ז"ל), ומכ"ש בהיותו בביקוריו הנודעים בארה"ק היה תמיד מסובב בהרבה תלמידים, ובפרט בביקורים ובשיחות שהיו לו עם רבנים, וכאן הכל נעלם ומכוסה מעיני כל חי, ורק אותו הזייפן ידע על כל זה.

יט. וכאשר מסתכלים ב"בעיות הזמן", "קריינא דאיגרתא" "אגרות הר"ב" וכל שארי המכתבים ופראטאקאלען שדברו על צד היתר בבחירות נראה ש"כל אלו הטענות הנפלאות" שהמציא המזייף בשם הרבנים "לא נזכרו" בהם כלל.

מכתב שנתקבל אל המערכת

בס"ד ב' בכסלו התשפ"ז

לכב' ידידי מזכה הרבים בהשקפה ברורה ובהירה הרה"ג... שליט"א

ברצוני להודות לכ"ת על ספרו החדש 'יבקש דעת' בענין הבחירות לכנסת המינים אשר מביא בצורה מסודרת את דעת התורה באשר לחומר האיסור בהשתתפות בבחירות ובנוכחות בבית המינים עפ"י מה שביאר מרן רבה"ק מסאטמאר זיע"א ומה שאמרו בזה גם רבים נוספים מגדולי ישראל.

באשר למה שהביא בענין דעת מרן החזו"א זיע"א בנוגע לבחירות מהקונטרס החשוב "האמת הנסתרת" הדברים פשוטים ונכוחים לכל מבקש אמת וכפי שכתב הגאון רבי אליקים שלזינגר זצוק"ל במכתבו בריש הקונטרס.

ורציתי רק להוסיף שבקונטרס "מילי דהספידא ודברי הערכה על **הגאון רבי גדליה נדל זצ"ל"** (שיצא לאור ע"י תלמידו הגאון רבי בערל ווינטרויב זצ"ל) שידוע כאחד **מתלמידיו המובהקים ביותר של מרן החזו"א** ומהקרובים אליו ביותר מובא שם בהדיא (בעמ' ק"י) וז"ל: **"לא השתתף בבחירות למוסדי המדינה, וכן היתה השפעתו על ההולכים בעקבותיו, וכן שלל קבלת תקציביהם".**

ובעמ' ק"ט מובא שם שאחד השקיע ממונו במניות ממשלתיות בחו"ל, ואמרו לו שב'מדינה' יכול להרויח יותר ושאל לרבי גדליה ונענה שזה אסור בחומר של 'רוצה בקיומה'. ובעמ' ק"ח מובא שם שאחד התייעץ אתו בענין עריכת תולדות חייו של הצדיק רבי עמרם בלוי זצ"ל ואמר לו רבי גדליה: "זה הכל מודים שהיה תשועה גדולה לדור ולעתיד, וזה היה מותאם לפרטיותו שהיה ברום המעלה מיוחד בשלימותו".

ואחתום בברכה שיזכהו הקב"ה לזכות את הרבים בעוד חיבורים וספרים וכן בפעילות הברוכה של גליונות "אמונה ודעת" והפצת תורה"ק של רבה"ק מסאטמאר זיע"א.

אברהם ב"ר משה חזן, מח"ס 'דת הציונות' ב"ח, כהניה חמסו תורתי

תשובת המערכת

רב תודות וברכות על דברי החיזוק והעידוד, ובעיקר על ההערה החשובה והנחוצה מאוד, והאמת הוא אשר כבר נתפרסם כמה פעמים עדויות שונות בשם מרן החזון איש זי"ע שהורה במפורש "שלא להשתתף בבחירות", כגון מה שנתפרסם עדותו של הר"ר שמואל טשורטקוב ז"ל ממקורבי החזו"א גבאי הביהמ"ד במעונו של החזו"א ונציגו במועצת העיר בני ברק, ששאל את החזו"א האם ללכת לבחירות והשיבו "שלא ללכת". וכן מספר הרה"ג ר' יצחק טשינגל בשם אביו הגה"צ ר' משה טשינגל זצ"ל בעמח"ס מבקשי השלימות ומקורביו הנאמנים של החזו"א זי"ע, שנכנס להחזו"א לשואלו בזה, והשיבו בהוראה ברורה "שלא להשתתף בבחירות".

וכן סיפר הגה"ח ר' דוד משה טעפ זצ"ל שכאשר נתפרסם הוראה בשם החזו"א שצוה ללכת לבחירות הלך לשאול את החזו"א זי"ע, והחזו"א הביע את פליאתו על מה שנאמרו בשמו שלא היו ולא נבראו. (כ"ז כבר נתפרסם כמ"פ בקונטרסים ישנים שיצאו נגד הבחירות ובמודעות, ובהם יותר מפורט הפרטים, וכאן כתבנו בקיצור).

וכל זה מלבד מה שהאריכו בזה בספר מקטוביץ ועד ה' באייר פרק י"א, ובקונטרס "האמת הנסתרת", אלא באשר ידענו היטב שיש

כאלו שמפרסמים עדויות שונות שהחזון איש אמר במפורש שילכו לבחירות, על כן השתדלנו בעיקר בספר "יבקש דעת" לבאר את הסתירות האלו בכמה דרכים, וכולם באמת נראים נכונים ואמיתיים לכל המעיין בזה.

ומכל זה יובן עכ"פ שלא היה הוראה ברורה בזה, ומטעם זה אף שהיו מאלו המקורבים אל החזו"א שהלכו לבחירות, לאידך גיסא היו הרבה כאלו שלא הלכו, כהגאון רבי גדלי' זצ"ל שהיה מתלמידיו המובהקים והמקורבים ביותר, וכן היה דעת הגאון רבי דוד שמידל זצ"ל שלא הלך לבחירות, [כן שמענו להדיא מחתנו הרה"ג ר' יו"ט לובעצקי שליט"א (ומעוד א' מחתניו הרה"ג שליט"א) שמעולם לא הלך לבחירות של הכנסת כי אם להבחירות של העיריות], וכן יש לציין מה שנתפרסם מהגאון רבי משה יהושע לאנדא זצ"ל שהיה ג"כ מבחירי תלמידי החזו"א מאמרים מפורשים נגד הבחירות [מלבד מה שהבאנו כבר מהגר"א שלעזינגער והמגר"י ברעטלער ושאר עדויות בענין זה], וכן יש עוד מאלו המקורבים הרבה אל החזו"א שהיה מתנגדים להדיא אל הבחירות ולא חשבו דבר זה כדין "חולק על רבו" וכדומה.

ומכ"ש וק"ו ב"ב של ק"ו בזמנינו שהמצב נגרע בהרבה ענינים, כאשר הארכנו בספר הנ"ל (שער ב' פרק ו'), דאף מי שיתלה עצמו על החזו"א ויגיד שברור לו שהחזו"א התיר או צוה ללכת לבחירות, אין לו לסמוך עליו כיום הזה, ודבר זה פשוט וברור, והפרסום ש"הוראת החזו"א היא לדורות" וכדומה הרי הוא ככל הפתגמים האלו של אנשי המפלגות שאין להם שחר, ואין לזה מקור כלל, והמה דברי בורות ורעות רוח, ויש ללמוד מזה עד כמה גדול הסמיית העינים בכל הענינים, וכמה צריכים להתחזק שלא להתבלבל בזה.

הערה שנתקבלה להמערכת

לכבוד מערכת אמונה ודעת הע"י.

בתקופה זו כאשר התקיים "הצהרת אמונים" בכנסת ע"י הנציגים, ראיתי באחד העיתונים ממפלגת האגודה שכתבו שטענת האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל אינו נכון, שהרי הוא כתב בויואל משה שיש "שבועת" אמונים למדינה ולחוקיה, ובאמת זהו רק הצהרה ולא שבועה. ברצוני לדעת מה יש לכם להשיב בזה.

בכבוד רב אחד הקוראים הקבועים בגליון שלכם - בני ברק

תשובת המערכת

כבר הארכנו בזה באורך בספר "יבקש דעת" (שער ב' פרק ב') בביאור חומר איסור "הצהרת" אמונים, ושם תראה שאין זה תלוי כלל בשבועה אם יש לזה דין שבועה או לא, אלא שהוא ענין של "כפירה" במה ש"מודה" ו"מצהיר" נאמנות למדינתם הטמאה ולחוקותיהם הכפרניות.

אלא שרביה"ק זי"ע בתו"ד (בסי' פ"ח) כשמדבר בחומר הענין של ה"הודאה" למדינתם הטמאה ולחוקותיהם הטמאים, הרי הוא מדגיש בדבריו שבנוסף לזה הרי זה עוד גרוע מסתם "מודה" בע"ז (שהוא ג"כ "יהרג ואל יעבור"), כיון שאין זה "דיבורא בעלמא" אלא שאומר זאת בשבועה, וכוונתו שזה נחשב כ"השבעה" (שקורין לזה "השבעת הכנסת") והוא מה שאומרים את ההצהרה הלז במעמד מיוחד בהתאספות כולם בתורת "הגדת עדות וקבלה גמורה", ובלשון "התחייבות" גמורה ["אני מתחייב" לשמור אמונים וכו'] בפני ראשי הכנסת, וגם נרשם בפראטאקאל למשמרת, ויש לזה תוקף גדול כעין שבועה גם בחוקיהם, ובכן "החילול ה'" גדול הרבה יותר, (ואין זה תלוי בדיני "שבועות" כלל), ומלבד מה שעצם "הודאה בכפירה" גרוע הרבה מ"הודאה בע"ז" (כמוש"כ בסו"ס פ"ז ובסי' ק"ה, ק"ח, ק"ט) שכן מבואר בגמ' וברמב"ם ובכל הפוסקים (יעו"ש כמה טעמים בביאור דבר זה).

מהנעשה והנשמע בתוככי חבורות "ויואל משה" בארה"ק ת"ו

כינוסי התחזקות ביום הבחירות הטמאות לבחורי חבורות "ויואל משה" שע"י מערכת "השקפה ברורה"

ביום שלישי פרשת וירא לסדר "אל נא אחי תרעו" [ולסדר הנה נא הואלתי ופרש"י כמו "ויואל משה"], היום המר והנמהר שבעוה"ר השתתפו רבים מישראל בהעמדת ממשלת הציונים, שהיא חירוף וגידוף בתורה ובאמונה ומרידה נוראה נגד השי"ת, התקיימו זה לעומת זה כינוסי התחזקות לבחורי חבורות ויואל משה מתוך הישיבות הקדושות על ידי מערכת "השקפה ברורה" בארה"ק ת"ו.

בשעה 1:00 לפני הצהרים התקיים כינוס התחזקות בישיבה גדולה **ישיבת מהרי"ט ד'סאטמאר בבני ברק יצ"ו בראשות הגה"צ הראש ישיבה שליט"א**, בשיחת התחזקות דיברו על גודל החשיבות שזכינו אשר הבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת, ובספה"ק ויואל משה אשר הנחיל לנו רביה"ק זי"ע אנו יודעים בבירור הדרך נלך בה והשקפה הצרופה שלא להתבלבל מבלבולי הרחוב בכל הענינים במחשבה דיבור ומעשה.

אח"כ שאלו הבחורים את שאלותיהם בעניני השקפה ודיברו על כמה יסודות חשובות, והבחורים החשובים הע"י שאבו חיזוק עצום שילווה אותם לכל ימי חייהם. אח"כ מכרו את הספר החדש "יבקש דעת" (שהוא מענין הניסיון של הבחירות הטמאות) לבחורים.

אחר צהרים בשעה 3:40 התקיים כינוס התחזקות בישיבה קטנה **ישיבת "תולדות משה אריה"** ע"ש מרן הגאב"ד הגה"ק הרמ"א פריינד זי"ע בבית שמש יצ"ו **בנשיאות כ"ק הגה"צ רבי יהושע ראזענבערגער שליט"א מרא דאתרא קרית הרמ"א בב"ש וחבר ביד"ץ העדה"ח ירושלים ת"ו**, ודיברו שם על שצריכים לעמוד איתן חזק נגד נסיונות הזמן ולחזור ולשנן תמיד את יסודות הדת וההשקפה הברורה המסורה לנו מדור דור למען נוכל להמשיך את מסורת אבותינו ורבוה"ק בטהרתה לנו ולבנינו עד עולם.

אחרי השיחה מכרו שם את הספר החדש "יבקש דעת". הבחורים קיבלו חיזוק מן הדיבורים שנכנסו ללבם להמשיך להיות חזק בדעת איתן בדרך המסורה בעוז ובתעצומות.

הגליון נכתב ונערך

לעילוי נשמת
הרה"ח מוה"ר **אליהו**
בן הרה"ח
רבי משה כהן ז"ל
נלב"ע כ"ג חשון תשנ"א לפ"ק

ולעילוי נשמת
הרב הגה"צ מוה"ר **יודא צבי**
בן הגה"צ המקובל מוה"ר **מנחם**
מענדל מארק זצ"ל
אב"ד טערנאוויישטע
נלב"ע ט' בסליו תשס"ד לפ"ק

ולעילוי נשמת
האה"ח הצדקנית
מרת **מדים רחל** רובין
בת הרה"צ **רבי יעקב שלום** זצ"ל
נלב"ע י"ז חשון דהאי שתא

ת.נ.צ.ב.ה.

ספרי השקפה

חדש! ספה"ק "ויואל משה הבהיר" - מאמר "ישוב ארץ ישראל" ח"א

שמחה עצומה בקרב שוחרי התורה והוגי השקפה הצרופה ועוסקי משנת רביה"ק זי"ע בהגלות נגלות האור הנפלא הספר השלישי במסגרת סדרת הספרים "**ויואל משה הבהיר**", [אחר שכבר יצאו זה הרבה שנים ב' הספרים "ויואל משה על מאמר שלש שבועות", וכבר נדפסו שוב ושוב בהרבה מהדורות חדשות], ונתפרסמו בכל העולם כולו בשם טוב על גודל התועלת שבה, ועל שלימותה בציונים מראה מקומות, והערות מחכימות, וביאורים נפלאים, והעתקות הספרים המצויינים בדברי רבינו (וגם ההעתקות האלו מעובדים היטב עם מ"מ ופתיחת ר"ת וכדומה), באותיות מאירות עינים, ובקעפלעך וסידור פרקים וענפים ומפתחות על כל הספר.

כעת אחרי הרבה שנות עמל ויגיעה יצא לאור הספר החדש **למאמר "ישוב ארץ ישראל" חלק א'** [על חצי המאמר (סימנים א'-פ"ה), וחציה השני תהיה אי"ה בחלק ב'] ע"י מערכת "חבורת ויואל משה" בארה"ב בראשות הרה"ג ר' יחיאל קליין שליט"א, ובעת ניתן להשיגו בחניות הספרים בארה"ק במחיר השווה לכל נפש.

ספר החדש והנפלא מיוחד נגד הבחירות "יבקש דעת"

בשמחה ובחדוה רבה נתפרסם הידיעה על הוצאת הספר החדש והנפלא "**יבקש דעת**" שי"ל על ידי המערכת שלנו "**השקפה ברורה**". הספר מכיל בקרבו כארבע מאות עמודים מלאים וגדושים בתוכן רב וחידושים נפלאים בכל מה ששייך לענין הבחירות הטמאות, נדפס בדפוס משובח ובאותיות מאירות עינים, ונמכר למאות (קרוב לאלף ספרים בשבוע אחד!) בערי ארה"ק במחיר זול במיוחד לאור תקופת הבחירות. ונחטף בצימאון רב אצל מבקשי האמת והדעת.

הספר החדש "**יבקש דעת**" [זהו בנוסף על הספר הישן "ישמרו דעת" שי"ל על ידינו בס"ד בשנת תש"פ ובו ב' חלקים (ח"א "ישמרו דעת" - תמצית ספה"ק ויואל משה מאמר שלש שבועות, ח"ב "יבקשו מפיהו" - ילקוט מאמרים במעלת לימוד עניני השקפה מתורת רביה"ק זי"ע) שנדפסו בספר אחד מפואר].

והוא מיוחד על ביאורי האיסורים הכרוכים בהשתתפות בבחירות הטמאות לכנסת המינים, ובו ח' שערים מיוחדים ובכל שער כג'-ו' פרקים, ובתוכן הספר נמצא דרשות מכתבים ומאמרים מרביה"ק זי"ע, וכן ביאורים ובירורים, הוראות, ושאלות ותשובות, וכן לקט מדברי גדולי ישראל זצוק"ל עצמם, ודעת גדולי ישראל מדברי תלמידיהם מעתיקי השמועה בענין הבחירות הטמאות.

קונטרסים שיצאו לאור ומסגרות לימוד מיוחדים שנתפרסמו בתקופת הבחירות שהיה לאחרונה

עלה "**דברי אמונה ודעת**" שיו"ל ע"י המערכת שלנו "**השקפה ברורה**", ובה מתבאר בטוטו"ד שגם לדברי הגדולים שהתירו הבחירות גרע הדבר כהיום מצד כו"כ סיבות, וגם עצם ההיתר מעולם לא נתברר כראוי, העלה הודפס והופץ באלפי העתקות בארץ ישראל והשפיע הרבה לטובה בס"ד, כמו כן פרסמנו את הקונטרסים "**ככל אשר יורוך**" בהלכה ובהשקפה "**בירור יסודי**" בענין הבחירות הטמאות, "**שקר אין לו רגלים**" נגד דברי המסלפים בענין הבחירות, והרבה נתחזקו בכל זה וגם החליטו להיות בשב ואל תעשה ולא הלכו אל הבחירות הטמאות.

כמו כן היה הפצה מיוחדת לספר הק' **ויואל משה הבהיר ב' כרכים** (מאמר שלש שבועות) שנמכר בכל הערים בעד 60 ש"ח בלבד. וכן נמכר הספר החדש של **ויואל משה הבהיר מאמר ישוב א"י ח"א** בעד 40 ש"ח בלבד.

כמו כן יצא קונטרס מיוחד בשם "**אל נא אחי תרעו**", ובו ליקוט קצר מתוך ספה"ק ויואל משה אודות איסור השתתפות בבחירות הטמאות, שי"ל ע"י חבורת "**כי אם לשמוע**" והופץ באלפי העתקות, וכן היה סדר לימוד מיוחד ע"ז, והגרלה מיוחדת לכל אלו העושים בחינה המצורפת בגליון, והרבה אברכים ובחורים מכל העדות והחוגים שלחו את הבחינות ונכנסו להגרלה.

קונטרס "**מי עובד על מי**" - שו"ת בסוגית חוק הגיוס, קונטרס זה הופץ בכל ערי ארה"ק והוכנס לתוך תיבות הדואר בבתי ישראל, הקונטרס נערך בצורה נפלאה מאוד עם תמונות מרהיבות ודאקומענטן להסביר את סכנת פשרות הגיוס שעושים חברי כנסת המינים, שמזה יש ללמוד שלא לקחת חבל בבחירות הטמאות שלא ליטול חלק בפשעים הנוראים האלו, י"ל ע"י "אחים אנחנו" וע"י "קרן כלל ישראל".

קונטרס "**הבוחר בתורה**" - שמתאר שכל הכנסת האגודה אל הממשלה של הציונים היה לכתחילה נגד דעת

הרבנים, והכל התנהג מאז ועד עתה ע"י אנשי פאליטיק בלי דעת תורה כלל. י"ל ע"י מכון "השקפה טהורה" עפ"י שיחות וכתבי הגה"צ ר' אהרן גרינפעלד שליט"א.

קונטרס "**וימאן**" - ובו לקט מאמרים מגדולי ישראל בדבר איסור הבחירות הטמאות, וכן שיחות חברים לבאר את האיסור הנורא בטוב טעם ודעת, יו"ל ע"י הוצאת "אור האמונה" פאקס 0773180132

קונטרס "**דברים על הפרק**" לבאר שגם אלו שבעבר הלכו אל הבחירות, שלעת עתה שכבר באו להבחנה עד כמה מקלקלים נציגי החרדים בפשרותיהם בענין הגיוס יש להם להיות בשב ואל תעשה.

וכן נתפרסמו עוד כמה גליונות כאלה. (חלקם מאלו שכבר נתפרסמו בשנים שעברו).

כרך חדש "אמונה ודעת" שנת תשפ"ו

בשורה טובה לכל מבקשי ה' הצמאים לשמוע דברי "האמונה והדעת" כמסורה מרביה"ק זי"ע, שבהיות אשר זכינו זה עתה להשלים השנה השמינית בהוצאת הגליון "**אמונה ודעת**" על כן אפשר להזמין את כל הגליונות מכורכים בספרים נפרדים.

הרוצה להזמין הספרים יוכל להתקשר לטעלעפאן המערכת ולהשאיר שם וטעלעפאן ברור, או יתקשר למספר 0527122701. מחיר לספר הוא 40 ש"ח, [נשאר כמה ספרים בודדים משנת תשפ"ה וכל הקודם זוכה].

קונטרס - כ"א כסליו"

לרגל יום הצלה והשחרור דמרן רביה"ק זי"ע - יום כ"א כסליו, פרסמנו גליון מיוחד שמלוקט בו מאמרים מיוחדים בחשיבות וגדלות היום, ממה שנדפסו בגליונות "אמונה ודעת" במשך השנים, ונקבצו בקונטרס מיוחד מלא חיזוק ועידוד ללכת בדרכי רביה"ק זי"ע אשר הנחיל לנו למורשה ולשארית אשר הוא מאיר לנו את הדרך נלך בה ולאורו נסע ונלך עד ביאת הגואל.

גליונות "הילולא דצדיקיא" מגדולים וצדיקים שחל היו"ד שלהם בחדשים האלו

לרגל יו"ד של **מרן החזון איש זי"ע** פרסמנו גליון נרחב מלקט מאמרים עובדות וסיפורים בדעת קדשו אודות הציונים והמזרחיים ועל המדינה הציונית וגזירותיהם ובחובת התבדלות מרשעים, מתוך גליון מ"ב חשון-כסליו תשפ"ד (יו"ד דיליה הוא ביום ט"ו מרחשון).

★★★

לרגל היו"ד של **כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע** פרסמנו גליון נרחב (מתוך גליון נ"ה (חשון כסלו תשפ"ו) מלקט מאמרים מכתבים ועובדות ממורשת אביו **כ"ר מרן הגה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע**, וכן מדבריו (של מרן מהרי"ד) על הציונים והציונות, ומלחמתו נגד המזרחי ורעיון הקאלאניעס באר"י, ומערכותיו נגד האגודה ופעולותיה, ובעניני התבדלות מרשעים והמסתעף (יו"ד כ"ב מרחשון)

★★★

לרגל יו"ד של **כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מהר"י מפשעווארסק זצוק"ל** פרסמנו גליון נרחב מלקט מאמרים מהתקשרותו לרביה"ק ולדעתו הגדולה בעניני השקפה, וכן על הציונות ועל שפתם הטמאה ועל צורת מגן דוד, ואודות מערכות הקודש נגד הבחירות הטמאות, וחובת החינוך על טהרת הקודש והמסתעף, מתוך גליון מ"ט, חשון כסליו תשפ"ה (ויש עוד הוספה בגליון נ"א ב"תטיב דעת"), (יו"ד דיליה הוא ביום כ"ז מרחשון).

★★★

לרגל יו"ד של **הגה"ק רבי ברוך בער לייבאוויטץ זצוק"ל ראש ישיבת כנסת יצחק בקאמעניץ ובעל ברכת שמואל** ביום ה' כסליו, פרסמנו גליון נרחב מלקט מאמריו בעניני השקפה נגד הציונים והמזרחיים ובחובת התבדלות מרשעים והמסתעף, מתוך גליון כ"ב, (כסליו תשפ"א).

★★★

לרגל יו"ד של **הגה"צ רבי חיים מיכאל בער ווייסמאנדל זצוק"ל ראש ישיבת נייטרא** ובעל תורת חמד ומן המצר ערכנו לקט מיוחד בגליון ל"ו (חשוון-כסלו תשפ"ג) ממאמריו בענין מה שהציונים היו אשמים בחורבן הנוראה בעת מלחמת העולם השניה בשיטתם "רק בדם תהיה לנו הארץ", ובהשתדלותו על ביטול מדינה הציונית, ושאר מאמריו כנגד הציונים והמזרחיים, (יו"ד דיליה ביום ו' כסליו).

★★★

לרגל יו"ד של **כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מתולדות אהרן ובעל דברי אמונה זצוק"ל** פרסמנו גליון נרחב מלקט מאמריו בעניני השקפה על הציונים וממשלתם, ועל איסור השתתפות בבחירות הטמאות, ואיסור התחברות אליהם וליהנות מהם והמסתעף, מתוך גליון כ"ט, חשון-כסליו תשפ"ב, (יו"ד דיליה הוא ביום כ"ז כסליו).

ברכות והודאות

אלו יעמדו על הברכה אשר באו לעזרתינו להוצאת ולהפצת הספר הנפלא "יבקש דעת"
[בנוסף לאלו אשר כבר נקבו שמותיהם לזיכרון על הספר, ונודעו ב"שערים" מעשיהם].

הרבני הנגיד המפואר רודף צדקה וחסד לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה

הרה"ח מוה"ר משה חיים גאלדשטיין שליט"א

אב"י בקרית יואל יצ"ו

על אשר תרם סכום נכבד להדפסת הספר "יבקש דעת".

וכן יתברכו ממעון הברכות האנשים החשובים והיקרים הע"י אשר באו לעזרתינו בתרומתם ההגונה להדפסת הספר ה"ה

הרה"ח רבי אברהם חיים ווינבערגער שליט"א
אב"י בכני ברק יצ"ו

הרה"ח רבי שמואל מאיר אילאוויטש שליט"א
אב"י בכני ברק יצ"ו

הרה"ח רבי טובי' בראך שליט"א
אב"י בקרית יואל יצ"ו

גדול המעשה יותר מן העושה

בעת הזאת נביע את מיטב ברכותינו אל מעלת כבוד ידידינו היקרים והחשובים אשר מסרו עצמם למעננו בכל לבם ונפשם למען הדפסת הספר ה"ה

הרה"ח רבי ישעי' מייזעלס שליט"א
אב"י בווילי'אמסבורג

הרה"ח רבי שלמה מענדלאוויטש שליט"א
אב"י בקרית יואל יצ"ו

הרה"ח רבי יעקב יודא בעבער שליט"א
אב"י בלאנדאן יצ"ו

אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה

והנה כי כן יתברכו האברכים החשובים הע"י העוסקים במלאכת הקודש אשר השלימו את הדפסת הספר והפצתו בירושלים עיה"ק ת"ו ובבית שמש יצ"ו במיטב תבונתם ובמסירות נפלאה אין עד לשער ה"ה

מוה"ר ברוך מרדכי הירש שליט"א

מוה"ר משה ארי' עקשטיין שליט"א

מוה"ר דוד מנשה יאקאב שליט"א

מוה"ר אהרן קרישעווסקי שליט"א

מוה"ר יואל פריש שליט"א

מוה"ר שמעון זאב לייפער שליט"א

מוה"ר חיים ארי' עקשטיין שליט"א

מוה"ר שמואל דוב בערגער שליט"א

מוה"ר עמרם ראטער שליט"א

מוה"ר יואל עקשטיין שליט"א

החתן הבה"ח הערשל געווירץ הי"ו

ובזכות הפצת האמונה הצרופה יתברכו במידה כנגד מידה לדורות ישרים ומבורכים, בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות בדרך המסורה מתוך נחת דקדושה והרחבת הדעת, וזכות רביה"ק זי"ע יגן עליהם ועל כל משפחתם בכל העניינים ברוחניות ובגשמיות והצלחה וסיעתא דשמיא וכל טוב סלה.

אלה יעמדו על הברכה

ויכתבו לחיים טובים בספרן של צדיקים גמורים

אלו שמות האנשים אשר הצטרפו להיות מוסיף על הראשונים שנמנו לדבר מצוה לחזק ה"אמונה והדעת" במגבית השנתית שהתקיימה לרגל יו"ד דרביה"ק זי"ע בשנת תשפ"ו, בהשתתפות בסכום הגון של 180 ש"ח להחזקת גליוננו לפרסם ההשקפה הטהורה והאמונה הצרופה המסורה לנו מאבותינו ורבוה"ק מדור דור הלא המה.

הגה"צ רבי נחום ארי' סאפרין שליט"א
אדמו"ר מקאמארנא

הרה"ח ר' מרדכי אהרן לאנדא שליט"א
אב"י בבני ברק יצ"ו

הרה"ח ר' יעקב שטיינבערג שליט"א
אב"י בבית שמש יצ"ו

הרה"ח ר' יוסף מאיר וואלנער שליט"א
אב"י בבני ברק יצ"ו
לע"נ אביו הרה"ח ר' שמואל ב"ר יוסף מאיר ז"ל

הרה"ח ר' מנחם שלמה פריעדמאן שליט"א
אב"י בבני ברק יצ"ו

מוה"ר יואל פייערווערגער שליט"א
אב"י בבני ברק יצ"ו

מוה"ר שאול יצחק עהרנטאהל שליט"א
אב"י בבני ברק יצ"ו

מוה"ר אליעזר זוסיא שטערן שליט"א
אב"י בבני ברק יצ"ו

מוה"ר נתן נטע ברים שליט"א
אב"י בבני ברק יצ"ו

מוה"ר ישעי' מנחם געשטעטנער שליט"א
אב"י בירושלים ת"ו

מוה"ר מאיר אברהם בנעט שליט"א
אב"י בבני ברק יצ"ו

יה"ר שזכות החזקת והפצת האמונה והדעת בדרך המסורה יעמוד להם ולזרעם אחריהם להתברך בכל משאלות לבבם לטובה ולברכה, מתוך נחת והרחבת הדעת וכל טוב ברוחניות ובגשמיות, וזכות רביה"ק זי"ע יגן עליהם בכל העניינים אביה"ר.

מערכת "השקפה ברורה"

© כל הזכויות שמורות

הערות והארות בעניני הגליון, וכן על הודעת פרטים על שיעורים וחבורות וספרים וכדו', וכמו"כ לתרומות יכולים לשלוח לפאקס: **03-6443567** וכן אפשר להשאיר הודעות למערכת בטעל. **074-7962033**

גליון "אמונה ודעת" מופץ בעזהשי"ת בכל ערי ארה"ק ובחו"ל

לתרומות:

בחו"ל:

ארה"ב: 502-4186 (845) | **לאנדאן:** 075-3507-8220 או: 078-0967-1574
מאנטשעסטער: 07835298520 | **אנטווערפען:** 032-4912-81276

בארה"ק:

ירושלים: 05484-85560 או: 050-416-9493 | **בית שמש:** 02-991-9354
ב"ש, שכונת קנה בשם: 053-414-2043 | **חריש - חדרה:** 0556773239 | **בני ברק:** 0527122701
צפת: 0527698687 | **מודיעין עילית:** 0548464439 | **רכסים:** 0527148505

ניתן לתרום בהעברה לחשבון

בבאנק **פאג"י, סניף 188, מ. ח. 416010** | ע"ש **ליבוביץ** | לציין עבור "אמונה"

לתרומה בכרטיס אשראי ע"י טעלפאן:

מערכת **נדרים פון**, טעל: **03-7630585** | קאוד: **5374**

בס"ד

אם ישאלך אדם:

אם האומות מסכימים האם עדיין יש איסור להקים ממשלה טרם המשיח?

מה התבטא הגה"ק רבי אלחנן וואסערמאן אודות "מדינה על פי תורה"?

מה היתה דעת החזון איש והגרי"ז על הבחירות לכנסת המינים?

למה אין זה דומה למה שהשתתפו בשלטונות של הגוים בחו"ל?

הרי "מציאות" שיש כבר מדינה ולמה לא נפעול לתקן מפנים?

זריקת פתק לבן לקלפי האם יש בזה איסור?

למה אין היתר לבחור למפלגה שטוענים ש"באמת" פועלים להצלת הדת?

מה התבטא ה"בא סאלי" והחכם רב"צ אבא שאול ועוד הרבה חכמי ספרד בענין?

מהו לשון ההצהרת אמונים ומשמעותה ומה נשתנה בה אחרי פסק בג"צ הציוני, והאם שייך היתר לומר מילתא דמשתמע לתרי אפי'?

ב-400 עמודים

זאת ועוד הרבה - בספר הנפלא

יבקש דעת

המקיף בביאור נרחב את כל הנושאים העולים על הפרק בכל תקופות הבחירות

בעת בתקופת הבחירות
המחיר
20 ₪ בלבד
במקום 60 ₪

◆ ניתן להשיג הספר ◆

בירושלים עיה"ק ת"ו:

אצל האפים של "שמעון" רחוב אבינועם ילין 18 - **ובחנויות המובחרות** בעיר

או אצל הר"ר **משה ארי' עקשטין** הי"ו – טעל.053-312-9345

בבית שמש יצ"ו:

אצל "**קרוים ספרים געשעפט**" – מול ביהמ"ד שערי רמ"א

או אצל הר"ר **אהרן קרויס** הי"ו – טעל. 050-418-1216

בבני ברק יצ"ו:

אצל "**סאטמאר ספרים סטור**" – בביהמ"ד הגדול ויואל משה דסאטמאר

או אצל הר"ר **אליעזר זאב קליין** הי"ו – טעל.050-412-2984